

Logo Kumulɔng Bheɑ Ku Sabba

Logo Kumulɔng Bheɑ Ku Sabba

Logo Kumulɔng Bheä Ku Sabba

(Genesis)

Language: Suri (SUQ)

Produced and published by the Suri Translation Project.

The Suri Translation Project is a project of the Southwest Bethel Synod of the Ethiopian Evangelical Church Mekane Yesus.

©2019 Suri Translation Project

Any kind of reproduction of the text is subject to permission from the Suri Translation Project. Please write to:

P.O. Box 313/1033, Ayer Tena, Addis Abeba, Ethiopia

Cover illustrations by Horace Knowles

©The Bible Society, London, England, 1954, 1967, 1972.

Additions and amendments by Louise Bass

©The Bible Society, London, England, 1994.

Used with permission.

Other illustrations are ©Sweet Publishing under Creative Commons <http://sweetpublishing.com>

Date of publication: 2019

Number of copies: 400

Lōga Kumulōng Bheā Ku Sabba

1

Lōga Bere Kèghendonea Ba Ko Tumu Ko Zugo Ko Aha Kumulōng

¹ Bere sabbo Tumu ghendono ba ko tumu. ² Na ngakaldonu dha bere ba i hōlōng. Na i ke na bo rudhinēna iho gerreng gerreng na ba kumulōng ulubbea :ma na anna mugur. Na Kuloya Tumu ɛlelewannēna ma tundo.

³ Na koo Tumu seu, “Te hōli!” Na teu. ⁴ Na gonyu bheā hōldin anea challi. Na ngeru. Na hōldin ojju bhichang, mugur ojju bhichang. ⁵ Na hōldin tōgōdhēse sara na eliu “kali,” na mugur eliu “bar.” Na bho baru na aru na ngaunggonu te unga sabbune.

⁶ Na koo seu, “Any kōtōlō bhee ku tolu ngernēna ma.” ⁷ Na koo ngeru. Na ma gen tēldi bay, gen tēldi tumo. ⁸ Na bheā ku tolu tōgōdhēse sarre kēe “tumu.” Na bho baru na aru na ungo te ramman.

⁹ Na koo seu, “Ngamaya ɛl bayte any kegende na han gen kete dhōrōgōsi,” na bhugnyēse damiyaa yokkonea. ¹⁰ Na hana

dhərəgəsa təgədhəsə sarre kəe “ba.” Na hana muginənəa ma təgədhəsə sarre kəe “yirsəna.” Na aru bheə anəa challi.¹¹ Na seu, “Ba any kichilday kəna ləma kaware ko ahaa kàmma tayen kari.”¹² Na ba childay kəna ləma kaware ko ahaa kàmma tayen kari. Na aru bheə anəa challi.¹³ Na bho baru na aru na ungo te sizzi.

¹⁴ Na nəng seu, “Tumu tundə any kətələ gala waldeə na kàtakte bar ko kali na karakte bərgunya ko oynya.^a¹⁵ Na ketəldi tumə na keterinyi ba.” Na teyo.¹⁶ Na tegenyo gala waldeə bo bibiyo ramman na kona keteriny ba kaliyɔ, kona keteriny ba barɔ. Na tegenyo munyunya səgen.¹⁷ Na ibha ngagalda bu waldeye na oju tumə na keterinyi ba.¹⁸ Na kona kalliyey bar, kon kalliyey kali na kəngere mugur ko həldin. Na aru bheə anəa challi.¹⁹ Na bho baru na aru na ungo te wush.

²⁰ Na seu, “Ma any kətələ ahaa bo mera bhakkeə toye. Na shɔa ko yɔk any kətə tumə.”²¹ Na tegenyo guchurena bo bibiyo bhakkeə ma toye ko urgusa ko ahaa ma toyne gen ko shɔa doriyo doriyo. Na aru bheə anəa challi.²² Na tuhu na

^a1.14 Tuga Hibiru se, “...na karakte bərgunya ko kaliena ko oynya.”

s     , “Ahaa bhakko ma toye, b      na t      ko maa yirsennuny. Na sh      ko y      any k      b      na kete m     .”

²³ Na bho baru na aru na ungo te hayna.

²⁴⁻²⁵ Na seu, “Ba any k      ahaa k      ko k     yaa dusuny ko ahaa siloln      bay bay ko ga chicho chicho gen doriyo doriyo.” Na damiya sen      tegenyo k     yaa dusuny ko ahaa k      ko ahaa siloln      bay bay ko ga chicho chicho gen doriyo doriyo na teyo. Na aru b      an      challi. ²⁶ Na koo seu, “Ga k     tegenydo zugo       na na k     t      ko agge. Na k     l     mo buyn na ale kalliy      ngaahaya el bayte kumul     ng, urgusa ko sh      ko ahaa k      ko ahaa siloln      bay bay ko ga chicho chicho gen kumul     ng.”

²⁷ Na Tumu tegenyo zugo       n     . Na kona te may, kona te ngahi. ²⁸ Na tuhu na s     , “B     l      na t      ko ba. Na ba any kete na nu. Na ahaa ella bay kumul     ng alliy      :iggeu.

²⁹ Ngaahaya el bay ngaya chille ku ken      ko ngalanyda l     m     e kawareye, any ke amissete kajjung na ammoye. ³⁰ Na k     yaa dusuny ko ga k      ko sh     aa ban     ea tum      ko ahaa siloln      bay bay ko ga chicho chicho gen kumul     ng, y      any k     eghe lanya ko bhalloga na kete amissete n      amm     ye.” Na teu. ³¹ Na aru ahaa ghendono bhoy hunde a challiye. Na bho baru na aru na ungo te illey.

2

¹ Na loga bere kèghendonea ba ko ahaa ella tumo kumulɔng, urruknyesɛ nganga. ² Na Tumu dheya zinggo na unga ku issabbay ayawsu. ³ Na tuhu kala unga ku issabbay na kete na kenginyana na anna barari ke ngaya anɛ kala dheshshanea zinggo na ayawseye. ⁴ Na loga bere kèghendonea ba ko tumu a nganga.

Loga Kèghendonea Adam Ko Ngahewan

Na Komoru Tumu huna bere ghendono ba ko tumu, ⁵ keno ko lanya ko ahaa kàmma ko ahaa chillanea ba toye dha bere ningge ke ngaya bere Komoru Tumu guyo ngani kemessoiysho na chɔɔ hirre kohine ninggeye. ⁶ Yøk ma dha bere dhudhuttane ba toye na ɔmɔrɔdhɔgganɛ ba kumulɔng.

⁷ Na Komoru Tumu
koo dhamuyo ba na
lashiu na tegenyo ke
hiri na hɔngesɛ
hɔngay girɔngichinne
na hiri tɔlɔmu bassey.

⁸ Na koo bhelesɛ hiri
dara bo mɔdhɔsa

Edənɔ gora yaluny na kabhaktɔ. ⁹ Na koo tegenyo kena bo challa kaware bhɔlbhɔla kàmma tayen kari. Na dha bere ngadartonu kerghen lɔ kende ku ramman, kona a keya ajjiy basseya iho dhul, kona anna ajjiy bheā kàggayea bho na kèngerea lɔga gersa ko ga challa.

¹⁰ Na kidhoa ɔmɔrɔdhɔgganna ngadartonu dha bere bansana Edənɔ tan konno. Na kɔ na chalgatinya ke kidhona wush.

¹¹ Na kidhoa sabbune keli Beson na kɔ na dok baa kèe Hawula lɔma worginya. ¹² Nɔng Hawula dha bere lɔ worginyaa bo dhidhinga ko bəna bo gaw dhandala kàtallanea birinyaa mera ko kega bo hetta ko dhollanga ɔngɔnaa hurhur.

¹³ Na kidho kona keli Giyon na kɔ na dok baa Itiyobiya.^b

¹⁴ Na kona keli Tekeros na nɔng anna dhoo Asor kaanyi gora yaluny. Na kona keli Ibiratis.

¹⁵ Na Komoru Tumu ibha hiri na ojju dara bo mɔdhɔsa iho Edənɔ na kəbhəktɔ.^{bh} ¹⁶ Na madhəse lɔgɔ na seese, “Yɔk ngakenda kaware kumulɔng bhayaga. ¹⁷ Na nɔng ngaketa kàggayɛ bho na kèngere lɔga gersa ko ga challaye, ngaami. Hunde ussuye, resiyɔ.”

^b2.13 Tuga Hibiru se, “...Kush.”

^{bh}2.15 Tuga Hibiru se, “...Edənɔ na kulal ba na kəbhəktɔ.”

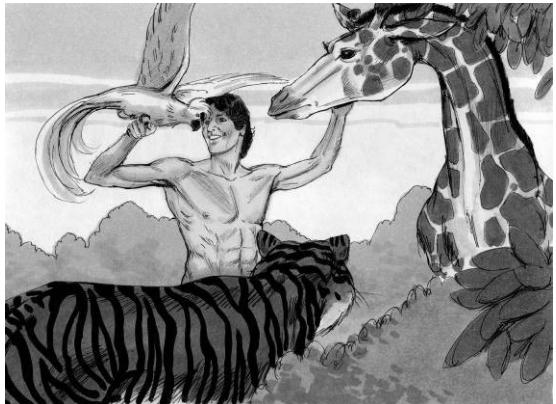
¹⁸ Na seu, “Hiri hunde bhak bhichangge, a gersi. Ga kètegenyesé hira εana na kabhaga kari.”

¹⁹ Nōng Komoru
Tumu annaa bere
ibhbhana ba na
ghendono ke keginya
ko shoa kumulōng. Na
tökka bheā iheā hiriyo
na katak sarre ale
kōdhesen :neaye. Na
hiri tōgōdhese aha kumulōng sara na te ga ge keliyea dhul.

²⁰ Na huna messo nganga, dha bere kōdhesen ahaa kìwoo ko
keginya ko shoa sara kumulōng.

Na nōng hirre el ko nōng kari na εana, dha bere ngani
kōjōeseo. ²¹ Na Komoru Tumu koo tabhese hiri ungo. Na
hunaa unguocco gektē, nega gigeya rogonyeyiny kona na bheā
nigganea ulubu ayugɔ. ²² Na rogonyeya niggana bheā nene
tegenyo ke ngahi na ayese hiri.

²³ Na hiri seu, “Yee, kée nganda a rea kèghendono gigeya
nanu ko ayuga nanu! Na maya kèli hira ngaha ke ngaya

kèghendone bhea hira mayaye.”^{ch} ²⁴ Na m ea a bhee hira maya dhoye jone ko chogone na ele ko teriya nene na rammane ane rea dhonenaye.

²⁵ Nong hiri ko teriya nene dha bere woe ngaulo na liya ngaammeo.

3

Loga Eddeanea :Hiriyo Lög

¹ Na bhe a keginyaa bere ghendono :Komoruy Tumu kumulong, kono nong dha bere a ghurghuri. Na kali kona koo ghinu teri na seese, “Ngangaye, Tumu se k e ngakenda el daroye kumulong ngaammo?”

² Na teri yagese na seese, “Tumu boc sennagiy, ‘Ngakenda el daroye kaware usigiy’ ³ Na nong ngaketa i daro kerghenoye ngaammo. Hunde cho idharoye, ressoyo.’”

⁴ Na nong kono seese, “Ngaressoo dhul. ⁵ Nong se ngausigi ngaketa kaware na kawara gu koye na ngere loga challa ko ga gersa hunde nende na teheyre ko nong.”

^{ch}2.23 Tuga Hibiru “hira ngaha” keli “Ishsha” na na maya keli “Ish” na aynde Adam k o dhesen hira eana nong sarre k e Ishshaye.

⁶ Na t̄eri hunaa j̄oana k̄eyo kaware bh̄olbh̄oldin, ko bheā anda kàmm̄ea na kàggayea bhoye, dhuya na ussu. Na koo ayne hira nene na ko nōng ussu. ⁷ Na rammane kaware oȳe na taga bheā elea ngaulo. Na ibhta bhalloga bhogoniyony na arakudhana na bhilde r̄ehi.

⁸ Na hunaa senno bho kabarte, shigi Komoru Tumu hunde wo dar̄oye, na maga ba k̄oshiyo. ⁹ Na nōng Komoru Tumu eliu hiri na s̄ees̄e, “Ngahirrae! Ihi ori?”

¹⁰ Na hiri s̄ees̄e, “Wa kishigenyō jagari hunde wo dar̄oye na ketengerinyō na kullugunyēu ke ngaya kihe ngauloye.”

¹¹ Na s̄ees̄e :Tumu, “Bhee woe ngauloye yokkoginy noy?

Wa ussu keya bɔɔ kaganyεinyi?”

¹² Na hiri sεesε, “Wa dhuyaa :ngaterita bere ajjany :inynyo na kèteeldo kariye na aanyɔ na kussa.”

¹³ Na Komoru Tumu ghinu teri na sεesε, “Ngalɔkta wa mesiye aggee kuneneng?” Na nɔng seu, “Wa tabhaganyɔ :kono na kussa.”

Løga Atiya :Tumu

¹⁴ Na nɔng Komoru Tumu sεesε kono, “Ngaya mesε ngangaye, inye mεa ale kenginyan bheɑ kεginyaa dusuny ko bheɑ ahaa kìwoo ko bheɑ ahaa εlla bay ngaya kumulɔŋ na ani chɔrnε. Na silolnεn bay bay na oynya kumulɔŋ ami ba.

¹⁵ Na inye ko ngaterita ale anneno mirɔkɔn. Na ko nɔng ashaya nunu ko na nεnε ale anne mirɔkɔn. Na nɔng ale rɔnyiny sabbaa nunu. Na inye ale ngeti tiinyoya nεnε.

¹⁶ Na koo sεesε teri, “Ngaya mesε ngangaye, mεa inye kajjiny chura. Na hunde ale lɔman eriye, kala hudhuginεnεi, ale chɔllanεn goore. Na ko hunde kete nganga, nɔng inye ale ngani hini hira nunu chi, na hira nunu ale allinεnεiny inye.”

¹⁷ Na koo sεesε hiri,

“Ngaya shige løga yokkoginyi :teriya nunu na ammε keya bɔɔ keni ngaamiye, mεa ba any kete chɔrnε.

Na amissea ami oynya kari ale messo yira
nunu.

¹⁸ Na m ea ba ale chillane :birinnu ko :kazoku na inye ale
ami keno kaware.

¹⁹ Na amissea ami, ale kachan dheriya nunu ko bhee rese
na woge na ane ba ke ngaya bere
kèghendoneiny baye. Nong inye ani ba, na
ale wogi na ani ba.”

²⁰ Na Adam
togodhes e teriya
nen e sarre k e e
Ngahewan^d ke
ngaya ane mama
zugony
kumulongge.

²¹ Na Komoru

Tumu ngonya sayo ramman na ayne Adam ko Ngahewan na maluguye. ²² Na seu, “Nong m ea Adam dhaa tagu bhe a
ngere a loga challa ko ga gersa hunde naye. Na m ea ga
kataganyd e bhe a koyea na dhushshanea keya basseyny

^d3.20 Tuga Hibiru “hewan” a bhe a kèsenea “bassey.”

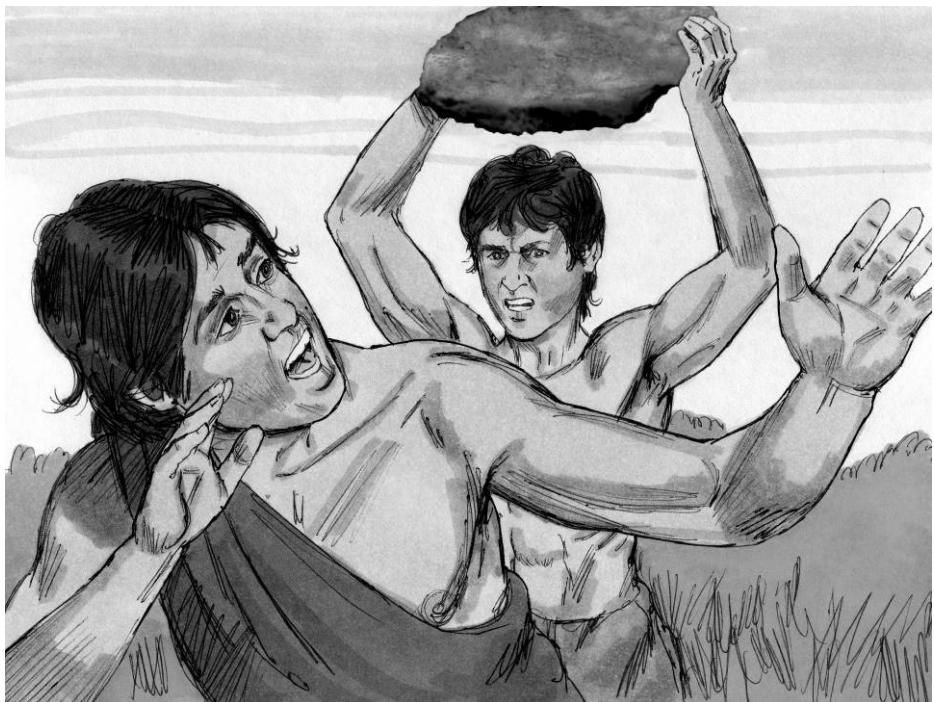
kaware na ammea na iheā basseyō dhul.”²³ Na Komoru Tumu taganye Adam dara bo challa iho Edēnō na chugu na kok na kōos baa bere kèghendonea nōng.²⁴ Na hunaa chukka na tewa ushaye, koo ibha zuga ekko :nēa bo ɔnnena kèleo Kurubel ko machaa bo bhadhdha na bhōdhinena til til huna talanguny, na oju dara iho Edēnō gōra yaluny na kēbhēgē ganggua kōa bheā iheā keya ajjiy bassey.

4

Lōga Kayeli Ko Ga Abeli

¹ Na Adam tunggi ko teriya nene Ngahewan na tōlōma eri na koo hudhugo ke may. Na seu, “Eyany :Tumu na kuhudhugou erite may ker gēe!” Na tōgōdhēsē sarre kēe Kayel. ² Na koo kōbhay gōyneā kēe Abel. Na Abel te hira iwoo mederni, na nōng Kayel te hira kōhinena.

³ Na kali kona Kayel ibha liwaa kōhana gena na aynē Tumu. ⁴ Na ko nōng Abel ibha mederniya gēnyē ku awchina gena na inu. Na bera hana idhibenno sōng na aynē Tumu. Na nōng Tumu tēhenu Abel ko ahaa ajjēa. ⁵ Na Kayel ko ahaa gēnyē tamaru na bhōdhēsē bhuguy. Na Kayel dēbu goore na hini te korrō.

⁶Na s̄ēse :Tumu, “Ngangaye, bhee demne na hini aneiny korrɔye, a ore? ⁷Hunde mesi l̄oga challaye, anda kamariny eneng? Na nōng hunde eddei l̄ogoye, l̄oga ḡersa tu kēngōa nūnu ngagarseo. Yōk ngalōkta se korrōktinyō na nōng maya rōgi :inynyo.”

⁸Na nōng koo eliu ḡoyne na s̄ēse, “Wo nga, kago mogiyo!” Na hunaa hea na dokkeā mogite, Kayel banēse ḡoyne huna miroginy na inu.

⁹Na ghinu :Tumu na s̄ēse, “Na goonu i ori?” Na nōng yaḡes̄e na s̄ēse, “Ka i ori inggarə so! Anye kani inde

kəbhəgi nɔngge?”

¹⁰ Na səesə :Tumu, “Ləkte wa mesiye a gee kuneneng? Nyawaa goonu bheə bare kalgaleə bay ngayo giya araganye anye wuyte. ¹¹ Na ngaya nyawaa goonu taanə na ushurrone baye, məa inye ani chørnə na ale təlinən ba kumuləng. ¹² Na baye ale kəhiye any ke bhələ na liwa ngaeggissonə. Na inye ale chəllanən na təlinən goore ko bhee rəse.”

¹³ Na Kayel səesə Tumu, “Ngaləkta atiyəany anyeye, a dhandali. Ngakəjanno. ¹⁴ Məa wa təganyə ngabaya na ko inye ale ngani ngakorneo. Nəng anye wa ketewa hira ku təliyogiya kəchəllanəni. Na chəə hunde orrony :hir konnəye, ale kədhanydə.”

¹⁵ Na Tumu səesə, “Hirre kədhiny inye ningge. Na nəng hunde təgədhiny :konnəye, nəng katii na bheə nunu jorrono jagare kəngi issabbay.” Na ojjəsə Kayel tel kona. Na hunde itinynyanne ko zug genaye, ngakədhdhe.” ¹⁶ Na nəng kendə ko Tumu na zəgu rəna baa iho Edənə gəra yaluny kənno Nod^{dh} na bhagu ngonu.

^{dh}4.16 Tuga Hibiru “Nod” a bheə kəsenea “təli.”

Ashaa Kayeli

¹⁷ Na Kayel tunggi ko t̄eriya n̄ene na t̄oloma erite may na t̄ogodhesse sarre k̄e Heno. N̄ong Kayel dha bere k̄on ɔr. Na ko n̄ong ngaɔrronu eli sara hoyn̄e, Heno. ¹⁸ Na Heno koo irriyo Iradhu. Na Iradhu koo irriyo Muhayel. Na Muhayel koo irriyo Matusayel. Na Matusayel koo irriyo Lame.

¹⁹ Na Lame gama t̄erro ramman, Ngaada ko Ngasila. ²⁰ Na n̄ong Ngaada hudhugo Yabal. N̄ong Yabal dha bere a kokonga zuga iwonenā bhakkeā gahachin. ²¹ Na ḡoyneā k̄e Yobal dha bere a kokonga zuga dhakkeā chonggo na ebbekkeā morro. ²² Na n̄ong Ngasila hudhugo liyte k̄e Tubalkany. N̄ong ngalitonu dha bere a hira dhedheā lalangnga ko siggoa k̄orra. Na l̄o ngoneye keli Nganayima.

²³ Na Lame sees̄e terroa genye, “Ngaada ko Ngasila, ga shigit̄o, na l̄okte koyokkogungge chirara shee! Anye wa dhaganyɔ :liy konno na k̄ogodhdha na erra. ²⁴ Na n̄ong hira k̄odhdha Kayel hunde a ngandonu se k̄e kati na bheā n̄ene jorrono jagare kengi issabbaye, n̄ong inde k̄odhany anyeye ale kati na bheā n̄ene ang na jorrono jagare kengi zugo sizzi ko t̄ommɔn ko issabbay.”

²⁵ Na Adam tunggi ko t̄eriya n̄ene Ngahewan s̄egen na hudhugo erite may. Na n̄ong Ngahewan t̄ogodhesse sarre ke

Barseti^e na seu, “Aany :Tumu erite may na sereu bhea gøynea bere kôdhdha :Kayeli na garsa ker gee!”²⁶ Na Barseti koo irriyo erite may këe Henos. Nöng ngaberguonu dha bere a berguye gaane :zugu Tumu na elee Komoru na kôdhësenë kômmaye.

5

Ashaa Adami

¹⁻² Mëa te lëga ashaa Adami. Huna bere Tumu ghendono zugò, dha bere elehënesen rëa nënë. Na ghendono na kona oy ke may, kona oy ke ngahi. Na tuh na kôdhësen sarre këe “zugo.”³ Na Adam huna oynyaa gënyë anna 130, dha bere irrittono erite may ɔgɔshana :nëa na kôdhësen sarre këe Barseti.⁴ Na hunaa irriyoa Barseti na tewa ushaye, koo bhagu ba oynya 800 na irriyo lusa ko sedhdhe gen.⁵ Na hunaa oynyaa gënyë kumulɔng tewa 930de, ere.

⁶ Na nöng Barseti hunaa oynyaa gënyë tewa 105ye, irriyo erite may na tɔgɔdhëse sarre këe Henos.⁷ Na hunaa irriyoa Henos na tewa ushaye, koo bhagu ba oynya 807 na irriyo lusa ko sedhdhe gen.⁸ Na hunaa oynyaa gënyë kumulɔng

^e4.25 Tuga Hibiru “Barseti” a bheä kësenëa “Aynë.”

tewa 912de, ere.

⁹ Na nɔ̄ng Henos hunaa oynyaā genye tewa 90de, irriyo erite may na tɔ̄gɔ̄dhɛse sarre kèe Kayana. ¹⁰ Na hunaa irriyoa Kayana na tewa ushaye, koo bhagu ba oynya 815 na irriyo lusa ko sedhdhe gen. ¹¹ Na hunaa oynyaā genye kumulɔ̄ng tewa 905ye, ere.

¹² Na nɔ̄ng Kayana hunaa oynyaā genye tewa 70de, irriyo erite may na tɔ̄gɔ̄dhɛse sarre kèe Milale. ¹³ Na hunaa irriyoa Milale na tewa ushaye, koo bhagu ba oynya 840 na irriyo lusa ko sedhdhe gen. ¹⁴ Na hunaa oynyaā genye kumulɔ̄ng tewa 910de, ere.

¹⁵ Na nɔ̄ng Milale hunaa oynyaā genye tewa 65ye, irriyo erite may na tɔ̄gɔ̄dhɛse sarre kèe Yare. ¹⁶ Na hunaa irriyoa Yare na tewa ushaye, koo bhagu ba oynya 830 na irriyo lusa ko sedhdhe gen. ¹⁷ Na hunaa oynyaā genye kumulɔ̄ng tewa 895ye, ere.

¹⁸ Na nɔ̄ng Yare hunaa oynyaā genye tewa 162de, irriyo erite may na tɔ̄gɔ̄dhɛse sarre kèe Heno. ¹⁹ Na hunaa irriyoa Heno na tewa ushaye, koo bhagu ba oynya 800 na irriyo lusa ko sedhdhe gen. ²⁰ Na hunaa oynyaā genye kumulɔ̄ng tewa 962de, ere.

²¹ Na nɔ̄ng Heno hunaa oynyaā genye tewa 65ye, irriyo

erite may na tɔgɔdhɛsɛ sarre kèe Matusala.²² Na hunaa irriyoa Matusala na tewa ushaye, bhagu ba oynya 300 na teyelde ko Tumu goore.^e Na koo irriyo lusa ko sedhdhe gen.

²³ Yøk dha bere oynyaā genye bhagea ba kumulɔng a 365.

²⁴ Nøng dha bere ngaoynyaonu kumulɔng yelnɛ ko Tumu goore.^g Na kali kona øge :Tumu basseyɔ na ngani ngakorro.

²⁵ Na nøng Matusala hunaa oynyaā genye tewa 187te, irriyo erite may na tɔgɔdhɛsɛ sarre kèe Lame.²⁶ Na hunaa irriyoa Lame na tewa ushaye, koo bhagu ba oynya 782 na irriyo lusa ko sedhdhe gen.²⁷ Na hunaa oynyaā genye kumulɔng tewa 969de, ere.

²⁸ Na nøng Lame hunaa oynyaā genye tewa 182de, irriyo erite may.²⁹ Na seu, “Ngaerita ale εaniy ngazinggoya bu dhandal kème :aggeu ngabaya bere chɔr :Tumuye na kðhønggɔ.” Na tɔgɔdhɛsɛ sarre kèe Nøa.³⁰ Na hunaa irriyoa Nøa na tewa ushaye, koo bhagu ba oynya 595 na irriyo lusa ko sedhdhe gen.³¹ Na hunaa oynyaā genye kumulɔng tewa 777te, ere.³² Na nøng Nøa hunaa oynyaā genye tewa 500ye,

^e5.22 Tuga Hibiru se, “...dhi ko Tumu kari.” Hunde se ngangaye, a bheá kèsenea yel Tumu goore.

^g5.24 Tuga Hibiru se, “...dhi ko Tumu kari.”

irriyo erroye may ku sizzi. Na yok kona keli Sem, kona keli Kam, kona keli Yabet.

6

Loga Messsea :Zugu Kuhuyamo

¹ Na hunaa zugo bay bhelddea na teya mériye, koo irritto dhögolyaa bo challa ngani chillanea. ² Na zuga honynyo tumo^{gh} argi dhögolyaa zugony hunde a challiye na berta gee hinneye na gamaye. ³ Na Tumu seu, “Zugo ko Kuloya nanu basseyny bheä eleä kari dhul ko kingi, ale ngani ngaello ke ngaya yok ale resse na mujusseye. Na oynya ge bhagea ba any kete 120 song.”

⁴ Na ngaberguonu zuga bere honynyo tumo na heyea dhögolyaa zugony koo iritto zuga bo rammaya. Na yok dha bere agga bo onnenäna na toyenäna.

⁵ Na Tumu aru zugo hunde demne na hinisiya ge esedhe kuhuyamo songge. ⁶ Na munyuu goore ke ngaya bere ghendone zugo na kabhakte baye. ⁷ Na seu, “Anye bheä bco keghendonei zugo ko keginya ko ahaa silolnena bay bay ko ga chicho chicho gen ko shoa wa kumunyuwa goore. Na

^{gh}6.2 Tuga Hibiru se, “...lusa Tumu.”

m̄ea keni k̄idhiyt̄o.”⁸ Na hira kenno N̄oa n̄ong dha bere a hira messo l̄oga challa na aru :Tumu na t̄ehenu.

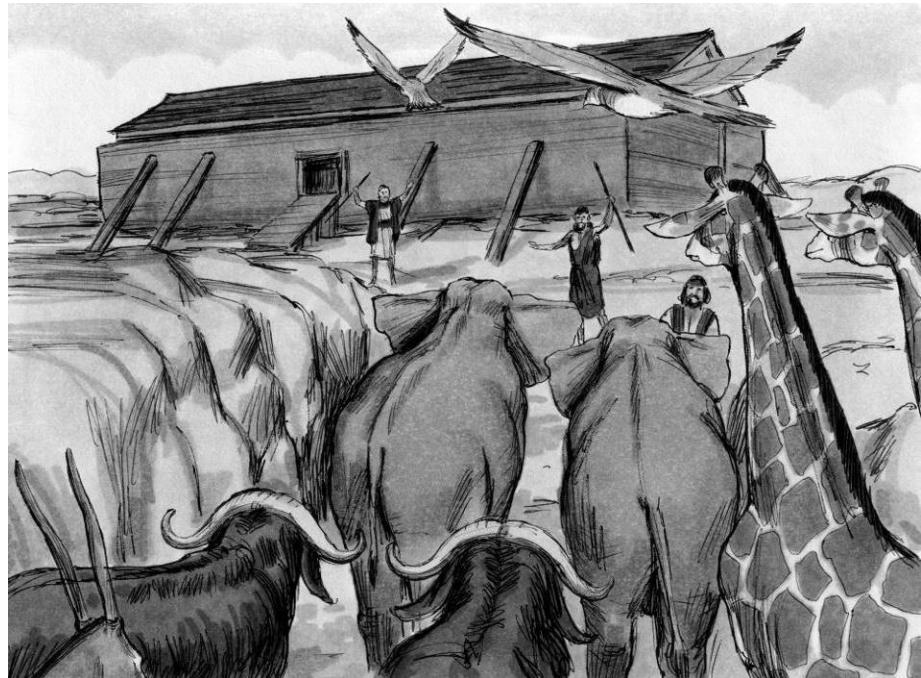
L̄oga N̄oa

⁹ Na m̄ea te l̄oga bere messo :N̄oa. N̄oa dha bere a hira ridhing ningginena l̄oga ḡersa ngani k̄eddeayo. Na k̄obh ganggua Tumu s̄ong. ¹⁰ Na koo irriyo erroye may ku sizzi. Kona keli Sem, kona keli Kam, kona keli Yabet.

¹¹ Na ngab̄erguonu zuga bhakkeā ba te kuhuyaga bheā Tumu ke ngaya messe l̄oga ḡersa na bhoreē baye. ¹² Na n̄ong dharese ba na aru hunde zugo messe kuhuyamo na ba a gersiye. ¹³ Na seese N̄oa, “Anye m̄ea keni k̄idhi zugo kumulōng ko ngabaya kari ke ngaya zugo ane kuhuyaga na eddēe baye. ¹⁴ Na n̄ong inye m̄ea tengedha bando na tegenyō gonggula bo goore l̄oma ghohiena toye. Na bh̄o ko toye ighir dh̄ollanḡo. ¹⁵ Na rammatina ungusea bay makkeo siȳo k̄engi 280. Bheā ku k̄enḡo makkeo siȳo k̄engi 46. Na ḡom makkeo siȳo k̄engi 27. ¹⁶ Na gonggul tegenyēse kura. Na bheā itinnyanēna ḡom̄o ko kuraō, makkeo siȳo kalde dh̄one na oy ke tolu. Na toye kedhdha kete ḡominya sizzi na tutuk ojjēse kaanyiyo. ¹⁷ Anye keni k̄utuguro ma na k̄uhuga ngaahaya l̄omm̄e bassey el bayte kumulōng na kagarato.

¹⁸ Na m ea anye keni kibhiigi ko inye l ogo. Na inye ale ibha t eriya nunu ko erroa gunyu ko mereyaa gunyu na ago gonggul o toye. ¹⁹⁻²⁰ Na ko yok shoa ko keginyaa bibiyo ko ga silolnena bay bay ko ga chicho chicho gen doriyo doriyo ale hony ramman ramman na assaninyeyo. Na inye ibha keginya doriyo doriyo kumulong ramman ramman, na maya ko na ngaha, na togese gonggul toye na kushurtiyaayo. ²¹ Na ibha amissea ale ammo :iggeu ko ahaa ale ammea :keginyau na ojjese gonggul toye.”

²² Na Noa koo mesu damiya yogesena :Tumu kumulong.

Løga Maa Dhittea Ba

¹ Na Tumu s̄ees̄ N̄oa, “Anye wa karinyo hunde ani hira ridhing ningginena na ch̄oɔ bh̄ea ngatenyda hira hetto ko inye kona ningge dhulde. Na m̄ea ibha zuga gunyu kumulōng na ago tunnugu gonggul toye. ² Na ibha keginyaa bh̄ea nanu ridhing ngalōmm̄eayo ga maya issabbay ko ga ngaha issabbay. Na ȳok ga bhēa nanu lōmm̄ea ridhing ibha na maya dh̄one ko na ngaha dh̄one na t̄oges̄e gonggul toye. ³ Na sh̄oa ko ȳok ibha ga maya ko ga ngaha tayen kari issabbay issabbay na kushurtiyaa na keteldi basseyo. Bhee k̄eni messe ngangaye, k̄eni ngaahaya keteldi basseyo na kete gee dh̄oyne na ale bh̄eln̄eye. ⁴ Na ale ihi na hunde ungo a issabbayte, anye ale kughurton guyo na dhak ungo zugorramman bar ko kali. Na ahaa bere keghendoni ella bay lōmm̄ea bassey kumulōng ale kuhukkan rang.

⁵ Na N̄oa koo mesu damiya yoges̄ena :Tumu kumulōng.

⁶ N̄ong Tumu huna dhitto ba ma, dha bere oynyaa N̄oa a 600. ⁷ Na n̄ong ko zuga ḡenȳe jara ma na tunnugu gonggul.

⁸ Na keginyaa ridhing ngalōmm̄eayo ko ga lōmm̄ea ridhing doriyo bhiy bhiy ko sh̄oa ko keginyaa bibiyo ko ga siloln̄ena

bay bay ko ga chicho chicho gen,⁹ ga maya ko ga ngaha kari, hoyo na assa Nœa na tøgesø gonggul toye damiya bere senesena :Tumu. ¹⁰ Na saniu ungo issabbay na maa dhittea ba hoyo.

¹¹ Na hunaa oynyaan Nœa tewa 600de, børgu rammanø unga ku tømmøn ko issabbay, ma dhugundiyyaa ba toye na guyø tumø dhøya. ¹² Na dhagu kaliëna zugo ramman ko bari zugo ramman.

¹³ Na ngakoleonu bere dhøttane :guye rø, a kala bere tunnugea :Nœa ko :teriya nene ko erroa genyø :Semi, :Kami, :Yabeti ko :møreya genyø gonggul. ¹⁴⁻¹⁵ Na keginyaa dusuny lømmøa bassey ko ga kiwoo ko ga bansea ko ga silohnena bay bay ko ga chicho chicho gen kumuløng, annaa hoyaa ramman ramman na telda ko Nœa gonggulø toye. ¹⁶ Na chøø ahaa bere ghendono :Tumu kumuløng, ga maya ko ga ngaha kari, annaa tunnukta gonggul damiya bere senesena :Tumu. Na koo Tumu nyøgu tutuk.

¹⁷⁻¹⁸ Na guyø dhagu ungo zugo ramman na ma dhiyiyyaa na ba kumuløng te yirisi na gonggul dhøngga :ma na zamiu ma tundø. ¹⁹ Na ma dhiyiyyaa dhø dhø ko bhee guyø kutuloa bibiyo kumuløng. ²⁰ Na kutulo gøyø :ma na teldi surr toye. Na hunde ølehenne hørtina iho bheø zamiyøa :gonggulø ko

kutulo sabbichine kərgħenɔye, makkiyo məsay siyɔ kəngi təmmɔn ko hayna.²¹⁻²³ Na ahaa ləmməa bassey woyea bay kumulɔng huga :Tumu rang na garayɛ, shoa ko kəginyaa dusuny ko ga kiwoo ko ga silolnena bay bay ko ga chicho chicho gen ko zugo. Na dhottɛ :Nəa ko zuga gənyɛ ko ahaa ella gonggulɔ toye sɔŋ.

²⁴ Na ungo 150 ma ngani ngagarseo.

8

Ləga Ushurronɛa :Maa Dhittɛa Ba

¹ Na Tumu kadha Nəa ko kəginyaa ella gonggulɔ toye kumulɔng. Na kuyɛy ngɔyɔ na ebbegu na ma ushurto hale hale.² Na maa dhuguninyana ba toye ko guya bɔɔ dhottana na assannana lamu :Tumu na aru.³ Na maa ella bay ushurto hale hale ko bhee ungo ane 150 na te muchugi.⁴ Na bərgu issabbayɔ unga ku təmmɔn ko issabbay, gonggul koo chilu kutuloa kənno Arara konnɔ tundɔ.⁵ Na ma ushurto hale hale. Na bərgu təmmɔnɔ unga ku dhənɛ kutulo sabbi kargiye.

⁶ Na Nəa təu ungo zugo ramman na owo bhurbhura bere ghendesena gonggul⁷ Na ibha rakkoy na egu bhɔ. Na rakkoy banu na təu ko bhee ma ushurronɛ.⁸ Na koo ibha yikkay na

egu bhō na kok na
katage bheā kako ma
dha bōo ushurtoyea.

⁹ Na yikkay tōu na
nōng dha bere ma
ngani a mēri na bhee
ihone bay garu. Na
waga chōo bheā ihēa

Nōa. Na nōng ittonu siyō bhō na yikkay tea siya nēne na
yagu gonggulō toye. ¹⁰Na saniu ungo issabbay na ibha
yikkay na egu bhō segen. ¹¹Na jhayny waga. Na hunaa
wokkonoye, sōgōya bhallogiya girariny dhaa ngani
kedhdhana na lōgōna tugo. Na Nōa tagu hunde dha bare ma
te muchugkiye. ¹²Na saniu ungo issabbay segen na ibha
yikkaya bōo gina na egu bhō. Na ogo na segen ngani
ngawokkonoo.

¹³ Na bērgu dhōnegiye unga ku sabba hunaa oynyaa Nōa
anna 601ye, ma garaye. Na nōng owo gheru na gōnyu ba. Na
aru hunde dha bōo dhōrōguye. ¹⁴Na bērgu rammanō unga ku
hirkon ko issabbay ma gara na ba dhōrōgu kag.

¹⁵ Na Tumu seēse Nōa, ¹⁶“Inye ko teriya nunu ko erroa
gunyu ko mēreyaa gunyu bhonda gonggulō. ¹⁷Na ibha

ngakeginyaya ello ko inye kari lommə basseyte, shoa ko keginyaa bibiyo ko ga silolnena bay bay ko ga chicho chicho gen kumulɔŋ, na obhoniseo gonggulɔ na kəbhəlde bay na kete məri.”

¹⁸ Na Nəa ko zuga genyə bhonda. ¹⁹ Na ko yok keginyaa ella gonggulɔ toye kumulɔŋ bhonda doriyo doriyo.

Loga Nəa Udulesəna Tumu Go

²⁰ Na koo Nəa echeesə
Tumu ngawu na ibha
keginyaa ridhing
ngalomməayo ko shəaa
ridhing ngalomməayo
gen doriyo doriyo na
udulesə Tumu. ²¹ Na

Tumu sabhu henua ahaa kudulesəna bo əngəna hurhur na esedhu lögə hinisɔ na seu, “Na chɔ̄ ko hunde hiri a nganda ləmmana kuhuyamo erimo ko bhee kɔ̄ na jagare ane buye, ngakalda wurtɔ hunde eddeana lögɔye, ba səgen ngakɔchɔrio dhul. Na ko yok ahaa lomməa bassey ngadamita səgen ngakidhiyiyo.

²² Na məa ko bhee ba ngani ihε,

Kolea dugayny ko na kusuninenea,
Lalney ko awurney,
Asanday ko su,
Bar ko kali ale ngagarseo.”

9

Tumu Ko Nøa Bhiigi Løgo

¹ Na Nøa ko erroa gønyø tuhu :Tumu na seese, “Bheldø na te méri na tøhetey ko ba. ² Na køginyaa bibiyo ko ga silolnøna bay bay ko shøa ko urgusa kumuløng any køtølømø deøsey na ketengertung na alliyøy :iggeu. ³ Na mea ngaahaya lømmø bassey woø bayte, usigi kumuløng damiya bere kajjøngu kønø kaware sabbø.

⁴ Na ayuga køga nyawa bay ngani kataandao ngaammo ke ngaya bassey i nyabbe toyeye.^{h 5} Na ko yøk nyawaa gu lømmø bassey. Na hunde kødhdhung :hir konnøye, ngahirronu lø nyawa bheø nanu na ale kighini na katiiyø. Na chøø hiri hunde am :kek konnøye, ngagalitonu ko nøng lø

^h9.4 Zuga Isirayeli senne basseya køginyany ko na zugony kumuløng i nyabbe toyeye. Na hirre am ayuga køga nyawa bay ngani kataandaoye heo ko am køga ngani iho basseyø.

nyawa na ale kighini na katiiyo. Na ko nong hir kona hunde kɔn lallende, ngahirronu lɔ nyawa na ale kighini na katiiyo.

⁶Na hirre kɔn hiriye ko nong ale kɔn :hiriyo,
ke ngaya bere kèghendone na kèlehenageany anyeye.

⁷Na igge bheldɛ na te méri na təhetey ko ba.”

⁸Na koo seese Noa ko erroa genye, ⁹⁻¹⁰“Mea keni kibhiigi lɔgɔ ko inye ko ashaa gunyu ale bhellinynyana ko ngaahaya lɔmmɛ bassey el bay bhonsanɛ gonggulɔye kumulɔng, shɔa ko ahaa kìwoo ko keginyaa dusuny. ¹¹ Yɔk lɔkte keni kibhiigagungge a enenggeo. Anye ale wurtɔ ahaa lɔmmaea bassey ko ba kumulɔng ma sègen ngani ngakidhiiyo.”

¹²⁻¹³ Na seu, “Igge ko ahaa ɛllo kari lɔmmaea bassey kumulɔng galite keni ale kàgatay lɔga kibhiikko ko igge kari ko kingiye, a bhɔrɔge. Na ale koji idhogiye. ¹⁴⁻¹⁵ Na hunde kulubba tumu idhogiye na idho tɔlɔ bhɔrɔgeye, anye ngangaye kagadhdhan lɔga bere kibhiikko ko igge ko keginya kumulɔng na kesenei, ‘Ahaa lɔmmaea bassey kumulɔng ma sègen ale ngani ngakidhiiyo.’ ¹⁶ Na hunde karra bhɔrɔge idhogiye, ale kagadhdhan lɔga bere kibhiikko ko ahaa ɛlla bay kumulɔng lɔmmaea bassey. Na ngalɔktonu ale el dhul ko kingi.”

¹⁷ Na seese Noa, “Ngabhɔrɔgeya anna ale kagadhdhanei

lōga bere kibhiikko ko ahaa ɛlla basseyɔ bhakkeɑ ba kumulɔng.”

Lōga Nɔa Ko Ga Erroa Genye

¹⁸ Erroa Nɔa bere bhonsanea gonggulɔ a Sem, Kam ko Yabet. (Nɔng Kam dha bere a baba Kanani). ¹⁹ Na m ea ngazukta bu m er hetinene ko ba kumulɔngge bere bhellinynyana bheɑ ngaerroya Nɔa ku sizziye.

²⁰ Nɔng Nɔa dha bere a hira kɔhinena na dukkana woyn sabbo.ⁱ ²¹ Na kali kona iru chutaya woynuny na dhuttiu na bhuruya ruminyaa genye na tungu ngaulo dukuwaa nene toye. ²² Na hunaa unguusso ngauloye, eriya nene k e Kam ku baba Kanani, tunnugu dukuwa toye na aru chogone hunde ungu ngauloye. Na bhonu bhɔ na yogese gɔyngge kari. ²³ Na hunaa yogesena ngangaye, Sem ko Yabet ibhta rum na tatte gawuloa ge na yaga kaware dusɔ na ago bhuguyɔ bhuguyɔ na ulubte baba ne. Na yɔk dha bere hunde baba ne ungu ngauloye, ngani kargito.

²⁴ Na Nɔa hunaa tunga ke dhutti na sabba arraye, shigu lōga dha bare messo :hoya nene chinyo k e Kam. ²⁵ Na seu, “Kanan nɔng any ke chorne

ⁱ9.20 Woyn a kete heo ko kollɔlɔri oo dhegerez.

na kete gaymaya^j kachcha gaymanyaa gøynggeuny.

²⁶ Na koo seu, “Komoruya Semi Tumu any kutuhε,
na nɔng Kanan any kete gaymaya Semi.

²⁷ Na Tumu any kεbhεl Yabet
na ashaa gεnyε ko ga Semi kabhaga bhee dhønε.
Na Kanan nɔng any kete gaymaya Yabeti.”

²⁸ Na hunaa Tumu dhitta ba ma na tewa ushaye, Nøa bhagu
ba oynya 350. ²⁹ Na hunaa oynya gεnyε kumulɔng tewa
950de, ere.

10

Ashaa Erroa Nøa

¹ Na hunaa ma dhitta ba na tewa ushaye, erroa Nøa, Sem,
Kam ko Yabet koo bhelde. Na mεa te løga ashaa ge.

Ashaa Yabeti

² Erroa Yabeti maya a
Gomer, Magok, Maday, Yawan, Tubal, Meshek ko Tiras.
³ Na erroa Gomeri maya a
Ashεkenaz, Ribat ko Tugama.

^j9.25 “Gaymay” a bheá kèseneá ashakaray.

⁴Na ga Yawani maya a
Elisha, Tersed, Kitim ko Rodhi. ⁵Na ashaa Yabeti gen
aggabere bhasanyesenea ba ko ghøghøliya
gonggulony na bhorinyaa gø keninyana getto
bhiy bhiy na lømmøa baa ne ko komortøn ko
tugiyagø bhiy bhiy.

Ashaa Kami

⁶Na yok erroa Kami maya a
Kush, Misiram, But ko Kanan.

⁷Na erroa Kushi maya a
Sabba, Hawula, Sabita, Rama ko Sabatøka.
Na erroa Rama maya a
Sheba ko Didan.

⁸Na Kush irriyo eriya bo ønnena gaa ber køe Namurud.

⁹Na seu :Tumu na Namurud te chamaniya bo. Na a bhee
zugo kali kali dhøngø nøng na senø, “Any kainy :Tumu
chamanimoa bo huna Namurudiye!” ¹⁰Na baa bere allinøne
øne sabbo a Sinar. Na oriya køe Babilon, Erek, Akad ko
Kaline arabhanana kari. ¹¹Na bana Sinarø na zegu Asorø na
tøgødhu oree ku wush keli Nønewe, Rebot ko Kala ¹²ko øra
bo goore køe Resen iho Nønewegiye ko Kalagiye kergheno

na bhagu ngonu.

¹³⁻¹⁴ Na nɔng dha bere bhora Ludhi ko ga Anama, Lahaba,
Nabahumi, Batarosa, Kabatori ko Kasaluha
kokonga ne a Misirami. Na Kasaluha a
bhora zuga kènno Bhilistem.

¹⁵ Na nɔng eriya Kanani ku aw keli Sidona. Na gɔynεa
kɔbhbhana keli Hitan.

¹⁶ Na Kanan ko nɔng a kokonga bhora Yabusani, Amora,
Gergesa, ¹⁷ Hiwa, Arka, Sina, ¹⁸ Arwada,
Zemara, Hamata. Na yok gettoa Kanani
bhasanyεsε ba ¹⁹ na baa ne te bu. Na
ngerreya ne kɔdhdhane Sidonagiye na dho
Girar dhey na dok Gaza. Na dok Sodom,
Gomora, Adama ko ɔra iho Lashagiye jaa
kènno Zobom.

²⁰ Ngagiy a ashaa bere Kami. Na yok bhorinyaa ge bere
keninyana getto bhiy bhiy na lɔmmεa baa ne ko komorten ko
tugiya ge bhiy bhiy.

Ashaa Semi

²¹ Na nɔng Yabet gɔynεa bo kènno Sem ko nɔng irriyo
erroa maya. Na nɔng a kokonga ashaa Eberi.

²² Na erroa Semi maya yøk a
Elama, Asor, Arbakka, Lud ko Aram.

²³ Na erroa Arami maya yøk a
Uzu, Hul, Geter ko Meshek.

²⁴ Na Arbakka irriyo Shela
Na Shela irriyo Eberi.

²⁵ Na Eberi irriyo erroye may ku ramman.
Na kona keli Bhilak ke ngaya kolea bere hudhukkinyanea
:neā zugo bhasaneneye. Na gøyne keli
Yokota.

²⁶ Na Yokota irriyo Alimoda, Shaleb, Hasomor, Yera,
²⁷ Hadorama, Uzal, Dikila, ²⁸ Obal, Abimayel,
Sheba, ²⁹ Obir, Hawula ko Yobab. Yøk erroa
Yokota maya kumuløng a ngagiya. ³⁰ Na
bhæa bhakkeæ :yøkku i gøra yaluny løma
kutulo na kødhdhane Meshagiye na dok
Sabarø.

³¹ Ashaa Semi a ngagiya. Na yøk bhorinyaa gε bere
keninyana getto bhiy bhiy na lømmæa baa nε ko komorten ko
tugiya gε bhiy bhiy.

³² Na ngabhorinyaya bere ngerne na lømmæ getto ko
komortena gε bhiy bhiyye, a ashaa Nøa kumuløng. Na yøk a

zuga bere bhasanyesenea ba bhoy kolea bere ushurronea maa dhittea ba.

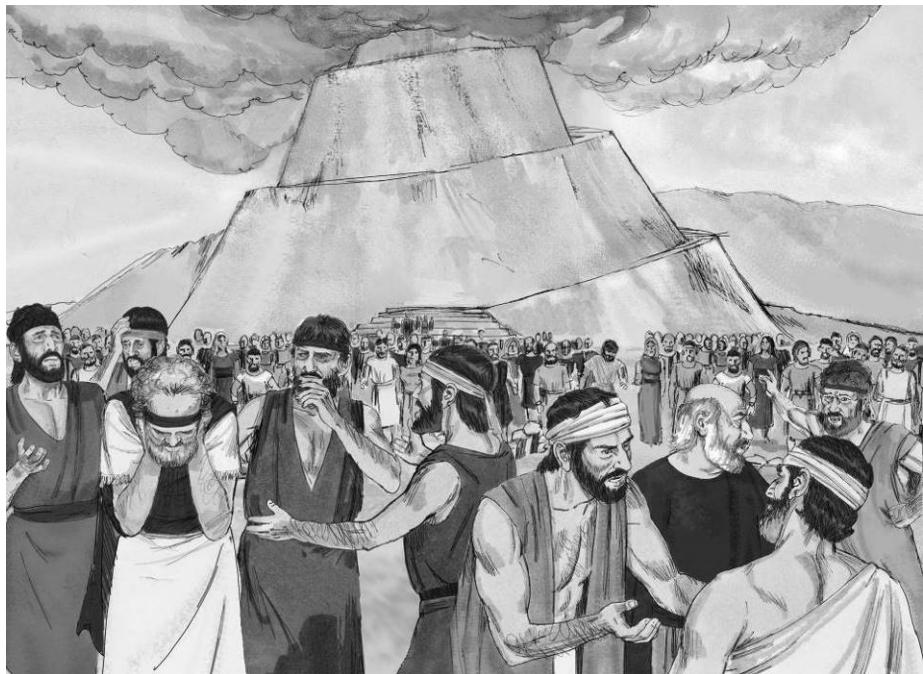
11

Doraa Ku Be Rammaya Kèe Babilon

¹ Na bere zuga bhakkeba ba kumulong meziyea tukte dhone.

² Na banda yalo na ago na dakta mogi kona Sinaro na bhaga ngonu.

³ Na muktiyaa na daga go na se, “Ketegenye digir na kòtobo na kete dhandali.” Na hunaa esedhdhea ngangaye,

dhumba simbiliya korrā dhuhana ba toye senno kibhtē
digiraa tobbea.^{jh} ⁴ Na se, “Kòtəgədhə or. Na kòtəgədhə doraa
bo rammaya kōdhdha tumu na ngakabhasanə. Na kàbhaga
bhee dhōnə na kòtoiyeyto.”

⁵ Na koo Tumu gonyu^k ngaorrā kōdhdhə :zuguye ko
ngadoriya se kōgon tumuye ⁶ na seu, “Ngazukta a dhōnə na
mezee tukte dhōnə. Na mēa wa tōgōndayəa ngaləkta se
kemesigite. Na ngaləkta esədhdhə na se kemesigi :yəkkuye
kumulōng, ale messeyo ke ngaya hirre kanyə yək ninggəye.
⁷ Na ga banda kàgo bay na kachaya tugiya gə na keməzi tugi
genne bhiy bhiy na kəngə ngashigine.”

⁸ Na bhasayesə :Tumu ba kumulōng na doraa senno
kəgədhəyə dhoyoye. ⁹ Na ngaorrənu kòtəgōndesə sarre kèe
Babilon ke ngaya Tumu ngere tugiya zugonyde. Na ibha
zugo na bhasayesə ba kumulōng.

Ashaa Semi Bhelnəna Na Həa Na Dokkeə Bergua Awurami

¹⁰ Na mēa te lōga hira bere shuranea maa dhittea ba kēnno
Sem ko ashaa gənyə. Na huna maa dhittea ba ushurronəa,

^{jh}11.3 Na benné ko simbiliyo ngadamita mēane
ngakədhdhəo. Kōdhdhə digiro ko dhəllanga itinnyyanəa.

^k11.5 Oo kēse “Na koo Tumu ko tumo na kōgony...”

dha bere oynyaa Semi a 98. Na t̄eu oynya ramman na irriyo Arbakasa.¹¹ Na hunaa irriyoa Arbakasaye, bhagu ba oynya 500 na irriyo lusa ko sedhdhe gen.¹² Na n̄ong Arbakasa hunaa oynyaa genyε anna 35ye, irriyo Shela.¹³ Na hunaa irriyoa Shelaye, bhagu ba oynya 403 na irriyo lusa ko sedhdhe gen.¹⁴ Na n̄ong Shela hunaa oynyaa genyε anna 30de, irriyo Eberi.¹⁵ Na hunaa irriyoa Eberiye, bhagu ba oynya 403 na irriyo lusa ko sedhdhe gen.¹⁶ Na n̄ong Eberi hunaa oynyaa genyε anna 34te, irriyo Bhilak.¹⁷ Na hunaa irriyoa Bhilakte, bhagu ba oynya 430 na irriyo lusa ko sedhdhe gen.¹⁸ Na n̄ong Bhilak hunaa oynyaa genyε anna 30de, irriyo Rawun.¹⁹ Na hunaa irriyoa Rawunde, bhagu ba oynya 209 na irriyo lusa ko sedhdhe gen.²⁰ Na n̄ong Rawun hunaa oynyaa genyε anna 32de, irriyo Seruk.²¹ Na hunaa irriyoa Serukte, bhagu ba oynya 207 na irriyo lusa ko sedhdhe gen.²² Na n̄ong Seruk hunaa oynyaa genyε anna 30de, irriyo Nakor.²³ Na hunaa irriyoa Nakorte, bhagu ba oynya 200 na irriyo lusa ko sedhdhe gen.²⁴ Na n̄ong Nakor hunaa oynyaa genyε anna 29de, irriyo Taran.²⁵ Na hunaa irriyoa Tarande, bhagu ba oynya 119 na irriyo lusa ko sedhdhe gen.²⁶ Na n̄ong Taran hunaa oynyaa genyε anna 70de, irriyo Awuram ko Nakor ko Haran.

²⁷ M̄ea kago l̄oga bere Tarani ko ashaa ḡenȳe.
N̄ong Taran dha bere irrittono Awuram ko Nakor ko
Haran. Na n̄ong Haran irriyo Lot. ²⁸ Na koo Haran ere ɔra
bere irrittinyanea k̄èe Ur huna ch̄oḡone ngani ihea basseyo.
Na ngabaonu k̄èe Urte i baa Kaladani. ²⁹ Na Awuram ko
Nakor dhumba terro kari. T̄eriya Awurami keli Ngasaray.
Na na Nakori keli Ngamilka. Na ȳok Ngamilka ko nḡonea
k̄eleo Ngayisika a sedhdhea Harani kari. ³⁰ Na n̄ong
Ngasaray dha bere wo h̄ol̄eng. Eri ningge. ³¹ Na n̄ong Taran
ibha eriya n̄ene Awuram ko m̄ereya n̄ene Ngasaray ko
ashaya n̄ene bere irrittono :Harani k̄enno Lot na d̄hɔyɔ ɔra ne
k̄èe Ur iho baa Kaladani na z̄egē Kanano. Na hunaa
ziggeaye, daga Karan na bhaga ngonu. ³² Na Taran hunaa
oynyaa ḡenȳe anna 205ye, ere Karano.

12

L̄oga K̄eliyea Awuram

- ¹ Na Tumu s̄ees̄e Awuram, “Dho ɔra nunu ko bhora nunu
ko bh̄enena gunyu na z̄eg baye k̄odhollaginy :anynyoye.
² Ale kutuheny na ani bhorre bu na k̄ebhelliny na ashaa
gunyu a m̄eri.

Na toyñen na zugo tuhineneinye inye.

³ Na gee tuhenynyeye ko yok kutuhiyo, gee chorrinynyeye
ko yok kochoriyo.

Na ale bhorinya kumuleng tuhineneinye inye.”

⁴ Na nong bana na dhoyu Karan na zegu damiyaa yugesena :Tumu. Na dha bere huna ziggo, oynyaag enye a 75. Na ko nong Lot dha bere dhée kari. ⁵ Na Awuram ko teriya nene Ngasaray ko eriya goyne Lot ibhta ahaa bere ge mukkanea Karanjo ko gaymanyaa ge kari na zegé Kanano. ⁶ Na ago ko bhee doge keya bo gore iho Sekemo jaa baa kënnno More. Yøk zuga Kanani dha bere bhakke ngabaonu. ⁷ Na nong Awuram dholesse :Tumu re na seese, “Baye ale kajje hoyonuye a nganda.” Na bheaa dhollesena :Tumu re echeese ngawu. ⁸ Na bana na ogu choo kutuloa ella ora kënnno Betel gora yaluny na tøgødhu dukuwa. Na bheaa kødhøhea dukuwa, dha bere gora yaluny lo orre këe Ayi. Na nong Betel i gora kenkenuny. Na koo echiu ngawu na tøgødhese Tumu komma. ⁹ Na bana na tøye ba na ogo choo korua këe Negeb.

Kolea Ihea :Awurami Gibbsigiye

¹⁰ Na kali kona Kanano ba te hozzo. Na hunaa hozzo medhaaye, Awuram bana na kajar hozzo Gibbsigiye na

kabhak ngonu.¹¹ Na hunaa Gibsi tewa jaye, seesë tériya nene, “Ngasaraye, inye eya nunu aniny challi.¹² Na ale hunde orinynyé :zuga Gibsiye senne, ‘Na këe nganda nong a tériya nene’ na kôdhdhanye anye na inye dhottinyé basseyo.¹³ Na inye seesë, ‘Kani ngone’ na aynde ale hinnonyé na ngakôdhdhanyeyo.”

¹⁴ Na hunaa dokkeá Gibsiye, lögaa esedhdheá te dhere. Na zuga Gibsi argi tériya Awurami hunde chali gooreye.¹⁵ Na hunaa gulsachina Gibsi orreaye dële na ago na yoktëse komoru. Na ayesë na kete tériya nene chinyo.¹⁶ Na komoruya Gibsi tolomu Awuram shee ke ngaya hine Ngasarayte na aynë Awuram mederni ko beo ko sigiriya¹ ko galisenya ko gaymanyaa maya ko ga ngaha.

¹⁷ Na Tumu nong kuyey mutana bo dhandala na aynë komoruya Gibsi ko zuga genye ke ngaya koe tériya Awuramiye.¹⁸ Na komoru eliu Awuram na ghinu na seesë, “Ngalokta meseany ngangaye a lokte kuneneng? Hunde a tériya nunuye, ngayokogonyoye lo ɔng?¹⁹ Inye hunde bare seagany, ‘A ngonaa nanu’ na kogeyeo i eneng? Ngamea tériya nunu a nganda. Dhigana ɔge!”²⁰ Na aynë gulsachina

¹12.16 Tuga Hibiru se, “...ko sigiriya maya ko ga ngaha...”

genye lögø na kuchugu Awuram. Na koo gulsachina aye Awuram lögø na kibha tériya nene ko ahaa genye kumuløng na kødhø Gibsi na kezøktø.

13

Loga Kennæna :Awuram Ko :Lot

¹ Na Awuram ibha tériya nene ko ahaa genye na dhøyu Gibsi na zøgu Negebo. Na ko nøng Lot dha bere dhøe kari.

² Na nøng Awuram bere anna hira bo løma ahaa mera, beo ko tomoga høla gaw dhandala ko worginya.

³⁻⁴ Na bana Negebo na tøye ba ko bhee dogø Betel. Na ngabaonu a bhøa bere kødhdheø dukuwa sabbø na echisøna Tumu ngawu iho Betelø ko Ayiyø kørgøhønø. Na nøng ngonu eterrisanu Tumu na tøgødhøsø kømma.

⁵ Na hira ziggea kari këe Lot ko nøng bere anna hira løma ahaa mera, beo ko tenø ko mederni ko dukuwachina. ⁶ Na yøk ahaa ge te méri na bhøa iwoyøa beo na bhagea kari teu gerreng. ⁷ Na zuga iwoyøa bea Awurami ko ga Loti dhaktey terri. Ngaberguonu dha bere zuga bhora Kanani ko ga Bhørezani ko yøk bhakke ngabaonu.

⁸ Na koo Awuram seesø Lot, “Agge kan goyngge na bhee

kèkènyanenè kengø oo bhee èkenyanenè zuga ga iwonena ningge. ⁹ Ba ngaanno bu? Ga bera ba bhee hiniye. Na inye hunde zigi kangitende, anye kèzeg seten. Oo hunde inye zigi setende, anye kèzeg kangiten.”

¹⁰ Na Lot gonyu gora Zowari na dharese baa Yordanosi hunde lɔ maye na seu, “Yee, baa hetta ko dara bere Tumu ko baa Gibsi a nganda.” Nong ngakaldonu oriya kènno Sodom ko Gomora dha bere Tumu ngani kidhito. ¹¹ Na nong Lot bera mogiya Yordanosi iho ray kumuløng. Na kendø na Lot zegu yalɔ. ¹² Na nong Awuram bhagu Kanan. Na Lot nong bhagu oriya ɛlla mogiyø kerghenø na tøgødhu dukuwachina genye Sodomo jaa. ¹³ Na zuga Sodomi bere anna zuga ku kuhuyaga messea løga bo gersa munyuseena chɔɔ :Tumu.

¹⁴ Na hunaa Lot zegaye, Tumu seese Awuram, “Ga gony ba kumuløng.^m ¹⁵ Ngabaya mæa gunyiye kumuløng ale kajjiny inye ko hoyonuⁿ na anna nu dhul ko kingi. ¹⁶ Na këbhelliny

^m13.14 Tuga Hibiru se, “Ga gony ba gora kenkènuny ko kuresuny ko yaluny ko gora tøbha.”

ⁿ13.15 Tuga Hibiru ngaya se “hoyonuye,” elehennè ashay dhøne ko asha hunde a meriye.

na ashaa gunyu hε ko kasaya bany. Na damiya kòtoyiyεa kasay na ngakðanεayo, ko yøk ale ashaa gunyu a méri na toyi rækkiyto. ¹⁷ Na ga bana tøye ngabaya wa kødhøllaginyde kumuløng na kainyo.”

¹⁸ Na Awuram bolio dukuwachina genye na zøgu Kibironø bhogonaa hira kèe Mamire bibiyo jaa na bhagu ngonu. Na koo echeεεse Tumu ngawu.

14

Løga Ibaysiyεa :Awurami Lot

¹⁻² Dha bere ngaberguonu komoruya Sinari kènno Amorabel ko na Elasari kènno Ariyok ko na Elami kènno Kedholomer ko na Goyimi kènno Tidal tørnø na kønnø ko komoruya Sodomi kènno Beri ko na Gomora kènno Birchay ko na Adama kènno Shinab ko na Zobomi kènno Chembir ko na Bela oo Zowari. ³⁻⁴ Nøng komoruya kènno Kedholomer anna bere allinønøa ngakomortendonu ku haynaye oynya tømmøn ko ramman. Na hunaa oynya senno kete tømmøn ko sizziye, yøk tamara komorumoa nønø na daga go na koo bana kamman horora kènno Sidim oo Yirisiya Løma Shøy.

⁵ Na hunaa oynya senno kete tømmøn ku wuyte,
Kedholomer ko komortena tørnøna ko nøng bana kamman na
møgø zukte këe Rebhan bhakke Asatoro Karnay ko zukte
këe Zuzim bhakke Hamø ko zukte këe Emim bhakke Sewi
Kiriyatay ⁶ko zukte këe Hor bhakke øra kënno Seher baa
løma kutulo. Na møgø zuga Hori na chugu ko bhee dogø øra
iho korugiye jaa këe Elbaran. ⁷Na wakta chø Kades baa
bere këleo Anamisibati na møgø zukte këe Amora bhakke
øra kënno Hazazon Tamar ko zukte këe Amalakan na dhakta
ngabaonu kumuløng na te na ne.

⁸ Na komoruya Sodomi ko na Gomora ko na Adama ko na
Zobomi ko na Bela ibhta bholisa ge na tunggesø horora
Sidimi na køtøgøndø ⁹ko komoruya Elami kënno
Kedholomer ko na Goyimi kënno Tidal ko na Sinari kënno
Amorabel ko na Elasari kënno Ariyok. Na ngakomortendonu
ku haynaye aggee dha bere kønne ko ngakomortenda ku
wuyte. Na gaa ku hayna kømøgøye. ¹⁰Nøng dha bere horora
Sidimi lø bolkena bo mera lømea simbiliya kørра dhuhana ba
toye hetta ko dhøllang.^{ng} Na hunaa komoruya Sodomi ko na

^{ng}14.10 Ngasimbilitonu he ko simbiliya këghendøa ganggua turumbeluny kørра.

Gomora ko bholisa gε kùchukko na ngesseaye, ngøyεsε ngabolkendonu. Na yøk komortenaa ku sizzi jara kutulo.

¹¹ Na ngakomortenda ku wuyte dhakta ahaa Sodomi ko ga Gomora ko ahaa kamma kumuløng na ayte. ¹² Na eriya Awurami gøyne kèe Lot bhakka Sodom ko nøng kibhigi na kòtørte ahaa genyε na kidhiganayε.

¹³ Na nøng hira jorrono mirøga kona ko na yogesε Awuram^{ny} løga kìdhiganea Lot na ahaa genyε kèhεyea. Nøng Awuram dha bere bhak bhogonaa hira ku Amora kèe Mamire jaa. Na Mamire lø gøynggεye ku ramman keli Esokol ko Anar. Yøk agga bere bhiikkea løgø na tørnena ko Awuram. ¹⁴ Na hunaa Awuram shikko løga kìbhøa Lotte, eliu gaymanyaa genyε bere kírritono doraa nene ku bara gee ku 318 na købhø na ago chø Dan. ¹⁵ Na barø kedhdha bara genyε kimsinyoga ramman na tøgønde ko mirøga na kørta chø ora kènno Hoba iho Demaskogiye bhuguyø. ¹⁶ Na yakta Lot ko terroa genyε ko aha kumuløng ko zug gen ko ahaa ge bøø kèhεyea.

¹⁷ Na hunaa Awuram møgga Kedholomer ko komortena

^{ny}14.13 Tuga Hibiru se, “...Awurama ku hira bhora Hibiru...”

tornena kari na wokkonoye, komoruya Sodomi ogo na kitinynyandę ko Awuram horora Sewi.^o

¹⁸ Na komoruya Salemi kèe Melkesedek ibha gimaya woynuny ko tila na ayne Awuram. Nöng dha bere Melkesedek a goldang bheä Tumu, Komoruya bo önnena.

¹⁹ Na tuhu Awuram na seese,

“Any kutuheny :Tumu, Komoruya bo önnena bere ghendono tumu ko ba.

²⁰ Annaa ajjinyi önney na mögei miröga gunyu na ko nöng any kutuhę.”

Na nöng Awuram ngeru ahaa dhakkana mirokke gaminya tömmön na gambe dhöne ayne Melkesedek.

²¹ Na nöng komoruya Sodomi seese Awuram, “Ahaa dhakkani mirokke kumulöng öge :inynyo na yök zugosong yagaganydo.”

²² Na Awuram nöng seese, “Anye wa kibhiikto ko Tumu, Komoruya bo önnena bere ghendono tumu ko ba lögö. ²³ Na chö ahite dhöne bheä nunu ngakihiniyo. Keni ngase, ‘Awuram hunde aha a mériye, bere kajsei :inynyo.’ ²⁴ Na yök ahaa bare dhakkanea :bara ganyu na ammea gorö bhee

^o14.17 Sara ngahorortonu keli “Horora Komoruny.”

kiyakkagéinyi ninggë. Na yøk ga bare dhakkanëa :bara :Anari ko :Esokoli ko :Mamire berrø any kayte na kusigiye. Ahi kona ngakihiniyo dhul.”

15

Løga Bhiigesëna :Tumu Awuram

¹ Na hunaa ngaløktonu tewa ushayè, Awuram kunau na seëse :Tumu, “Awurame, bho ngaëngersi. Anye kani goshua nunu na keënginy løga gersa kumuløng na kutuheny goore.”

² Na nøng yagëse na seëse, “Komoru Tumuye, seni tuhony na kème øng? Kèe erite dhøne ninggenanyø na ale chøø ahaa ganyu sere :hira Demasko kënno Elezer. ³ Na chøø inye erite dhøne ngani anynyo na ahaa ganyu ale sere :hira mesinëna doraa nanu.”

⁴ Na koo shigu løga yogesëna :Tumu gee senne, “Ahaa gunyu ale sere :eriya irrittoni :inynyo. Hira mesinëna doraa nunu kèe Elezer ngasereyo.” ⁵ Na obhoniseo :Tumu bho na seëse, “Ga góny munyunya tumony. Na hunde anda øande, toyiyø. Ale ashaa gunyu a nganga.”

⁶Na Awuram yebhu Tumu. Na yebhaa nene gonyu :Tumu na bhe a nene te hira bo hola ridhing ningginena.

⁷Na seese :Tumu, “Na bere kobhoniseoninyi ora Kaladani kée Ur na kajjinyi ngabaya na keni sere, kani anye Tumu.”

⁸Na ghinu na seese, “Komoru Tumuye, ngangaye anye ngabaya hunde ale kesere :anynyoye, kagga eneng?”

⁹Na seese :Tumu, “Ga ok na tagagany bosongi dhone ko royo dhone ko medera ku ole dhone ga oynya ge ku sizzi sizzi. Na tore yelay dhone ko yikkay dhone.”

¹⁰Na Awuram tagese ngaahaya kumulong. Na koo inu na

bhelu kengi na ngeru bhiy bhiy na oju kɔrgɔrɔ gaminya ramman seten ko kangiten. Na yɔk shɔa kedhu na ngani ngabhello. ¹¹ Na hunaa ayugena ngani ɛlla bayte, dhongga ko shɔaa ammea ayuk gena hoy a kusigitɔ. Na chɔu :Awurami.

¹² Na hunaa su senno kɔngɔye, Awuram tungu ke resε na mugura bo kɛngersa dhiya ba tirr. ¹³ Na seεse :Tumu, “Ashaa gunyu takto hunde ale a kɔmɔn na bhakke ɔra anaa na kìtiranyε ke gaymanyaya oynta 400de. ¹⁴ Na yɔk bhorre ale tiranynyε ke gaymanyaye ale katiiyɔ. Na ashaa gunyu ale mukkane ahaye meri ngabaonu na honydɔ. ¹⁵ Na inye nɔng ale bhagi ba bergunyaye meri na resi na kòjjiny ke na bo challa hung. ¹⁶ Na ashaa gunyu ale εl tenyi sizzi na naa anea wush wokkonεyɔ. Bhee ale εle ngonu tenyi wuyte, a ngaya zuga Amora lɔga ge gersa ngani kɔdhɔtteoye.”

¹⁷ Na hunaa su nɔa na bho tewa kɔrrɔye, kargi samba rεεɔ hunde bhurrutteye ko kalkay hunde walat na kɔdhoyε ayugena kεrgħende. ¹⁸ Na ngakaldonu Tumu bhiigεse Awuram lɔgɔ na seεse, “Ngabaya kɔdhhdhanε kidhoa Gibsi na dok kidhoa Ibiratisiye kumulɔng wa kayneu ashaa gunyu. ¹⁹ Na ale kajje chɔɔ baa bhorinyya Kenani ko na bhora Kenezani ko na Kadamonī ²⁰ ko na Hitani ko na Bherezani

ko na Rebhani ²¹ ko na Amora ko na Kanani ko na Gergesani ko na Yabusani kumulɔng.”

16

Loga Agari ko Ga Ismayeli

¹ Na t̄eriya Awurami Ngasaray dha bere wo hɔlɔng. Na nɔng Ngasaray bere lɔma gaymayte ku sedhdheya Gibsi k̄è Agar mesine bheā nene. ² Na s̄eesē hira nene Awuram, “Anye m̄ea taganyēany :Tumu eri na ngakuhudhugineni. Na ga ok assa ngagaymayta nande. Kako aynde kɔjɔan eri bheā nene.”

Na Awuram damiyaa senesena :Ngasaray shikte. ³ Na hunaa Awuram bhakka Kanan oynya tɔmmɔn na tewa ushaye, Ngasaray aynē Awuram gaymaya nene Agar ke t̄eriya nene chinyo. ⁴ Na koo tunggi kari na tɔlɔma eri. Na nɔng Agar hunaa arra rea nene hunde lɔmmana erite, bhasu karbaya bany. ⁵ Na nɔng Ngasaray s̄eesē Awuram, “M̄ea ngalɔkta kɔchollayanyde tɔlɔ :inynyo sabbaa nunu. Nɔng gaymaya nanu kajjiny :anynyo tɔllɔng. Na m̄ea aru rea nene hunde lɔ erite na bhasany anye. Na ngalɔkta gaye any kegen :Tumu.”

⁶ Na nōng sēesē, “A challi. Nōng gaymaya nunu i siya nunu na damite hiniye messo.” Na Ngasaray koo tiranyē Agar goore na hange.

⁷ Na hira ekkono :Tumu aru Agar elaa iho korugiye. Na ngaelaonu i ganggua kōa Shurō dheyyo. ⁸ Na nōng sēesē Agar, “Gaymaya Ngasaray Agare, kuni ori? Na seni ok ori?” Na sēesē :Agari, “Kojori lōga karbaya dori.” ⁹ Na hira ekkono :Tumu sēesē, “Wak bheā bere nunu na tagay karbaya dori.” ¹⁰ Na yogesē lōgō sēgen na sēesē, “Anye ale kebhelliny na ashāa gunyu bhelne na toyi rekkiyto. ¹¹ Na mēa inye lōmi eri kēngō na ale ngaeritonu kalde hudhukconde, a may. Na tōgōdhēse sarre kēe Ismayel⁹ ke ngaya Tumu shikeiny na ore chollaa nunuye. ¹² Na nōng ale hē ko bēa ku ariy na mar zugo ko bhēnēna genyē kari. Na ko nōng marre :zugu na kēngana rē na bhak bhichang.” ¹³ Na Agar iwachiye na seu, “Yee, Tumuua orroneyi, wa karra ngaya sēgen!” Na komoruya yogesena nōng lōgō tōgōdhēse sarre kēe “El Roy.” Na El Roy a bheā kēnēa “Komoruya Orroneyi.” ¹⁴ Na ngaelaonu i Kadesō ko Baredō kērghenoye kōtōgōndēse sarre

⁹ 16.11 Ismayel tuga Hibiru a bheā kēsenēa, “Tumu shikto.”

ke “Ber Lay Roy.”¹⁵ Na Agar irriyese Awuram erite may. Na Awuram koo tɔgɔdhese sarre kèe Ismayel.¹⁶ Na huna Awuram irriyessena :Agari eri, onyaa genye a 86.

17

Loga Bhiigesena :Tumu Awuram Ko Ashaa Genye Kènno Kègèndè Rehiya Maya

¹ Na Awuram hunaa onyaa genye anna 99de, dhollesè :Tumu re na sèesè, “Anye kani ‘El Shaday,’ Komoruya Koani Lɔga Kumulɔng. Na igomogony anye na kali kali bhèk lɔga ganyu ku dhore sɔng na te hira ridhing ningginena.

² Na mèa anye kubhugesen lɔga bere kibhiikko ko inye na ale kɔbhelliny na ashaa gunyu a méri.”

³ Na Awuram tɔgɔdhu komma na dhugumu. Na hunaa ngani dhugummoye, sèesè :Tumu, ⁴“Lokte kibhiik ko inyeye a enenggeo, inye ale kojjiny na ani kokonga bhorinyaa mera.

⁵ Na mèa sara gunyu Awuram^s ale ngani ngakeliyenyo. Na

^r16.14 “Ber Lay Roy” a bhèa kènèa “Elaa Komoruya basseyny orronyi.”

^s17.5 “Awuram” a bhèa kèsenèa “Babaa bo kɔdhɔng.”

keliyen Awuraham^{sh} ke ngaya ale kojjeiny na ane kokonga bhorinyany kumulɔ̄ngge.⁶ Na ale kəbhelliny na ashaa gunyu a méri na komorten ale bansane bhēa bhorinya gunyu.⁷ Na bhēa nunu ko ashaa gunyu ko tenyiye ale ngani chillaneye, lōga bere kibhiikko ko inye ale kōlōmi dhul ko kingi na kani Komoruya nunu ko na ashaa gunyu.⁸ Na mēa ngabaya kēe Kanan bhagi komōnimoye ale kajjiny inye ko ashaa gunyu na kani Tumua ne dhul ko kingi.

⁹ “Na mēa inye ko ashaye guny ale chillanē wurtøyé kumulɔ̄ng, maya igomogonyu anye sōng na bhékko lōga bere kibhiikkaginyi.¹⁰ Na lōkte kibhiikkagungge a enenggeo, zuga gunyu maya kumulɔ̄ng any kegedhigi rehiya maya¹¹ na kete tela kibhiigēa ko igge lōgo.¹²⁻¹³ Tenya mēane ko tenyiye ale chillanē wurtøyé kumulɔ̄ng hunde ga maya hudhukkinya na ungo te isseyte, any kegedhigi rehiya ge maya. Na chōo ko hunde kete zuga maya tallano oo kete ga irrittono erchenne doriyoa gu, any kegedhigi rehiya ge maya nganga segen. Ngatelda a tela kibhiigēa ko igge lōgo na ale lōmmo rehichinne dhul ko kingi.¹⁴ Nōng hira maya hunde rea nene maya ngani kegedhoye, ngangaye nōng dha a hira lōga bere

^{sh}17.5 “Awuraham” a bhēa kēsenea “Babaa zuga mera.”

kìbhiikko ko igge ngani këbhækao na kenginya na ko zuga ganyu kari ngabhakkeo.

¹⁵ Na mëa teriya nunu eli sarre këe Ngasara. Ngasaray ngaelii. ¹⁶ Nõng ale kutuhi na kajje erite may. Na ale kutuhi na a kaka bhorinyany. Na komortena allinenea bhorinyaa mëra ale bansane bheä nene.”

¹⁷ Na Awuraham tøgødhu komma na dhugumu na esedhu lögø na chëgu na seu, “Ngangaye, hira oynya ku 100 anda ale eri irrittono εnëng? Chøo ko nõng Ngasara aynda oynyaa genye dhaa te 90de na anda ale eri lõmmana εnëng?” ¹⁸ Na Awuraham yagese Tumu na seese, “Hunde tuh Ismayel, chali goore!” ¹⁹ Na seese :Tumu, “Ay, ale teriya nunu Ngasara hudhukkono erite may dhere. Na ale kôdhesen sarre këe Isak. Na loga ale kìbhiikko ko nõng ko ashaa genye agga ella dhul ko kingi. ²⁰ Na yøk løgaa ghineanyi na seni kàyne Ismayel wa kishikka. Nõng ale kutuhi na këbheli na ashaa genye a méri. Na ale a babaa bhora bo lõma komortende ku tømmøn ko ramman. ²¹ Na yøk loga ganyu bere kìbhiikko ko inye ale kubhugesen erite ale hudhukkono :Ngasara këe Isakte. Nõng ngaeritonu ale hudhukkinya rogonø oyogiye ngakoleyä.” ²² Na hunaa Tumu yogesa Awuraham lögø na tewa ushaye, kendë na nõng ogo.

²³⁻²⁷ Na ngakaldonu Awuraham ibha eriya nene Ismayel ko gaymanyaa maya kàtallana bhokonn̄o ko ga kìrritono erchenne doraa nene ko zuga maya ella doraa nene kumulōng na kedhu r̄ehiya ḡe maya damiyaa yogesena :Tumu. Na Awuraham huna kègedhdho rea nene maya, oynyaa genye dha bere a 99. Na eriya nene Ismayel oynyaa genye a t̄omm̄on ko sizzi. Ȳok dha bere Awuraham ko eriya nene ko ngazuktonu kumulōng r̄ehiya maya kègen kala dh̄onena.

18

Lôga Komôna Ku Sizzi

¹ Na kali kona rayagiye hunaa Awuraham iho bay dukuwaa nene tutugoye, dh̄olesé :Tumu r̄e bhogonaa hira ke Mamire bibiyo jaa. ² Na nōng hunaa iho bayte, dh̄onga sabba na aru zukte ku sizzi hunde chilleye. Na bana ke tiri na ayugu na kalamayo. Na hunaa k̄oa na dokko ngonuye, issau ³ na seese, “Komoruya nanuye, hunde gunyony na kani hira kenḡo challaye, bh̄o ngadhoonyi na ga kàtagayinyd̄o.^{t 4} Ga awso

^t18.3 Ngaya, hunde Awuraham m̄ezie ko ngazukta ku sizziye, tuga Hibiru elēhen huna hira m̄ezinena ko hirre ku

ngaketa sugumč bhee chinyi na kayaung ma na tonydoy jagare.⁵ Na ngaya honyeo bheā nanuye, kēdeli goore. Ga kàyagung amisse bhee chinyi na usigi na hunde heoye, kōmma kadaga ba.”

Na ko yǒk se, “A challi. Ga me damite seniye.”

⁶ Na Awuraham ayugu dorigiye na sēesē Ngasara, “Ga dhamuyo gutuma kēdhem kēngi sizzi na ak tila ke tiri.”

⁷ Na koo ngeu tō na bera mōra bo idhibenno na aynē gaymay kona na inu na negu ke tiri na ḷsu. ⁸ Na koo kuyey ura liiso ko ga chaga ko ayuga mōrruny na aynē kōmōn. Na hunaa kōmōn aminenaye, nōng chilu keyč sugumč na abhanyisiu.

⁹ Na yǒk ghini Awuraham na seyēsē, “Na tēriya nunu Ngasara i ori?”

Na nōng sēesē, “A ngandonu i dukuwagiye toyeye.”

¹⁰ Na nōng kona sēesē, “Rogonč oyogiye ngakoleya kowokkondč. Na ngakoleonu tēriya nunu Ngasara hudhukkono erite may.”

Nōng Ngasara dha bere i bhuguya nēnē dukuwagiye tutugč na chirarneyč. ¹¹ Na yǒk Ngasara ko Awuraham dha bere te

dhōne sōng.

zugo na kolea hudhuginenea :Ngasara garu.¹² Na Ngasara esedhu ngalokta na chegu na seu, “Anye ko gulsaa nanu Awuraham boc kanyagayo. Na choo bhee kungusseo kari na ane challi ningge.”

¹³ Na Komoru Tumu seesse Awuraham, “Ngasara esedh lög na chig na se, ‘Dha ale eri nyagayo kɔlɔmman eneng?’ ke ong?”¹⁴ Ngangaye, ahite dhandal na Tumu ngacanaao ihe? Rogonɔ hunde oyo andana na se kete ngakoleyaye kowokkondɔ. Na Ngasara ngakaldonu lɔ erite may.”

¹⁵ Na Ngasara tengere bho na kenga na seu, “Anye ngani kèchego.”

Na seesse :Tumu, “Ay, wa chegu so.”

Lɔga Tollɔhɛsena :Awurahami Tumu Bhea Senno Kidhiye Zuga Sodomi

¹⁶ Na zugaa gina tehene wochin. Na banda na kagoto. Na ko nɔng Awuraham dhi ko yɔk kari na kittondo. Na hunaa heaye, koo daga bhee kàdharesen Sodom darɔ toye.¹⁷ Na Tumu seu, “Lɔga keni kème bhea zuga Sodomi anda Awuraham kilitaneyɔ?¹⁸ Nɔng ale ashaa genye a bhora bo onnena. Na bhorinya kumulɔng ale tuhinene nɔng.¹⁹ Annaa bere keberau nɔng na kamadhese erroa genye ko ashaa genye

bheā messea lōga challa na kedhdhēa lōgo sheē na ko yōk kebhēge lōga ganyu sōng. Na hunde bhēkkē lōga ganyu sheeye, ko anye kurru gesen lōga bere kibhiikkō ko nōng kari.”

²⁰ Na koo Komoru Tumu seesē Awuraham, “Zuga Sodomi ko ga Gomora kuhuyamoa nē te dhandali. Na zuga tiranyēa :yōkku a giya araganyē anye wuy bheaye. ²¹ Na mēa ga kōk na kōggōny ngalōkta are :yōkku wuyye hunde a dherye.”

²² Na yōk kōmōnaa ku ramman ago Sodomō. Na Awuraham nōng chilu bheā Tumu sabbō na gōnydē ko nōng. ²³ Na koo seesē :Awurahami, “Na inye seni dhi zuga ridhing ningginēna ko zuga ku kuhuyaga kari?” ²⁴ Na mēa hunde kako ngaorrā toye kōtōlō zuga ridhing ningginēna gee ku zugo ramman ko tōmmōn, anda or kumulōng dhiiyō? Yee, anda ngachirbhisiō ngazukta ku zugo ramman ko tōmmōnde na dhyiyo? ²⁵ Anye bheā keni dhiyē zuga ku kuhuyaga ko ga ridhing ningginēna ke dhōne ngakesedhiyo. Na nōng hunde dhiyuye, ngangaye dhiyu zuga ridhing ningginēna ko ga ku kuhuyaga kari ke dhōne ni! Nōng inye ani Komoruya bo kedhdhi lōga zugony kumulōng sheē na zuga ridhing ningginēna ko zuga ku kuhuyaga anye heo ke dhōne ngadhiyyo.”

²⁶ Na Tumu seu, “Hunde ngaorra kèe Sodombe kɔtɔlɔ zuga ridhing ningginena gee ku zugo ramman ko tɔmmɔn, or ngakidhiyo ke ngaya kichirbhisee ngazuktonu ku zugo ramman ko tɔmmɔnde.”

²⁷ Na ko nɔng Awuraham yagese na sese, “Anye nɔng kani hiri hung na ngaya kighineiny inye Komoruya nanu bo dirrte, lɔgɔ ngalɔmmaganyi wo! ²⁸ Na mɛa hunde zuga ridhing ningginena kete zugo ramman ko hayna sɔng anda or kumulɔng dhiiyo?”

Na Tumu seu, “Hunde gee ku zugo ramman ko hayna ellɛye, ngakidhiyo.”

²⁹ Na ghinu sègen na sese, “Na mɛa hunde kete zugo ramman sɔng?”

Na Tumu seu, “Ay, hunde zugo ramman ellɛye, kichirbhisee yok na ngakidhiyo.”

³⁰ Na nɔng sese, “Komorue ngademni. Ga kìghineny sègen. Na hunde kete hirkon ko tɔmmɔn sɔng?”

Na Tumu seu, “Ay, hunde zukte ku hirkon ko tɔmmɔn ellɛye, ngakidhiyo.”

³¹ Na sese, “Komorue, ga nyimony na kìghineny sègen. Na hunde kete hirkon sɔng?”

Na Tumu seu, “Ay, hunde zukte ku hirkon ellɛye,

kichirbhisee yok na or ngakidhiiyo.”

³² Na wurtɔ seese, “Komorue, ga ngademni. Ga kìghineny kalde dhɔne song. Na hunde kete tømmøn song?”

Na Tumu seu, “Ay, ko hunde kete tømmøn, kichirbhisee yok na or ngakidhiiyo.”

³³ Na hunaa Tumu meziya ko Awuraham na tewa ushaye, kende na Tumu ogu na Awuraham nong wagu ora nene.

19

Løga Kìdhiyea Sodom Ko Gomora

¹ Na hunaa bho barsaye, zuga ku ramman bare ekkono :Tumu daga Sodom. Na nong Lot dha bere i ngaɔrronu waranc bay. Na aru ngazuktonu hunde honyde. Na bana na kalamayo. Na koo tøgødhøse komma na dhugumu ² na seese, “Komortena ganyuye, hoyo kago doraa nanu na tonydo jagare na kàbhanyiseung na tunggi na bana bhelleyɔ hung.”

Na yok se, “Ay, any kùtunggo boloshɔ ngaya hung.”

³ Na nong tølløhøse goore na ago na tunnugu doraa nene. Na nong seese zuga messea zingga bhe a nene na aga lotay na ayesε na usigiye. ⁴ Na hunaa komon ngani kutunggaoye, tegen ko røra Sodomi kumulɔng hoyo na baga doraa Loti.

⁵ Na eli Lot na ghini na seyεse, “Kɔmɔna gunyu maya wa dhiganani na seni kutunggi doraanunu ngaya el ori? Ga sεe kobhonda na kɔmɔktoyo!”

⁶ Na nɔng bhona bho na nyɔgu dori ⁷ na sεesε,
“Gochonginyaa ganyuye, ngalɔkta bu gεrε ku ngangaye ngamesso. ⁸ Anye kɔlɔmi erroye ngahi ku ramman ngani ko zugo kutunggito. Na ga any kàung yɔk na mesigi damite hinnoye. Yɔk ngazukta hun kona ngamesso. A kɔmɔna ganyu.”

⁹ Na yɔk zugo tɔgɔ na seyεse, “Ogo! Inye ani hira ku kɔmɔni bɔrtɔ ngani ziggoni! Na mea seni ken lɔga kenno kɛmesso :aggeu ke ɔng? Ale ngalɔkta kenno kɛmesso bheɑ kɔmɔna gunyuye kubhugeseno bheɑ nunu na a dhandali.” Na banda na ugunu Lot na kadaga gheru na kibhiigitɔ.

¹⁰ Na kɔmɔnaa ku ramman oyo tutug na ittono senɔ bho na tugurto Lot dori toye na nyɔgɔ tutug. ¹¹ Na kɔmɔna Loti dhiyi tegen ko rɔraa εlla bho kaware na tutug ngani ngaorreο.

¹² Na koo seyεse Lot, “Hunde ngaorratoye lɔ erroa gunyu maya ko ga ngaha ko kɔnichina gunyu ko bhɛnɛna gunyu genaye, obhonisi ke tiri. ¹³ Kenno kìdhiyto ngaorratoye mearre ke ngaya lɔga gersa messea :ngazukta anε dhandaliye. Na zuga

tiranyea :yøkku bøø artesea :Tumu wuy na shikka. Na aynde ekkoniy agge na kidhiyto ngaørraye.”

¹⁴ Na Lot bana na koo ibbayu zuga dha bøø tøginenæa sedhdhea genye na seøse, “Banda ke tiri na dhøyø ngaørra! Se Tumu kidhiy ngaørra!” Na yøk se kako tabhtø na tøldi dhøø.

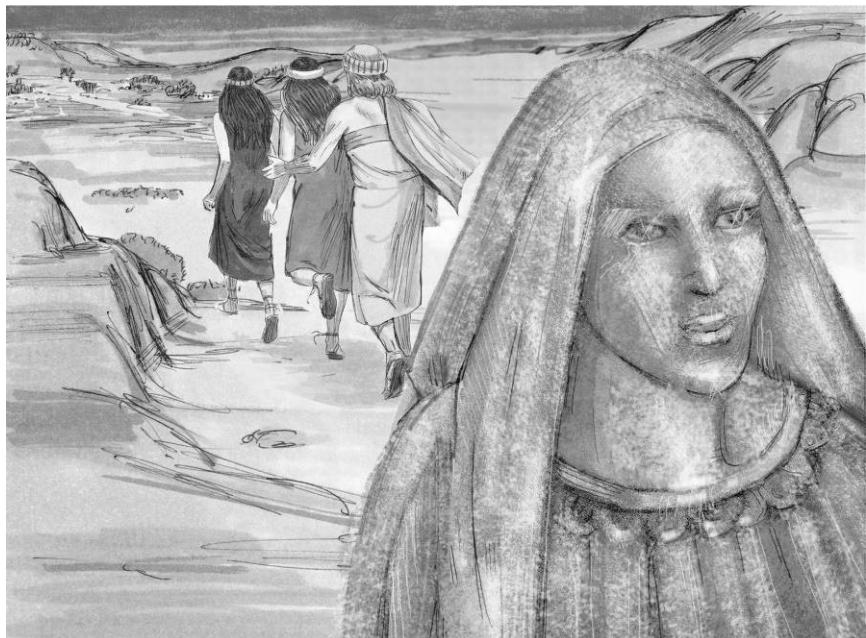
¹⁵ Na bhelleyø zuga ekko :Tumu ususugana Lot na seyøse, “Bana ke tiri na ibha teriya nunu ko ngasedhdheya guny ku rammande na jarayø! Na ngames terr na ko inye kidhitteny ko ngaørra kari.”

¹⁶ Na Lot hunaa dhaginenæa ko hiniye, nøng ko zuga genye chirbhisiu :Tumu. Na zuga ekkono :Tumu ibhigi sena Loti ko ga teriya nene ko ga sedhdhea genye ku ramman na tugurto na yaga ør dheyø. ¹⁷ Na hunaa aytea ør dheyø, hira këkkono kona seøse, “Ibaysi rehiya gu na jara rese kutulo! Na hunde heoye, wuru ngabhuudo na mogiyø bhokonnø ngachillo!”

¹⁸ Na Lot seøse, “Ala, komortena ganyuye, ga kutulo ngakøheø! ¹⁹ Ngaya yelleanyu gaymaya nu shøø na senno ngakere na chirbhisiyeanyuye, chali goore. Nøng bhee kojore rese kutulo, anye ningge. A reni na ale søgøtany teri. ²⁰ Na këe ørre chinyi godhe jaa ngaya ihe. Na igombogonyu na

kàjar rëse ngaɔrronu hung.”²¹ Na hira ekko :Tumu igomesè na seèse, “A challi. Hunde seni ngangaye, ngaɔrra seniye ngakidhiyo.²² Na inye ko bhee doge ngaɔrronu lòk gena ngakemesiyo. Na jar ke tiri.” Na ngaɔrronu kògondèsè sarre kèe Zowar ke ngaya bere senè :Loti “a chinyiye.”^u

²³ Na dha bere huna Lot dokko Zowar, su ujjonoy. ²⁴ Na Tumu ujugese Sodom ko Gomora go ko bëna bo bhurrttea shushushuy. ²⁵ Na nɔng dhiyu ngaoreonu kumulɔng ngadamita na bhayagu :go rang. Na zuga bhakkeà ngonu ko

^u19.22 “Zowar” a bhæa kèsenea “chinyi.”

horor ko keno ko ahaa chillea kumulong garaye.²⁶ Na nong teriya Loti budhe na gonyu wuru. Na hunaa gunynyo wuruye, bhodhe ke shoyya ku ula na shilu ngonu dhul.

²⁷ Na Awuraham bana bhelleyo shaw na ogu bheä bare elea ko Tumu. ²⁸ Na hunaa dharesena Sodom ko Gomora ko daro karaneye, aru bhurrey hunde bu bhuru huna goa kòtobea junyaye. ²⁹ Na nong Tumu hunaa dhitta ngaoreonu rangge, kadha loga bare tollchesena :Awurahami na obhoniseo Lot ngalokta bu gerezey toye.

Loga Loti Ko Sedhdhea Genye

³⁰ Na Lot bheä senno kabhage Zowar tengere na nong ko sedhdhea genye ku ramman zegé kutulo na bhaga bhogo.

³¹ Na kali kona sedhdheya ku aw seese na chinyo, “Mea babaa na dha nyaggau na jaa ngaya zukte may gamiyé agge na kòlommane erro ningge. ³² Na mea bheä kënno ngakudhuytey ga kàye babaa na gimaya woynuny na kudhuti na katabhtesungo na kutunggi kari na kibhta erro.”

³³ Na jhayno aye baba ne gimaya woynuny na dhuttiu. Na koo sedhdheya nene ku aw assa na tunggi kari. Nong dha bere Lot dhutti goore na hunde hoyné kun na ungsesse kari na bhono na koye, nong imaktø.

³⁴ Na bhorroyo sedhdheya nene ku aw seese na chinyo, “Anye wa baro kutunggo ko baba na. Na mea ngakalda koo kàye gimaya woynuny segen na kudhutiyo. Na ko inye assa na tunggi kari. Na agge rammane kibhta erro bhe a nene na ngakudhuyné.” ³⁵ Na jhayny aye baba ne gimaya woynuny na dhuttiu segen. Na koo sedhdheya nene chinyo assa na tunggi kari. Nong dha bere Lot dhutti goore segen na hunde hoyné kun na ungusse kari na bhono na koye, nong imaktó.

³⁶ Na yok sedhdhe ibhta erro kari bhe a chogone Loti. ³⁷ Na sedhdheya nene ku aw hudhugo erite may na togodhesarre kée Moad. Na nong ko mea a kokonga bhora Moabi. ³⁸ Na na chinyo hudhugo erite may na togodhesarre ke Benami. Na nong ko mea a kokonga bhora Amoni.

20

Loga Awurahami Ko Ga Abemeliki

¹ Na Awuraham dhoju ora bere nene bhakka kée Mamire na zegu Negebó na bhagu Kades ko Shur kerghen. Na koo zegu Giraro segen na te komoni ngonu. Na hunaa iho ngaorronuye, ² seese zuga ngabaonu, “Ngasara a ngonaa nanu.” Na koo komoruya Girari kée Abemelik egu zugo na

seesə, “Ago na dhigandaganyu Ngasara!” Na yok ago na dhiganda.

³ Na nɔng bar konnɔ Tumu ko na yogesə Abemelik lɔgɔ kunaɔ na seesə, “Ngahirrae, ale resi ke ngaya seni ɔge tериya hirigunyde!”

⁴ Nɔng Abemelik dha bere Ngasara hun kona ngani kemesso na seesə Tumu, “Komorue, seni dhiyony anye ko bhora nanu lɔga ngani kɛddɛayo? ⁵ Bɔɔ ngasennaganyiyo :Awurahami, ‘A ngɔnaa nanu,’ na ko nɔng sennoo, ‘A goonaa nanu’ dha? Yee, anye ngalɔkta keni kɔgɛ nɔngge, bare kemesi hinisa bo hɔla na ahite dununy ngani kùssø dhul.”

⁶ Na Tumu yagesə na seesə, “Ngalɔkta hunde bɔɔ mesi hinisa bo hɔlaye anye kaggayo. Na aynde kaganyeiny bheɑ keni ngaidirane nɔng na mese lɔga gersaye. ⁷ Na mea ngaterita dhiganesə hira nene. Nɔng hira nene a hira yogesena zugo lɔga koyogesenı :anynyo. Na inye bheɑ seni ngaerɛ, ale nɔng ogolony anye na basiyo. Hunde ngadhiganesennoye, nɔng inye ko zuga gunyu kumulɔng ale dheshinyanoyo.”

⁸ Na Abemelik hunaa kunawa na tewa ushaye, bhelleøy eleo zuga genye lɔmmea buyn kumulɔng na kɔbhɛsɛ

ngalokta shee na tengere goore.⁹ Na koo eleo Awuraham na seese, “Ngalokta messogiy ke ong? Bo anye bhe a nunu keddei ong lommagany logo hiniso na seni dhiyey ko zuga bhora nanuye? Kèe inye wa messogiyo logo bo dhandala cho hir kona ngakèmeseno.¹⁰ Na bhee mese ngaloktaye a ore?”

¹¹ Na nong Awuraham yagese na seese, “Anye bo keseni ngabaya hirre engere Tumu ningge. Na ale ngazukta shirkanne teriya nanu na kodhdhanyeyo.¹² Na nong a ngonaa nanu chi. Baba nayo a dhone na mamachinaa gayo a bhiy bhiy. Na bere nong kogoyei ke teriya nanu.¹³ Na huna bere obhoniseononyi :Tumu baa bere babaa nanu na senno këzegé ori genne, keseeseu teriya nanu, ‘Gorre kizigeye kumulong hunde senesen zugo, “Ngahirra a goonaa nanuye,” dhaa hinnony dhere chi.’”

¹⁴ Na nong Abemelik ibha mederni ko beo ko gaymanyaa ngaha ko ga maya na ayne Awuraham na dhiganese teriya nene Ngasara.¹⁵ Na seese, “Ga gony baa nanu kumulong na bhak bhee hiniye.”

¹⁶ Na koo seese Ngasara, “Wa kayneu goonu tomoga holaw gaw dhandala gee ku 1000. Na ngazukta ello kariye kumulong katakteiny bhe a anei hira logo gersa ngani

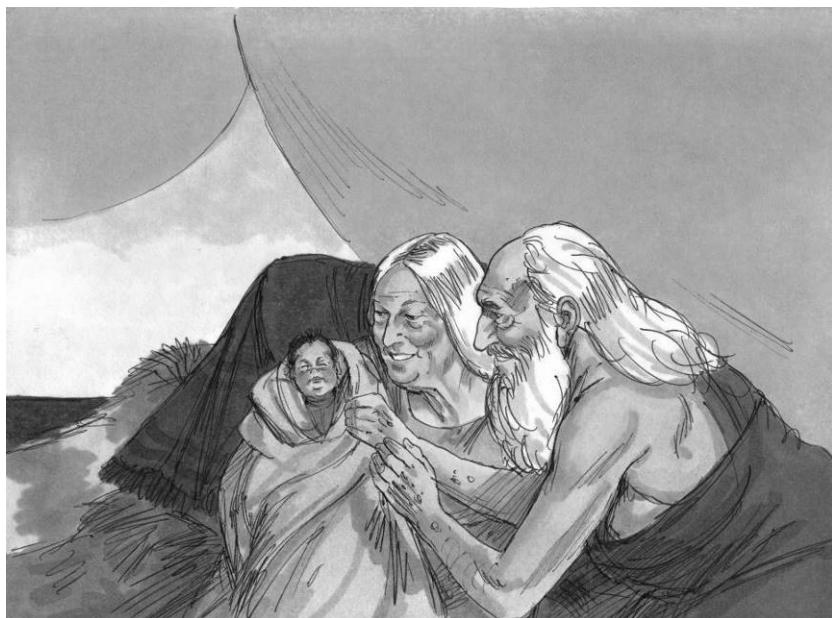
mesao.”

¹⁷ Na nōng Awuraham ogolese Abemelik Tumu. Na nōng Tumu koo ibaysiu Abemelik ko tēriya nēnē ko gaymanyaa genye ngaha na kōtolomba erro sēgen. ¹⁸ Nōng dha bōo tēriya Abemeliki ko zuga ngaha ella doraa nēnē kumulōng mar :Tumu na erro ngalōmaneo ke ngaya doraa nēnē ihē :tēriya Awurahami kēnno Ngasaraye.

21

Kolea Kùhudhukkonea Isak

¹ Na nōng Tumu chirbhisiu Ngasara damiya bere yogesena

sabbō na koo bhugesē lōga bere bhiigesēna.² Na hunaa Awuraham nyaggawa dhogoniye, koo Ngasara tōlōma erite may na hudhugo kolea bere bhiigesēna :Tumu dib.³ Na nōng Awuraham tōgōdhēsē sarre kēe Isak.^{w 4} Na Isak hunaa unga genyē kūhudhukkonēa tewa isseyte, Awuraham kedhu eri rēa maya damiya bere senesēna :Tumu.⁵ Nōng huna bere Isak hudhukkinyana, Awuraham nōng dha bere oynyaā genyē a 100.

⁶ Na nōng Ngasara seu, “Tumu wa aanyō hinisa bo hōla kichigei. Na zuga ale shikkeā ngalōkta ko yok ale kichiggo kari. ⁷ Inde bere yogesēn Awuraham na senesēn, ‘Ale Ngasara lō eri na ahu way,’ ningge. Nōng mea anye kani nganda wa kuhudhugeseu nōng lusi bheā anea nyagasiye.”

Lōga Kùchugēa Agar Ko Ismayel

⁸ Na koo eri te bu na dhōyu way. Na kala dhōyēa way nōng Awuraham eleo zugō na abhanyisiu. ⁹ Na Ngasara nōng aru eriya bere irrittono :Awurahami bheā sedhdheya Gibsi kēe Agar hunde bhōsor eriya nēnēye,¹⁰ na seēsē Awuraham, “Ibha ngagaymayta ko eriya nēnē na chuk kari mearre! Eriya nēnē ko na nanu ale aha ngasereyeo na ngereeo dhul.”

^w21.3 “Isak” a bheā kēnēa “Barchigin.”

¹¹ Na nōng Awuraham shure goore ke ngaya Ismayel anε eriya nene segende. ¹² Na seεse :Tumu, “Awurahame, lōga eriya nunu ko ga gaymaya nunu ngashurneni. Ga shik lōgaa yokkoginyi :Ngasara ke ngaya ale ashaa gunyu elinene Isakte. ¹³ Nōng gaymaya nunu ko eriya nene ale kēbheli na a bhor kona ke ngaya ko nōng anε eriya nunuye.”

¹⁴ Na nōng bhelleyc Awuraham bana na ibha tila ko saya kūtuldushshana na kīshiggo ke kamma na εrεse ma dhik na aynε Agar na tadhe ngo. Na kendε ko yōk na ago. Na banda ngoonu na koo tōliyε korua kēe Bersaba. ¹⁵ Na maa lōgōnneā hunaa gartaye, dhōyu eri kuzubi konnō toye. ¹⁶ Na koo ogu ko rena bheā anda lashinyaneā :torongngō hunde keyte, na tēa bay na seu, “Anye bhee kiε jaa ngaya na kore eriya nanu hunde resse, ningge” na turu.

¹⁷ Na Tumu shigu eri hunde ruye. Na hira ekkono :Komoruyo Tumu eliu Agar surr tumo na seεse, “Agare, aminy ɔnōng? Bho ngaengersi. Tumu wa shikka eri hunde ru bheaa dhōyεiye. ¹⁸ Na mēa bana ibha eri na ilala ke ngaya ale ashaa genyε kojε ke bhora bo gooreye.”

¹⁹ Na koo Tumu owo Agar kaware na aru bolku lōma ma. Na togoyo ma kammayo dhik na ayesε eri na ire.

²⁰ Na koo eri shilu na te bu. Na Tumu dha bere el kari ko

nōng. Na bhagu koru na te chamaniya torongnguny. ²¹ Na hunaa ngani bhakka korua kēe Bharande, gemesē :jōne sedhdheya Gibsi.

Lōga Bhiikkēa :Awuraham Ko :Abemelik

²² Na ngakoleonu Abemelik ko gulsaa bholisa gēnyē kēe Bikol ago na seyēse Awuraham, “Lōkte mesiye kumulōng inye tuheny :Tumu na ello ko nōng kari. ²³ Na mēa kībhiigi lōga ku dhere orreiy :Tumu na anye ko erroa ganyu ko ashaa ganyu ale ngatōlōmmagiy lōkte gersi dhul ko kingi. Na chirbhiseony anye ko zuga ngaorrā bhagi :inynyo kōmōnimoye damiya bōo kichirbhisiényi :anynyo.”

²⁴ Na nōng Awuraham igomu na sēesē, “Ee, kībhiigiyē ni.”

²⁵ Na koo mēziu girōngichinne na sēesē Abemelik, “Bōo gaymanyaa gunyu bhirnēnēa bolkua many kona na ke na nē.” ²⁶ Na nōng Abemelik seu, “Ka ngalōkta hunde bōo me :noyye, anye kimagiyo. Chōo inye sabbō ngani yogogonyo na ngalōkta a ngagiyā ngani kishigi mēa chiye.”

²⁷ Na nōng Awuraham tōga mēderni ko beo na aynē Abemelik na bhiigi lōgo. ²⁸ Na kēnga mēderniya ku royi gee ku issabbay na tēldi bhichang. ²⁹ Na nōng Abemelik għinu na sēesē, “Na ngaroyiya ku issabbay kēngan na el bhichangge,

aggee kuneneng?”

³⁰ Na s̄eesε :Awurahami, “Ngabolkuya manyde bere kɔbhɔgi :anynyo. Na hunde tɔgi ngamedernita ngas ku issabbay kajjiny :anynyo siya nanuye, tɔk ke lɔga kìshiginenea na ale kingi kàgadhdhana.”

³¹ Na ngabaonu kòtɔgɔndhεsε sarre kèe Bersaba^y ke ngaya bere bhiige lɔgɔ kariye.

³² Na hunaa bhiikta lɔgɔ na tewa ushaye, nɔng Abemelik ko gulsaā nene kèe Bikol alinenea bholisa genye banda na waga baa zuga Bhilistemi. ³³ Na nɔng Awuraham koo imu keya hetta ko banduy Bersabagiye nagonu na tɔgɔdhεsε Tumu, Komoruya iho kali kali, komma. ³⁴ Na bhagu baa zuga Bhilistemi ke komoni oynya méri.

22

Lɔga Illobεa :Tumu Awuraham Na Senno Kudulesε Hoynε Tumu Go

¹ Na koo Awuraham illobu :Tumu na eliu na s̄eesε,
“Awurahame!”

^y21.31 “Bersaba” tuga Hibiru a bheā kènea “bolkua many bere bhiigεa lɔgɔ.”

Na nɔng eleɛ̄ na seu, “Woy, kani nganda.”² Na sɛ̄esɛ :Tumu, “Ga dhuma ngaerita nun ku dhɔnɛ yeli goore kɛ̄ Isakte na dhigan baa Moriya. Na ngonu ale kɔdhollaginy kutul kona na ibha nɔng na udulogony anye.”

³ Na bhorroyɔ shaw Awuraham bana na tengɛdha kɛ̄na senno kudulɛsɛ Tumu go. Na dhuma aha na chɔdhɛsɛ sigirɔ. Na eliu Isak ko gaymanyaa gɛnyɛ gee ku ramman na banda na ago gɔra bare senesɛna :Tumu. ⁴ Na hunaa tɔya ungo sizzi gɔrɔye, Awuraham gɔnyu ba na dharesɛ bheɑ bortɔ yogesɛna :Tumu ko rɛna. ⁵ Na sɛ̄esɛ gaymanya, “Ga bhɛgɛ sigirɔ ngaya. Anye ko eriya nanu ga kayto ngonu na kɔgɔndhɛsɛo Tumu kɔmma. Na hunde kɔgɔndo kɔmma na te ushaye, kowokkonoyɔ.”

⁶ Na ibha kɛnaa senno kuduldesɛ Tumu go na ayne Isak na ketea :neɑ. Na nɔng Awuraham lɔgɔna wara ko go. Na hunaa heaye,⁷ Isak eliu chɔgɔnɛ na sɛ̄esɛ, “Babaye!”

Na chɔgɔnɛ eleɛ̄, “Woy! Seni eneng?”

Na sɛ̄esɛ :Isaki, “Yɔk kɛnɔ ko goa kùdulɛsɛna Tumu a ngagiyɑ kɔlɔmbe. Na mederte kudulɛsɛnde i ori?”

⁸ Na sɛ̄esɛ :Awurahami, “Eriya nanuye, mɛderte kudulɛsɛnde ale oy :Tumu kɔk.” Na ago.

⁹ Na hunaa dokkeə bheə bortə senesena :Tumuye, nōng Awuraham esheo ngawu na ibha kēnə na esedhu ngawugiyē tundo. Na ibha eriya nēnē Isak na chebu jagare ko sēnō na bhagese ba kēnaa esedhdha ngawugiyē.

¹⁰ Na koo hōrōa wara na kin eriya nēnē.

¹¹ Na nōng hira ekko :Tumu tēu tumō na eliu Awuraham na sēsē, “Awuraham!

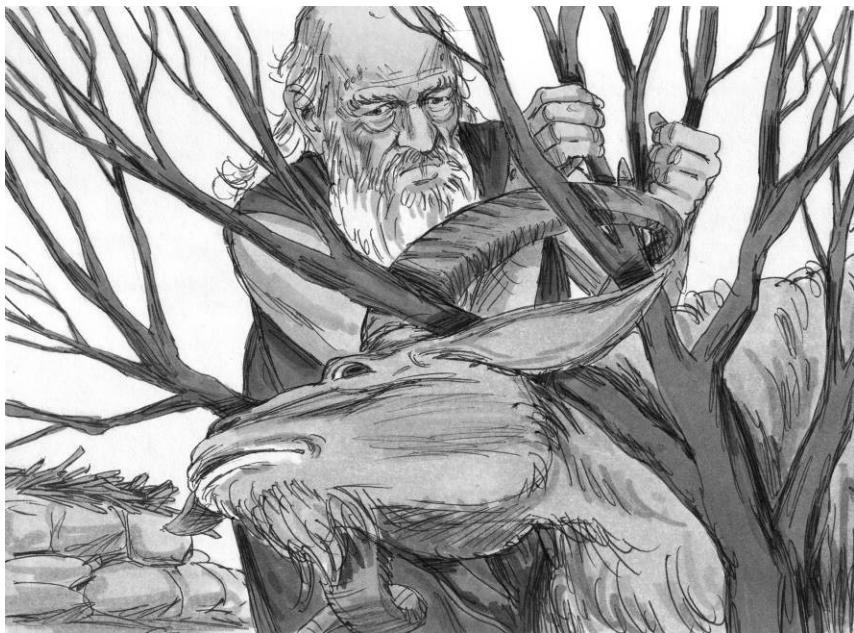
Awurahame!”

Na nōng eleē, “Woy, kani nganda!”

¹² Na sēsē :hirā kēkko, “Odda! Ngame eri hun kona! Bheə anei hira engersi Tumu wa katagga ke ngaya eriya nunu dhōnēna ngani ushubhbheanyoye.”

¹³ Na nōng Awuraham dhōnga sabba na aru mederte ku ole kuzubiyō toye hunde kerrēna ibhbhe :kēnuye. Na ogu na tuguro na sereu bheə eriny na udulesē Tumu. ¹⁴ Na ngabaonu tōgōdhēse sarre kēe, “Ale Oy :Tumu Kōk.” Na ko mēa toye zugō senne, “Ale ojjogiy :Tumu kutula nēnē kōk.”

¹⁵ Na hira ekko :Tumu eliu Awuraham tumo segen ¹⁶ na
sese, “Tumu sennaginy enenggeo, ‘Anye mea kibhiikkaginy
lögö ke ngaya mesë ngalökta na chöö eriya nunu dhönena
ngani ushubhbheanyoye. ¹⁷ Na anye ale kutuheny na
kebhelliny na ashaa gunyu het ko munyunya tumony ko
kasaya yirisiny. Na dhakkane oriya miröga ge na sereë ke ge.
¹⁸ Na bhorinya bany kumulöng ale tuhinene hoyaa gunyu ke
ngaya shigë lögä ganyuye.

¹⁹ Na koo Awuraham wagu bheä gaymanyaa genye na
banda na dhi Bersabagiye kari na tœu ngonu.

Ashaa Nakori

²⁰ Na kali kona Awuraham shigu lōkte senne, “Teriya goonu Nakori kēe Ngamilka dha bōo hudhugo erroye ku lusa.” ²¹ Na eriya ku aw keli Uz. Na gøynggea chicho keli Boz ko Kemuyel (nōng Kemuyel a baba Arami) ²² ko Keset ko Hazo ko Bhilday ko Yidala ko Batul. ²³ Na nōng Batul koo irriyo Ngaribika. Na nōng Awuraham gøyne Nakor irriyo ngaerroya gēnye ku isseyte bheā Ngamilka. ²⁴ Na koo irriyo erroa maya gen bheā teriya nēne chinyo kēe Ngaruma. Na ngaeroonu keli Tebba ko Gaham ko Tahay ko Makka.

23

Lōga Bere Rēseā :Ngasara

¹ Na Ngasara hunaa oynyaā gēnye tewa 127te, ² koo ere ɔra iho Kananc kēe Kiriwaya (sara ngacrronu gena keli Kibiron).

Na nōng Awuraham munyuu goore na turu na ogu duhugiyē.

³ Na koo bana bheā ihea teriya nēne rēsa na ogu na assa zuga bhora Hitani bhakkeā ngabaonu na seese, ⁴ “Anye bheā nu ngaya kani komoniya bhora anaa. Na mēa ayanyu baa nu bho kona na kātal na kōjje teriya nanu.”

⁵ Na yok zuga Hitani seyese, ⁶ “Gulsae, ga chirariyto. Inye

bhēa nayo ani gulsaa bo kàgainyi ḷnn̄ni. Na m̄ea ga ok na ḡny bolkena gayo gee chalde na b̄era inde hiniye na ojj̄e t̄eriya nunu. Hirre ushubhbheny bolkena zuga genye bhēa nayo ningge dhul.”

⁷ Na n̄ong Awuraham bana na tuhu^z zuga bhora Hitani ⁸ na sēese, “Hunde wa igombogonyu na ayanyu bhēa kojjei t̄eriya nanuye, ga^a ghindogonyu hira Zohari k̄enno Ebherom ⁹ na kaany ngabhogotonu i ngerreya gua n̄ene k̄e Magabelaye na k̄atal ahaye hinde. Na ale ko anye kete bhēa koj̄ea zuga ganyu ngabaya nuye.”

¹⁰ N̄ong ngahirronu k̄e Ebherombe dha bere εl ko zuga bhora n̄ene Hitani warana ngaɔrronu bay ngonu na yogese Awuraham l̄go na kishigi :zugu kumulɔng. Na sēese,

¹¹ “Komoruya nanuye, ga shigonydɔ! Wa kainyɔ ngabhogotonu i guyɔ toyeye ko guyɔ kari. Na ngaya kajjeinyde any kataga :ngazukta bhorre nan kel ngaya kariye. Na m̄ea ok na oy hira nunu.”

¹² Na n̄ong Awuraham tuhu zuga ngabaonu s̄egen ¹³ na yagese Ebherom l̄go na kishigi :zugu na sēese, “Ga

^z23.7 Tuga Hibiru se, “...dhugumu...”

^a23.8 Tuga Hibiru se, “...ga chirartanyuyɔ na...”

shigonydɔ. Anye keni kàgadhieny kumulɔng. Na mɛa ɔgɛ ahaa katalei gu ko bhogo kari na anye kòy hiraa nanu.”

¹⁴ Na nɔng Ebherom yagɛsɛ na sɛɛsɛ, ¹⁵ “Komoruya nanuye, ga shigonydɔ. Ahaa kàgadhiyea ngabaya a tomoga hɔla gaw dhandala^b ku 400. Na ngatomokta yɔk seni kème ɛnɛng? Ogo oy tériya nunu.”

¹⁶ Na nɔng Awuraham sɛɛsɛ, “Ay, any kàgadhienyɔ.” Na yɔk shiktey gaw, na Awuraham toyɛsɛ Ebherom ngatomoktonu hɔl gaw dhandalaye damiya makkiyea :ngagaynyau aha na kataga :zuga Hitani.

¹⁷ Na Awuraham talu baa Ebheromi iho Magabelagiye gɔra Mamire jaa lɔma gu ko bhogo ko kena ɛlla ngerreyɔ kumulɔng na te baa nene. ¹⁸ Na yɔk zugaa Hitani ɛlla warana orony kumulɔng taga hunde dhaa ngabaonu te na Awurahamiye. ¹⁹ Na Awuraham ojju tériya nene Ngasara bhogoya iho guyɔ Magabelagiye. Na ngabaonu a baa iho Kananc Mamiregiye jaa. (sara Kanani gena keli Kibiron) ²⁰ Na zugaa Hitani bhiigi ko Awuraham lɔgɔ na ngabhogotonu ko guyɔ kete bheɑ ojjea :Awurahami zugaa genye ko kingi na te baa nene.

^b23.15 Ngatomokta hɔlde hunde kɛlɛhende, heo ko tunno.

Lôga Isaki Ko Ga Ngaribika

¹ Nõng dha bere ngakoleonu Awuraham a nyagasi goore na lôga messo :nea kumulõng tuhu :Tumu. ²⁻⁴ Na kali kona seese gaymaya nene bo allinenea ahaa doraa nene, “Laya siyo na tadhe sana nanu.^{bh} Na bhiigagany lôgo sara Tumu, Komoruya tumony ko bany, na ok na gamese eriya nanu Isak teri ora nayo bere kîrritonéanyi elea zuga bhora nanu. Yøk bheá sedhdhea ngazukta kabhakko Kanan kariye, ngagameseni!”

⁵ Na nõng gaymay seese, “Na kesea sedhdheyte kagamesende bheá keni kidhiyayeo ngaorra kari kako marto? Na hunde marte, eriya nunu kîdhigan ora bere ziggonei dha?” ⁶ Na Awuraham nõng tamaru na seu, “Alala! Ngaibha eriya nanu na dhigan ngaorreronu wo! ⁷ Tumu, Komoruya tumony, anna bere obhoniseononyi surr ora bere kîrritinyanei bheá zuga bhora nanu na bhiikkaganyi lôgo na sennaganyi, ‘Ngabaya a baa ale kajjei hoyonu.’ Na nõng ale

^{bh}24.2 Tuga Hibiru se, “...Laya siyo na ojjo sana nanu bay.” Nganda a damiya ne bhiigea ko zugo lôga dhandala.

keri hira nene ekko kona na jim sabbə na εaniny na jøsen eriya nanu teri.⁸ Na hunde chɔɔ sedhdhey katamar na ngakuni, bheɑ ngalɔkta kibhiikte inye ihi hurr. Eriya nanu nɔ̄ng ngagɔrronu ngadhigani.”⁹ Na hunaa senno kibhiigi lɔ̄gɔye, nɔ̄ng laya siyɔ na tadhe sana gulsaa nene Awurahami na bhiigese lɔ̄go na ale kubhugese ngalɔkta kumulɔ̄ng.

¹⁰ Na koo gaymaya Awurahami ibha galisenyaα gulsaa nene gee ku tɔmmɔn na chɔdhɛse ahaa challa dhaa kàmadhɛsena na bana na tɔgu Mesetomɔ ɔrre kèe Nakor. ¹¹ Na hunaa kɔa na dokko ngoonuye, yagese galisenya ɔr dhey bheɑ lɔma bolkuα many na lamu ngoonu. Nɔ̄ng dha bere bho a jhayny, na a kolea ghoyea :zuga ngaha ma.

¹² Na nɔ̄ng alliyε ko Tumu na seu, “Tumu, Komoruya gulsaa nanu Awurahamiye, mεa ga dhuguno bheɑ yelεi gulsaa nanu na tuhony anye na kðjɔesε eriya nene teri.

¹³ Nɔ̄ng anye kani nganda kichili εlagiye ngayaye, na yɔk sedhdhea ngaɔrra ale hony na kotogoyo ma. ¹⁴ Na inde kogoli ma na kesenesen, ‘Dhɔngεe jua nunu ba na any ma gee chichi’ na sennagany, ‘Irε, na chɔɔ kðtogoyesε ko galisenyaα gunyu na ko yɔk kirgitɔye,’ any kete inde beresen hira kachinyi inye kèleo Isak ke tériya neneye. Na hunde mesu ngalɔktaye, ngangaye dhugunogonyɔ bheɑ yelεi gulsaa

nanu Awuraham dhere.”

¹⁵ Na hunaa ngani allinena ko Tumu na ngani kedheyaoye, sedhdheya kèe Ngaribika tæa ju^{ch} na ko. Nøng dha a sedhdheya hira kènno Batul. Na nøng Batul a eriya Awurahami goynæa kènno Nakor jøne kèleo Ngamilka.

¹⁶ Nøng Ngaribika a sedhdheya bo challa løma es dha bere ko hira maya kari ngani kutunggao. Na shidhe bolkua many na togoyo ma na waga.

¹⁷ Na gaymay ayugu chœ bheæ iheæ na tollhæsæ na sœsæ, “Any ngamaya itti jøye gee chii na kïræ.” ¹⁸ Na nøng igomæsæ na dhøngæsæ ju ba ke tiri na ayne na sœsæ, “Nø ire!”

¹⁹ Na hunaa ayneæ na tewa ushaye, sœsæ, “Ga kòtogoysæ chœ galisenyaa gunyu segen na kirgi ko bhee chasse.” ²⁰ Na dhønga maa ella jø na eresæ gonggul ke tiri, na ngeu bolkua many na togoyo gena na kuyey na eresæ segen na irgi :galisenyau kumuløng ko bhee chasse. ²¹ Nøng dha bere gaymay dhiyne rib na guny laay ke ngaya se katage bheæ anda Tumu bhugesæna ngaløkta oo hunde kako ngabhugesennoye.

²² Na hunaa galisenya irteæ na tewa ushaye, gaymay ibha

^{ch}24.15 Tuga Hibiru se, “...tea ju ngogiye na ko.”

archumaya ku worgiya ku giraminya hayna na ojjesë sedhdhey nyabhi.^d Na ibha siggoa ku worginya ramman^{dh} na ngagesë seno segen.²³⁻²⁴ Na ghinu na seëse, “Ani hoyo nini? Ga yogogonydō!”

Na nōng seëse, “Anye kani sedhdheya Batuli, hira bere irrittono :Nakori bhea Ngamilka.”

Na nōng yagesë na seëse, “Agge kalameo bhea unguny. Na doraa nu^e bhea anda kungusseo ihe oo ninggë?”

²⁵ Na nōng seëse, “Doraa nayo lanjoya ammea :galisenyau a bu. Choo bhea unguseo ihe.”

²⁶ Na gaymay tōgōdhësse Tumu komma na eterrisanu²⁷ na seu, “Tumu, Komoruya gulsaa nanu Awurahamiye, keterrisaninydō. Inye wa chirbhisiu gulsaa nanu na teyelu na ngani ngadhøyiyo dhul. Na inye a nganda dhigananany choo doraa bhënëna gulsaa nanu sheëye.”

²⁸ Na nōng sedhdhey ngeu ḥrō na koo yogesë jōne ko zuga

^d24.22 Hunde kelhen damiya ngazuktonu dibte, archumay nyabhi ngaojjeseneo. Yōk archumay ojjesene girōng.

^{dh}24.22 Tuga Hibiru se ngagomayitonu bhee ane dhidhingiye a giraminya ku 110.

^e24.23 Tuga Hibiru se, “...doraa babaa nunu...”

ella kari ngalokta kumulɔng.²⁹ Nɔng dha bere Ngaribika lɔ gɔyneye keli Lawa. Na nɔng ayugu elagiye bheɑ iheɑ :gaymayo.³⁰ Lɔkte kɔe :neɑ elagiye, a ngaya ore ngone hunde dhaa tɔlɔmu siggoa ku worginya sene ko archumay nyabhiyo na shige lɔga yokkono :Ngaribika dhaa yogesena :ngagaymaytonuye. Na hunaa dokko ngonuye, aru hiri hunde chillɛ ko :galisenyaa genye elagiye. ³¹ Na seese, “Igge ngahirra tuhong :Tumuye, dusɔ ngaya chillo ke ɔng? Hoya kago dorigiye! Agge wa kidirtoo doraa kenno tungge. Na chɔɔ bheɑ ungussea :galisenyau ihe.”

³² Na koo Lawa dhiganu hiri dorigiye. Na yɔk dhingita ahaa itteɑ :galisenyau na ibhta lanya ko hunggoga na aye galisenya. Na Lawa ibha ma na aynɛ hiri ko zuga ella kari na kotonyde jagare.³³ Na hunaa amisse kòhonyeaye, hira ku gaymay seu, “Hunde lɔga bare kèkkoneanyi ngani kòyogooye, amisse ngakamiyo.”

Na Lawa yagese na seese, “Ee, yogo ni!”

³⁴ Na nɔng seu, “Anye kani gaymaya Awurahami.³⁵ Nɔng Tumu bere tuha gulsaan nanu goore na ojja ke hira bo aha mera na aynea mederni ko galisenya ko beo ko tenɔ ko harteya ko worginya ko tomoga hɔla gaw dhandala. Na chɔɔ lɔ zuga kachchea nɔng, ga maya ko ga ngaha kari.³⁶ Na

bergua bere tériya gulsaa nanu kèleo Ngasara anea nyagasi, nöng annaa hudhugesea Awuraham erite may. Na ahaa genye bo mera kumulöng bere annaa dhøyesea eriya nene.
³⁷⁻³⁸ Na gulsaa nanu bōo aanyo lögø na seaganyo, ‘Bana ok ora bhora babaa nanu na gameße eriya nanu téri. Nöng sedhdheya ngazukta kabhakko Kanan kariye ngagameseni.’ Na kibhiigeseu lögø.

³⁹ “Na koo anye kighinna gulsaa nanu na keseeseu, ‘Na kesea sedhdheyte kagamesende bheä keni kidhiyayeo ngaorrà kari hunde marte, kème eneng?’

⁴⁰ “Na nöng seagany, ‘Tumua kagayi kali kali, nöng ale keri hira nene ekko kona na jim sabbø na εaniny na jøsen eriya nanu téri bheä bhora babaa nanu. ⁴¹ Na hunde ogu ora bere bhora bere babaa nanu na kako kataganydëiny bheä kunei sedhdhey, inye lakte gunyu ningge. Bheä ngaløkta kibhiikte inye ihi hurr.’

⁴² “Na hunaa kuguni ngaya bolkua manyde, kalliyeo ko Tumu na kesebha, ‘Tumu, Komoruya gulsaa nanu Awurahamiye! Tuhony na lögaa kugunsi kème shëe na kubhugnyëseyo. ⁴³ Na mæa kani nganda kichili bolkua many jaa ngayaye. Na hunde sedhdhey kona kun na se kotogoyo ma na kighini na kesenesen, “Any ngamaya itti jöye gee

chichi na kìrε,”⁴⁴ na kesea sennagany, ‘Ee! no irε, na choo kòtogoyese ko galisenyaa gunyu na ko yok kirgitøye,’ any kete inde beresen eriya gulsaa nanu ke teriya neneye.

⁴⁵ “Na hunaa ngani kallineno ko Tumu na ngani kedheyaoye, Ngaribika tea ju na ko. Na ogo bolkua many na togoyo ma. Na anye koo keseeseu, ‘Any ma gee chichi na kìrε.’

⁴⁶ “Na nong dhingiyese ju ba ke tiri na seagany, ‘Irε ni, na kòtogoyese choo galisenyaa gunyu.’ Na anye kirra na nong koo ayne galisenyaa ganyu ma.

⁴⁷ “Na kighinna na keseeseu, ‘Ani hoyo nini?’

“Na seagany, ‘Kani sedhdheya Batuli, hira bere irrittono :Nakori bheia Ngamilka.’

“Na koo kojjeseu archumay nyabhiya nene na kangageseu siggoa ku worginya seno.

⁴⁸ “Na koo kòtogødhese Tumu, Komoruya gulsaa nanu Awurahami, kòmma na keterrisanna ke ngaya wa dhigananeany shee na dhollageeany sedhdheya ku ashaya gochonga Awurahami^e na kagamese eriya neneye.⁴⁹ Na mea

^e24.48 Tuga Hibiru se, “...sedhdheya ku ashaya gochonga gulsaa nanu Awurahami...”

hunde hinno lōga gulsaa nanu na chirbhiseo nōngge, ga dhugundogonyuyō. Hunde marroye, yoktogonyu dib na anye kòk gorre dhollagany :Tumuye.”⁵⁰ Na Lawa ko Batul se, “Ngalōkta agga honynyo bheā Tumu na agge lōga hinnono :nēa bhee kamareo ningge.⁵¹ Nōng Ngaribika a nganda. Dhigana na kete tēriya eriya gulsaa nunu damite yokkonē :Tumuye.”

⁵² Na gaymaya Awurahami hunaa shikko ngalōktaye, tōgōdhēse Tumu kōmma.⁵³ Na koo ibha ahaa malukkeā :sedhdhe kēghendono worginyaye ko ga kēdhedhēana tomoga hōla gaw dhandala, ko ruminya na ayne Ngaribika. Na ibha ahaa bo dhandala kātallana birinyaa mēra na ayne gōyne ko jōne.⁵⁴ Na nōng ko zuga maya ēlla kari koo usigi amisse na tunggi ngonu.

Na bhorroyō hunaa bansanēaye, nōng gaymay sēesē, “Ittondonyu na kāwak bheā gulsaa nanu.”

⁵⁵ Na yok gōyne ko jōne yakteśe na seyese, “Sedhdhey ga any kētēlāo ko agge ngaya ungge ku tōmmōn na ale dhigan hale.”

⁵⁶ Na gaymay nōng yagesē na sēesē, “Wa tuhonyō :Tumu na kemessa ngalōkta sheē ker. Mēa kōtōllōhagunggō. Dirr ngalamanyu. Ittondonyu na kāwak bheā gulsaa nanu.”

⁵⁷ Na ko yɔk se, “Ga kèli sedhdhey na kìshigi gee yokkono :nɛaye.” ⁵⁸ Na eli Ngaribika na ghini na seyɛsɛ, “Ko ngahirra kari dheoyɔ oo ngadheoyo?”

Na nɔng seu, “Ee! Kidheoyɔ.”

⁵⁹ Na igombɛsɛ na ittono Ngaribika ko tériya bere ngorro nɔng huna ngani anna chinyi. Na kidhi ko gaymaya Awurahami ko zuga bɔɔ dhéanea kari. ⁶⁰ Na yɔk tuhu Ngaribika na seyɛsɛ,

“Ngɔnaa nayoye, bhelɛ na tɛhɛye ko kinyinya.^g

Na hoyaa gunyu karakta oriya mirɔga gɛ na kesereto.”

⁶¹ Na koo chɛbte ko terroa kachchɛa nɔng na irɔgɔ galisenya na dhi ko gaymaya Awurahami kari.

⁶² Nɔng Isak dha bere kun Ber Lay Royɔ ɔra bhakka :nɛa iho korua kèe Negeb. ⁶³ Na kali kona ririnyaye yiriu balɔ na kutungesɛ lɔgɔ. Na hunaa ngani iho balɔye, dharesɛ galisenya hunde honyde. ⁶⁴ Na ko nɔng Ngaribika dhɔnga sabba na aru Isak. Na bhona galiseyɔ ⁶⁵ na għinu gaymay na sɛsɛ, “Ngahirronu yiriono balɔ na kun għorre naye a neng?”

Na nɔng yagħesɛ na sɛsɛ, “A gulsaa nanu Isak.” Na

^g24.60 Tuga Hibiru se, “...bhelɛ na tɛhɛye ko shiinya mera...”

Ngaribika ulubu sabba rumo.

⁶⁶ Na Isak hunaa kunnaye, kɔbhɛsɛ :gaymayɔ lɔgaa bɔɔ messo kumulɔng. ⁶⁷ Na koo Isak dhiganu Ngaribika na duriu na ago dukuwaa bere mamaa nene Ngasara. Na tehenu goore na lamma hini lɔga bɔɔ rɛsea :mamaa nene.

25

Lɔga Bere Gammenea :Awurahami Segen

¹ Na koo Awuraham gama tərite kèe Ngakutura. ² Na ngateritonu hudhugo Zimira ko Yokisha ko Medha ko Midhiyam ko Yushibo ko Shuha. ³ Na Yokisha ko nɔng koo irriyo Sheba ko Didan. Yɔk ashaa Didani a ngabhorinyaya kèe Asor ko Latush ko Lumaye. ⁴ Nɔng Midhiyam erroa genye dha bere keli Ebha ko Eber ko Henok ko Abida ko Eldad. Yɔk ngazukta kumulɔng a ashaa Ngakutura.

⁵ Na Awuraham ibha ahaa genye kumulɔng na ayne Isak.

⁶ Nɔng Awuraham huna ngani iho basseyɔ, dha bere ibhbhana aha gen na ɛdhettane erroa genye irrittono bhe a terroa chicho. Na koo ittonu baa iho yalɔ na kabhaga ko Isak rena rena.

⁷ Yɔk dha bere oynyaa bhagea :Awurahami ba kumulɔng a

175. ⁸Na hunaa tewa ngaoynyaya bu merte, nyaggau na ere na kɔbhу zuga gенye bere ressea sabbo. ⁹Na ojjigi :erroa gенye Isaki ko Ismayeli bhogoya kеe Magabela. Nong ngabhogotonu dha bere i Mamiregiye jaa gua eriya Zohari ku hira bhora Hitani kенno Ebherom. ¹⁰Nong dha bere ngaguonu anna tallana :Awurahami bheя zuga bhora Hitani. Na nong kojjigi bheя bere kօjjeя tериya nene Ngasara jaa. ¹¹Na hunaa Awuraham erra na koyta na tewa ushaye, Tumu tuhu Isak. Nong Isak dha bere bhak Ber Lay Roy jaa.^{gh}

Ashaa Ismayeli

¹²⁻¹³ Mea te лoga ashaa eriya Awurahami kеe Ismayel bere kирритоно bheя sedhdheya Gibsi kеe Agar ku gaymaya Ngasara. Eriya ku aw a Nebiyoti. Na dhoono Kedhari ko Abideli ko Mibisa. ¹⁴Na kɔbhbhana Mishima ko Dhuma ko Massa, ¹⁵ko Hadadhi ko Tema ko Jeturi ko Nabhishi ko naa Kennenea wayɔ kенno Kedhemma. ¹⁶Ngagiya kumulɔng a erroa bere Ismayeli. Na sara гe agga bere kелияя gulsachina allinenea gettoa гe ku tommɔn ko ramman ko hana bhakkεа :yɔkku. ¹⁷Na Ismayel nyaggau na oynyaа gенye te 137 na

^{gh}25.11 Ber Lahay Roy tuga Hibiru a bheя kенеа, “Elaa Tumua Iho Basseyɔ Na Orronyi.”

ere na kōbhu zuga gēnyē bere ressea sabbō. ¹⁸ Nōng ashaa gēnyē dha bere bhakke Hawula ko Shur kerghen gōra kēhēea Asorō ranena ko ngerreya Gibsi. Na yok dha bere marne ko ashaa Awurahami gen.

Kolea Kùhudhukkonə :Yaykob Ko :Esau

¹⁹ M̄ea te lōga eriya Awurahami kēe Isak.

Awuraham dha bere irrittono Isak. ²⁰ Na Isak hunaa oynyaa gēnyē tewa zugo rammande, gamu hoyo Batuli kēe Ngaribika. Na Ngaribika ko gōyne Lawa ko baba ne, dha bere a zuga bhora kēe Soriya na bhakke orre kēe Badharam. ²¹ Nōng Ngaribika dha bere wo hōlōng, eri ninggen. Na ogoləsə :Isaki Tumu. Na Tumu shigu na Ngaribika tōlōma eri. ²² Na hunaa lōmmana eriye, dha bere a shōa na ikinyne kēngō. Na nōng seu, “Na dha kēngō amany ɔnōng?” Na koo ghinu Tumu.

²³ Na sēsə :Tumu,

“Kēngō toye lōmi erroye ale ku bhorinya ramman,
na ngabhorinyaya hunde ale hudhukkinyaye, marne na
kennē kēngō.

Na ale bhor kona anna bu ɔnnəna bheā lallenē,
na na ku sabba, ale kay inde kōbhinya wurtōye.”

²⁴ Na unga senno kuhudhukiey :Ngaribika hunaa dheytiyaye, koo hudhugo erroye may ku ramman. ²⁵ Na eriya hudhukkinyana sabbɔ dha bere a gɔlɔnyi, na re bhoy a chahuri. Na yok tɔgɔndɛse sarre kèe Esau.^h ²⁶ Na na kɔbhinyana hunaa hudhukkinyanaye dha bere ibh gɔyne tiinyoy. Na nɔng kɔtɔgɔndɛse sarre kèe Yaykob.ⁱ Nɔng ngaberguonu dha bere oynyaa chɔgɔnɛ a 60.

²⁷ Na erro chili na te bibi. Na Esau te muralea bo woo dusɔ na kɔdhaha kɔginya berrɔ na ejjo chɔɔ torongnɔ. Na Yaykob nɔng a hira iho laay na te na iho ɔrɔ iwoo aha. ²⁸ Na Isak nɔng teyelu Esau goore ke ngaya ajjeen ayuga dusunyde. Na nɔng Ngaribika teyelu Yaykob.

²⁹ Na kali kona Yaykob hunaa okko hotuye, Esau ko dusɔ na dha bere dhak :hozzo goore. ³⁰ Na sɛɛsɛ Yaykob, “Wa dhaganyɔ :hozzo gerreng. Ga any ngahotuya gɔlɔnyde bhee chinyi.” Na ngaya ogole hotuye, a bhee ale koo keliɛ nɔng

^h25.25 Tuga Hibiru “Esau” a bheɑ kɛnɛa “A hira re chahura.”

ⁱ25.26 Tuga Hibiru “Yaykob” a bheɑ kɛnɛa ‘hira ibhbho tiinyoy.’ Na ngalɔktonu hologun bhokon a bheɑ kɛnɛa ‘A hira tabhbha zugɔ.’

Edombe.^j

³¹ Na Yaykob nɔ̄ng s̄ēs̄e, “Ga sabbo any kàtaliny buyna nunu ale s̄ereyei aha.”

³² Na nɔ̄ng s̄ēs̄e, “Anye se kèr hozzo so! Seni buyn kème eneng?”

³³ Na Yaykob nɔ̄ng seu, “Yee! Hunde seni kàtal buyna nunuye, ga sabbo wo bhiigagany l̄oḡo ni.” Na ȳok bhiigi l̄oḡo na Yaykob talu buyna Esau.

³⁴ Na hunaa bhiikta l̄oḡo na tewa ushaye, koo Yaykob ibha tila ko hotu na ayne. Na Esau hunaa usea na tewa ushaye, bana na ogo. Ȳok l̄oga bere marea :Esau buyn na dhoyesena Yaykob a ngagiya.

26

L̄oga Isaki Ko Ga Abemeliki

¹ Na hozzoa iho bergua bere Awurahami ko s̄egen, na ba kumulɔ̄ng te hozzo. Na koo Isak ogo Girarɔ̄ bhēa komoruya bhora Bhilistemi kènno Abemelik ke ngaya ba ane hozzoye.

² Na hunaa iho ngonuye, dhul̄es̄e :Tumu d̄ek na s̄ēs̄e, “Gibsigiye ngako! Ale baye keni bhakte, koyokkoginidyō.

^j25.30 “Edom” a bhēa kènɛa “Gɔ̄lɔ̄nyi.”

³ Nōng mēa keni ga tea ngabaya bhee chinyi. Anye kel kari ko inye na kutuhenydō. Na ngabaya kumulōng ale kajjiny inye ko ashaa gunyu na kubhugnyesen lōga bere kibhiigineneo ko chogonu Awuraham. ⁴ Na ashaa gunyu ale kebheli na heo ko munyunya tumony na sereē ngabaya. Na bhorinya bany kumulōng ale tuhinene hoyaa gunyu ⁵ ke ngaya Awuraham ngairanneanyo na shikkeanyde. Yōk lōga bere kajjei ko kera bere kamadhēseni nōng na kēbbhēk, annaa bere bhēkka shēe.” ⁶ Na nōng Isak shigu Tumu na bhagu Girar ngoonu.

⁷ Na zuga ngaorrone ghini nōng na seyese, “Ngangaye, Ngaribika bheā nunu a ḷong?” Nōng Ngaribika dha bere a sedhdheya bo challa lōma es. Na nōng Isak tengēru zugō ke ngaya se ngakōgōndeye na seesē, “A ngōna!” Na hunde dha a tēriya nēnēye, ngani koyogeseo.

⁸ Na hunaa bhakka ngonu ungge mēriye, kali kona komoruya bhora Bhilistemi Abemelik gōnyu ba bhurbhurō na aru Isak hunde hirhir bhuguya Ngaribikaye. ⁹ Na egu hiri na kelēsesē Isak. Na hunaa kunnoye, għinu :komoruyō na seesē, “Ngaribika dha a tēriya nunu so! Inye huna bōċ seni a ngonu, bōċ seni ke ḷong?”

Na nōng yagħes ħażżeen na seesē, “Bhee bōċ kesenē a ngōnaye, a

ngaya ane sedhdheya bo challa loma es na kengersə zugo na keni ngakogondeanyde.”

¹⁰ Na seese :komoruyə, “Nganga mesi ke ḷong? Hunde təriya nunu kezegesə :hir konnə, anda seni ayiy ləgo na kətəyo zuga gersa?” ¹¹ Na ibbayu zugo na seese, “Mea hirre ibhbhana ngahirra oo teriya nene na me hunconde, katii rəseyə.”

¹² Na Isak kəha gu ngabaonu na ngaberguonu tuhu :Tumu na liwaa genye eggı dhogoni na suniu na dhiu doriyo dhik dhik. ¹³ Na ogu na te hira bo aha mera dhogoni. ¹⁴ Na gaymanyaa genye te méri. Na mederni ko bea genye ko yok bheldə goore na chirkana :zuga Bhilistemi. ¹⁵ Na bolkena many bere bhokkanəa :gaymanyaa chogone bərgua bere iheə basseyə, gingi :zuga Bhilistemi kumuləng.

¹⁶ Na Abemelik seese Isak, “Inye bheə nayo dha bəo teu hira bo ɔnnena. Na mea ɔdda ɔra nayo na zega.”

¹⁷ Na nong zəgu dara iho Girarə na bhagu ngonu. ¹⁸ Na bolkena many bere bhokkanəa :gaymanyaa Awurahami bərgua bere iheə basseyə na koo hunaa rəsaye gingngəa :zuga Bhilistemi, koo bhəgu :Isaki səgen na eliu sara bere kədhəsəna :chogone.

¹⁹ Na yok gaymanyaa Isaki huna bere bhokkeə bolkena

many darɔ ngonu, kali kona koo jɔya maa bo hɔla challa bheɑ ku kawari.²⁰ Na yɔk zuga Girari iwonəna se, “Ngagiyɑ a maa gayo.” Na ɛkenyandɛ ko gaymanyaa Isaki. Na nɔng Isak ngabolkuonu tɔgɔdhɛsɛ sarre kɛe, “Hesek”^{jh} ke ngaya bansane ɛkenyanɔye.²¹ Na koo gaymanyaa Isaki bhɔkta bolkua many kona na ɛkenyandey ngadamitonu sègen. Na tɔgɔdhɛsɛ :Isaki sarre kɛe “Sitina.”^k²² Na koo ago tan konnɔ na bhɔkta bolkua many kona sègen. Na kalda lɔkte ɛkenyanenɛ ko zuga Girari garayɛ. Na tɔgɔdhɛsɛ :Isaki sarre kɛe “Robot”^l na seu, “Mea Komoru Tumu wa ayiyo ba bheɑ bo gore na ale kebhelnɛ na kan méri.”

²³ Na Isak koo bana na ogo Bersabagiye. ²⁴ Na jhaynɔ dhulesɛ :Tumu dɛk na sɛɛsɛ, “Anye kani Tumua bere chogonu Awurahami na bho ngaengersi, ke ngaya kɛle kari ko inyeye. Ale kutuheny damiya bere kibhiigineneo ko nɔng hira bere kachanyi na ashaa gunyu kebheli na a méri.”

²⁵ Na Isak echiu ngawu ngonu na tɔgɔdhɛsɛ Tumu kɔmma. Na tɔgɔdhu dukuwaa nɛnɛ na bhagu ngonu. Na gaymanyaa

^{jh}**26.20** Tuga Hibiru “Hesek” a bheɑ kɛnɛa “Ekényan.”

^k**26.21** Tuga Hibiru “Sitina” a bheɑ kɛnɛa “Wolok.”

^l**26.22** Tuga Hibiru “Robot” a bheɑ kɛnɛa “Baa bhɔa.”

genye bhokta bolkua many kona segen.

²⁶ Na kali kona Abemelik ko hira εana nong lokke kēe Huzet ko gulsaa bholisa genye kēe Bikol hoyo Giraro. ²⁷ Na seεε :Isaki, “Igge ngaannoo zuga bere marranyu na chukonyu ora nu? Na ngaya raano ɔng?” ²⁸ Na yok yaktese na seyεε, “Agge wa katakto sheεε hunde Tumu dhaa ello kari ko inyeye, na wa kelehendo lōgo na keseyo, ‘Maya kibhiik ko ngahirra lōga kābhagea ba sheεε kari.’ ²⁹ Na mea ga, kibhiigi lōgo ko inye na ibheiyan sheεε damiya bōo kibhbheinyi inye. Agge annaa bōo ngani kītiranydeinyio dhul na kabhakka ba sheεε na koo kittoninyi sheεε hung. Nong inye bheā Tumu ani na bo tuhineni.”

³⁰ Na koo Isak abhanyisiu yok. Na use, na irtε. ³¹ Na bhorroyo banda na bhiigi ko Isak lōgo. Na ittonu na ago ke na bo challa.

³² Na ngakaldonu re gaymaya hoyo na yoktese Isak lōga bolkua dhaa bhokkanεa na seyεε, “Yee! Agge wa kojyao ma ni!” ³³ Na ngabolkuonu tōgōdhεε :Isaki sarre kēe “Sabe.”^m Na ko mea toye ngaorronu keli “Bersaba.”

^m26.33 Tuga Hibiru “Sabe” a bheā kēnεa “Elaa kibhiigεa lōgo” oo “Elena ku issabbay.”

³⁴ Na Esau hunaa oynya a gənyə tewa zugə rammande, gamu sedhdheya hira kəe Bharne kənno Ngayodhit ko sedhdheya hira kəe Elon kənno Ngabesemo. Na yok kari a zuga bhora Hitani. ³⁵ Na yok Isak ko Ngaribika dha bere munyusse goore ke ngaya Esau game ngasedhdheonuye.

27

Ləga Isak Tuhea Yaykob

¹ Na Isak hunaa nyaggawa dhogoni na bho ngani ngaorroye, koo eliu liya nene ku aw kəe Esau na səesə, “Eriya nanuye!”

Na nəng seu, “Woy! Kani nganda.”

² Na Isak səesə, “Anye ngamea kani nyagasi na kolea ale keresei kimagiyo. ³ Na mea ga bana ibha gala gunyu kədhei kəginya, torong ko ber, na ok dusə na təgədhagany kəge.

⁴ Na agagany ke choy damiya keyelei na ayagany na kùssə. Na kütuheny hunde ngani kihi basseyoye na ale sere ahaa ganyu kumulɔng.”

⁵ Na dha bere Isak hunde yogesen Esau ləgɔye, nəng Ngaribika i jaa na shikto. Na Esau hunaa bansana na kəa dusə na kəgən kəgəye, ⁶ Ngaribika səesə eriya nene Yaykob,

“Enenggeo, anye wa kishikka chogonu hunde senesən goonu,⁷ ‘Ok dusə na təgən kegə na agagany ke choy na kùssə. Na kùtuheny bheə Tumu hunde ngani kihi basseyɔye.’⁸ Na məa eriya nanuye, ga chirarany shəə na me ləkte keni kòyokkoginyde.⁹ Bana ok na təga kəlachinaye ngani dhakkane ngochinde gee ku ramman na in na kàgəsə chogonu ke choy damiya hineə.¹⁰ Na ɔge na ayəsə na kus na kutuheny hunde ngani i basseyɔye.”

¹¹ Na səesə :Yaykobi, “Nəng gochonga nanu rə lə chɔrə, na anye rəa nanu a ghilghili, chɔrə ningge.¹² Na kənəa hunde kumony :babaa nanu na ga ngaya katabhəye, kako chɔrany na ngatuhonyo.”

¹³ Na səesə :jɔnə, “Eriya nanuye, ləkte ale kòchorrəinyde any kòchortəany anye. Na məa ga, shik ngagiya ganyde na ok na təga kəlachina.”

¹⁴ Na Yaykob ogo na təga na inu na ayne jɔnə na nəng agu royoa bu choyo damiya yeleə :chogɔnə.¹⁵ Na koo ibha ruma bo challa malukko :Esau bheə iheə dorigiye na ayneⁿ Yaykob na malugu.¹⁶ Na dhuma sayaa kìniggana na ulubə Yaykob sənə ko ngo.¹⁷ Na koo dhuma royoa bu choyo wa

ⁿ27.15 Tuga Hibiru se, “...na bhuruyəsə eriya nənə chinyo.”

okko ko tila na aynε Yaykob.

¹⁸ Na nɔng ɔge chɔɔ bheɑ iheɑ chɔgɔnε na eliu na seεse,
“Baba!”

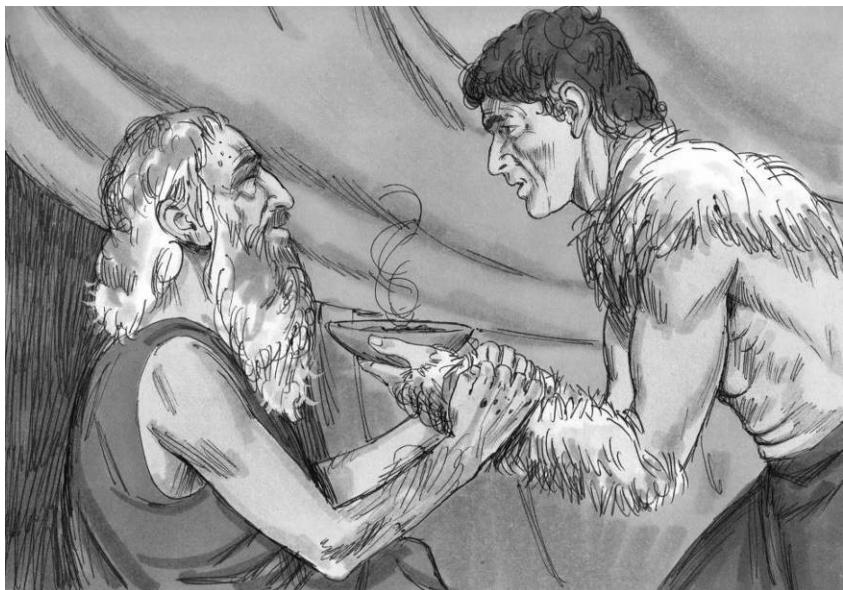
Na chɔgɔnε eleε na seu, “Woy! Eriya nanu, kani nganda.
Ani neng?”

¹⁹ Na Yaykob yagesε na seεse, “Kani Esau, eriya nunu ku
aw. Na wa kemessa damiyaa sennageanyi. Na mεa ga bana
tunɔ na us kεgaa kɔgɔdhi na tuhony damiyaa senεi.”

²⁰ Na nɔng Isak seεse, “Na shaw hung wa jɔyau minang?”

Na seεse :Yaykobi, “Wa εyaanyɔ :Komoruya nunu Tumu
na kɔjɔyau shaw hung.”

²¹ Na Isak seεse, “Ngangaye, ani Esau chi dha? Ga wo

gorra nande jaa na kùgumenydo.”

²² Na nɔng ogo gorra chɔgɔne jaa na kumu :chɔgɔne na seu, “Inye mezii huna Yaykobi na yok sena gunyu heo ga Esau.”

²³⁻²⁴ Na Isak timagu Yaykob ke ngaya lɔme chɔre sene huna Esauye. Na hunaa ngani senno kutuse, dhakte ko hini na ghinu segen na seese, “Ngangaye, ani eriya nanu Esau dhere chi dha?”

Na nɔng seu, “Ee! Kani anye chi.”

²⁵ Na seese :Isaki, “Ga ayagany ayugaa kunei na kùs na kùtuhenydo.”

Na Yaykob ibha na ayne na ussu. Na koo ayne chutaya woynuny na ire. ²⁶ Na Isak hunaa usea na tewa ushaye, eliu na seese, “Ga wo jaa gorra na kùtuhenydo.”^{ng}

²⁷ Na nɔng ogu jaa na kutu :chɔgɔne. Na Isak hunaa sabhbha rum na tewa ushaye, tuhu na seese,

“Yee, ḡngaya eriya nanu

ংngona hurhur huna gua tuho :Tumu.

²⁸ Tumu any kutu gua nunu na kɔtɔlɔ osu tii

^{ng}**27.26** Tuga Hibiru se, “Ga wo jaa gorra na chɔmanydo.”

Ngaya se “chɔmanydɔye” damiya ngazuktonu a bheā issanenēa na hinisiya ge anea hɔli.

na kete na bo ba mɔrɔdhɔga
na woyn ko liwaa ɛlla guyɔ toye
keggeo kawarte meri.

²⁹ Na bhorinya gen any katagaytiny inye na alliyey
:inynyο.

Na te komoruya allinenei gochonginyaa gunyu
na te hira kɔdhaginiyea :erroa junu kɔmma.

Na zukte chɔrrinnyeye ko yɔk any kete chɔrnε,
na gee tuhenynyeye ko yɔk any kete tuhine.”

³⁰ Na Yaykob hunaa kùtuho na dhɔtta chɔgɔnε na ngani
kɔaye, nɔng Esau waga duso. ³¹ Na ko nɔng agu royoa bu
choyo, na kuyεy na ayεse chɔgɔnε na seεse, “Babaye! Bana
tunɔ na us ayuga kugunei duso na tuhonyo.”

³² Na ghinu :Isaki na seεse, “Ay, na inye ani nɔng?”
Na nɔng yagese na seεse, “Anye kani Esau so, eriya nunu
ku aw.”

³³ Na Isak dεebu goore na bhariyu tik tik na seu, “Na inde
wa kɔn kεginya na ajjagany ayukte dha a nɔng? Yee! Anye
wa kussa amissea ajjaganyi :neɑ na kutuha ni. Na mea nɔng
ale bhagu ba ke na bo tuhinεna dhul!”

³⁴ Na Esau hunaa shikko ngalɔkta kɔyogesende, aru wuy na
turu goore na seεse chɔgɔnε, “Baba nanuye! Tuhony ko anye

seg̱en ni so!”

³⁵ Na cẖog̱one seu, “Anye wa tabhanyo :goonu na tuhaa nunu kutuhelu nōng.”

³⁶ Na Esau seu, “Nōng sara g̱enyē ngakeliyo Yaykob dha? Nōng m̱ea tabhany jagare ḵengi ramman. Ḇoo sabbo annaa tabhbhananyi ḇheā senno kesereē buyna nanu. Na m̱ea tabhagany tuhaa nanu seg̱en! Babaye! Ḻokte tuheany anye gena ningg̱e dhul?”

³⁷ Na Isak yagese na seese, “Anye wa kutuha nōng na ale kete gulsaanunu na kalliyēiny inye ko bẖenena g̱enyē kumulōng. Na cẖoo wa kutuha na woyn ko liwaa ella gua nene keggeo kawarte m̱eri. Na m̱ea eriya nanuye, inye kalda kemesiny eneng?”

³⁸ Na Esau seese cẖog̱one, “Babaye! Yee, inye ḻoga tuhei zugo tuhi kalde dẖone sōng? Ga, tuhony ko anye seg̱en se.”
Na aru wuy na turu.

³⁹ Na seese :Isaki,

“Inye baye bu m̱orodẖok ḻo osua ajjiy :Tumuye
ale dẖoyi na bhagi rena.

⁴⁰ Na ba bhagi yirō
na ani hira kayi gochonga nunu.

Na nōng hunde hinisa nunu te chinyi na hangeuye,

ale hɔ̄ngi bhēa chɔllaa chɔllayεinyi :goonu.”

Lɔga Ullugunynεnεa :Yaykobi Ḍra Oyne

⁴¹ Na Esau tɔlɔmese Yaykob lɔgɔ hinisɔ ke ngaya wa kùtuhe sabbɔye. Na esedhu lɔgɔ na seu, “Nɔng baba kolea senno kere, mεa te ja. Na ale hunde resse, Yaykob kɔgɔdhiyɔ.”

⁴² Na nɔng Ngaribika hunaa shikko lɔga esedhdha :Esauye, koo eliu Yaykob na seesε, “Ga chiraranydɔ, goonu Esau wa esedhdha lɔgɔ na kɔgɔdhiny inye na hinisa nene ketea bay.

⁴³ Na mεa eriya nanuye, lɔkte koyokkoginyde ga shiktɔ. Bana ok na ullugunye baa kèe Karan bhakka :gochonga nanu Lawa. ⁴⁴ Na ko bhee hinisa goonu ihone bay, ga te ngonu.

⁴⁵ Na hunde hinisa goonu tεa bay na dhinyεsε ngalɔkta na ngani ngakadhdhanoye, ale kegerisoginy hir kona na eleiny na kuniyɔ. Hunde ɛllo kari ngaya na kali kona kɔnɛnno na ressoye, ale kani bhoyogi na kumunyusi goore.” ⁴⁶ Na koo Ngaribika seesε Isak, “Anye wa kεgewa bhēa keni kabhage ba ngaya ke ngaya Esau bɔɔ game sedhdhea bhora Hitaniye. Na mεa ko nɔng Yaykob hunde kagam sedhdheya ngabaya ngadamita Esauye, anye maya kεresiyɔ.”

28

¹ Na Isak eliu Yaykob na tuhu na seesε, “Sedhdheya ngabhorra Kananiye ngagami. ² Bana ok Badharamɔ na assa kogonu Batul^{ny} ngonu na gam sedhdhea oonu kona. ³ Na any kutuheny :Tumu, Komoruya ɔana Lɔgɔ Kumulɔng na kɛbhelliny na kainy ashaye méri na te hira bo gettoa mera. ⁴ Na Tumu any kutuheny inye ko ashaa gunyu damiya bere tuheɑ Awuraham. Na ngabaya bere ajje :Tumu Awuraham na mea bhagi :inynyo hira ku kɔmɔniye, any kainy :Tumu ke baa nunu serei.” ⁵ Na koo ittonu Yaykob. Na nɔŋ ogo Badharamɔ na teldi ko oyne Lawa ngonu. Nɔŋ Lawa a gochonga Ngaribika na nɔŋ a mama Esau ko Yaykobi. Na babaa Lawa ko Ngaribika keli Batul na dha bere a hira bhora Soriya.

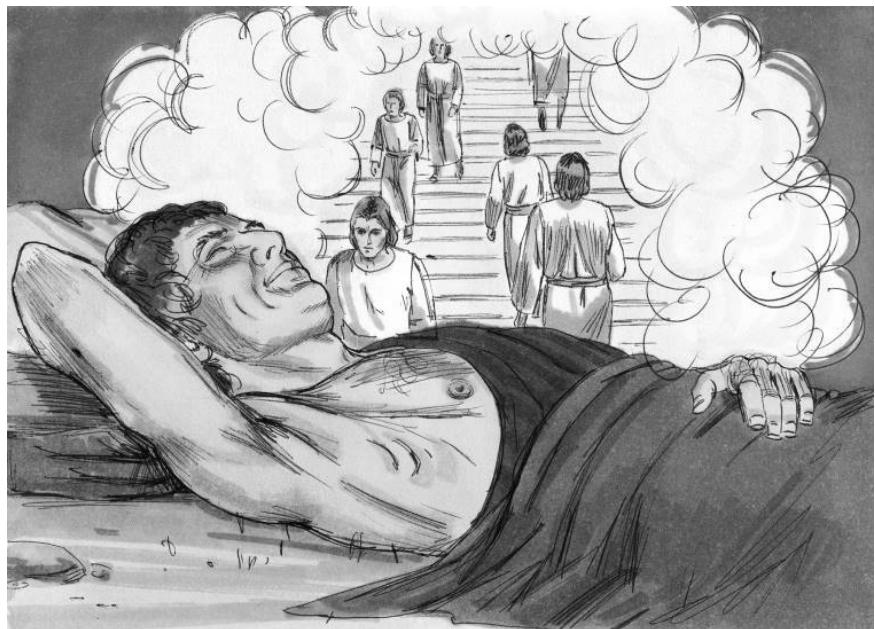
⁶ Na nɔŋ Esau tagu hunde dha bɔɔ Isak tuhu Yaykob na ittonu Badharamɔ na kagam sedhdheya ngabaonuye. Na koo shigu lɔga dha bɔɔ kɔyogesena Yaykob kala kùtuheɑ hunde dha kèsenesen, “Sedhdheya Kanani ngagamiye!” ⁷ ko lɔga dha bɔɔ igomesena chɔgɔnε ko jɔnε na kɔyεa Badharamɔ. ⁸ Na hunaa tagga bheɑ sedhdhea Kanani anna ga marra

^{ny}**28.2** Batul a Ngaribika chɔgɔnε.

:chögɔneye,⁹ koo ogu na lameo sedhdhey kona bhea liya Awurahami kèe Ismayel na kagam na kɔtɔrɛ terroa genye. Na gamu sedhdheya Ismayeli kènno Ngamahil. Nong dha bere Ngamahil gɔyne a hirre kèe Nεbiyo.

Lɔga Kunasea :Yaykobi Betelo

¹⁰ Na Yaykob bana na dhɔyu Bersaba na ogu Karanc. ¹¹ Na hunaa kɔa na dokko bhokonaye, ayawsu ke ngaya bho barseye. Na dhuma bɛ kona ngonu na igitu na tungu. ¹² Na koo kunau na aru gala bo ɔrkinena na ɔllɔraninyana tumo na dokkeba ba bay. Na aru zuga ekko :Tumu hunde gena irɔkkε

na he tumo na gena bhonsane baye.¹³ Nong Tumu dha bere chil bhe a nene jaa na senesen, “Anye kani Tumu, Komoruya babaa nunu Awurahami ko na Isaki. Na ngabaya unguseye ale kajjiny inye ko ashaye guny ale chillaneye.¹⁴ Yøk ashaa gunyu ale bhelnø na heo kasaya bany na hetinene ko ba kumuløng.^o Na bhorinya kumuløng tuhineneinye inye ko ashaa gunyu.¹⁵ Anye kel kari ko inye gorre koeyø kumuløng na kebhekkiny na ale kayakkaniny ngabaya. Na ko bhee kurru gesen ngaløkta wa kibhiikkaginyde kumuløng, anye ngakødhøttinyo.”

¹⁶ Na Yaykob hunaa dharachinyana ungeye, esedhu na seu, “Dhaa Tumu ngaya ihe chi na anye ngani kàtaggo.”¹⁷ Na tengeru bho na seu, “Dhaa ngaya a bhe a bo kengersa bhakka :Tumu ku ganggua këhøyea tumo dhere.”

¹⁸ Na bana bhelleyc shaw na ibha beaa igoing na imu na kete bhe a ale kadhdhanea ngaløkta. Na eresø mala bhørayny.

¹⁹ Nong dha bere kingi ngaøronu keli Loza. Na nong koo togødhøse sarre këe “Betel.”^o ²⁰ Na Yaykob bhiigøse Tumu

^o**28.14** Tuga Hibiru se, “...hetinene ko ba góra kénkénuny ko kuresuny ko yaluny ko góra tøbha.”

^o**28.19** Tuga Hibiru a bhe a këne a “Doraa Tumu.”

lōgo na s̄eesε, “Hunde kētēldi kari ko anye na bhēganyō gorrē kōgōeye, na aanyō tila ko ruminyaa kamalugi²¹ na yaganyō doraababaa nanu shēeye, inye ale ani Komoruya nanu.²² Na ngabēya wa kimi ngaya na ale kāgadhayeinyde, ale a bēa kōgōdheā doraanunu. Na ahaye ajjanyde kumulōng ale kēngerran gaminya tōmmōn na gambe dhōne kajjiny inye.”

29

Lōga Kōyεa :Yaykobi Dora Oynε Lawa

¹ Na Yaykob bana na ogo na dagu baa zuga bhakkeā yal.

² Na hunaa kōaye, jōa bolkuā lōma ma kona mogiyō bhokonnō. Na dha bere ngonu lō mēderniya bo mēra keninyana tayēn sizzi ungssea bay ke ngaya ma matte bolkugiyē ngonuye. Nōng bolku tugō dha bere nyugine bēa bo goore.³ Na hunde mēderni mukkinya kumulōngge, zuga iwonenā dhōngngane bē na egle mēderni. Na hunde irte kumulōngge, ibhbhanē bē na nyuge bolku tugō.

⁴ Na Yaykob ghinu zuga iwonenā na s̄eesε, “Gochonginyaa ganyuye, honynyo ori?”

Na seyεsε, “Kohonynyo Karano.”

⁵ Na nɔ̄ng għinu na sȇse, “Na ashaya Nakori kène Lawa, gaoyɔ̄ oo imagojx?”

Na yøk yaktess na seyess, “Ee, kaggaoyɔ̄.”

⁶ Na għinu na sȇse, “Na a challi hung?”

Na yøk se, “Mmm, a challi hung. Choo sedhdheya nene kène Ngarahel a surr ngandonu tøkkana mederniye.”

⁷ Na sȇse :Yaykobi, “Bho ngani a kali na nganda kolea kċotkkanea mederni ngayo. Banda, aye ma na yaga għeanayɔ̄ ni.”

⁸ Na zuga iwonena yøk seyess, “Nganga ngayo. Ko bhee mederni kumulong mukkinyan na kċdhonngane ngabeya nyuk bolku tugoye, bhee kajjeo ngagiya ma ninggex. Nong hunde muktiyaa kumulong na te ushaye, aynde ale kċdhonnganeo ngabeya na kajjeo maye.”

⁹ Na Yaykob hunaa ngani mezinna ko yøkte, Ngarahel tøga mederniya chogħone. Nong dha bere a sedhdheya iwoo mederni. ¹⁰ Na Yaykob hunaa orro eriya oyne ku sedhdhey hunde tøkkana mederniya chogħoneye, ogo bolkugiye na dhonga bea kùnyugħej tugo na ayne mederniya oyne ma. ¹¹ Na issau^r Ngarahel na turu goore. ¹² Na sȇse Ngarahel, “Anye

^r29.11 Tuga Hiburu se, “Na chomu Ngarahel...” Nong

kani liya chogonua ngaha kèe Ngaribika.” Na Ngarahel nōng hunaa shikko ngangaye, ngeu ḥo na yogese chōgōne.

¹³ Na hunaa Lawa shikko bheā kunea :ngosoniya nene Yaykobiye, ayugu na kidhiganayo. Na koo issau na tuhu^s na dhiganu dorigiye. Na nōng kōbhēse oyne lōkte kuneye kumulōng. ¹⁴ Na koo Lawa sēesē, “A dhere chi! Inye ani bhēnēniya nanu tull.” Na Yaykob teldi ko oyne tagi dhōne ngonu dhōng.

Lōga Duriyēa :Yaykobi Ngaleyā ko Ngarahel

¹⁵ Na hunaa telda ko Lawa tagi dhōne ngonuye, koo sēesē :Lawa, “Inye ani bhēnēniya nanu. Na ko hunde kete nganga, maya hōlōng ngamesinēnno. Na maya kagadhieny ḥong?”

¹⁶ Nōng dha bere Lawa lō sedhdhee ku ramman. Na na ku aw keli Ngaleyā. Na na kōbhbhana keli Ngarahel. ¹⁷ Na Ngaleyā dha bere kaware a amine. Na Ngarahel nōng a sedhdheya bo challa lōma es. ¹⁸ Na tēhenu :Yaykobi na koo sēesē Lawa, “Hunde ajjany sedhdheya nunu chinyo kèe Ngarahelde, ale kemesinen bheā nunu oynta issabbay.”

¹⁹ Na sēesē :Lawa, “Ko bhee kajje hir kona, hunde kāiny

ngadamita bheā Suri a bheā kēsenēa “issau.”

^s29.13 Tuga Hibiru se, “...chardhugu na chōmu...”

inye a challi. Na m ea te ngaya na k abhaga kari.”²⁰ Na Yaykob tagayu n ong oynya issabbay na kagam Ngarahel. Na ngaoynyaya ku issabbayte ojju ke muchugi ke ngaya hine Ngarahel gooreye.

²¹ Na hunaa oynya kayea oyne gartaye, se ese oyne, “B ergunyaa b oo seni kemesei wa garta. Na m ea any sedhdheya nunu kihini na k uduriyo.”

²² Na Lawa ayne zuga ngabaonu kumul ong bharra na kohoya wololo. ²³ Na hunaa bho barsaye, Lawa n ong ibha sedhdheya n ene bo k ee Ngaley a na dhiganese Yaykob na tunggi kari. ²⁴ Na koo ibha gaymaya n ene ku sedhdhey k ee Ngazeliba na ayne Ngaley a na katagayo.

²⁵ Na hunaa bho arsaye, Yaykob tagu hunde sedhdhey dhaa a Ngaley aye. Na ogu na se ese Lawa, “Nganga messony ke ong? Huna kemesineni bere ngakeni anynyo Ngarahel? Na tabhbhany ke ong?” ²⁶ Na n ong Lawa yagese Yaykob na se ese, “Agge damiya ora nayo hunde sedhdhey ngonea bo ngani kagamattoye, na chinyo ngakeh eeyo. ²⁷ Na ga bh e k wololoa Ngaley a ungge ku issabbay ko bhee gars e na k otoreiny ngonea chinyo. Na ale tagayany oynya issabbay se gen.”

²⁸ Na yok shikte na Ngaley a teu mertay ungo issabbay. Na

hunaa kùduriya na tewa ushayé, Lawa ayne Yaykob Ngarahel na gamu sègen.²⁹ Na Lawa ibha gaymaya nènè ku sedhdhey kèe Ngabal na ayne Ngarahel na katagayto.³⁰ Na Yaykob assa Ngarahel. Na bheá hinéa Ngaleyá, nòng téhenu Ngarahel goore. Na nòng kòtorté oynya issabbay na mesu zinggo bheá Lawa sègen.

Erroa Yaykobi

³¹ Na hunaa Tumu arra Yaykob hunde Ngaleyá ngahinnoye, ayne Ngaleyá bheá lòmmanea eri. Na Ngarahel nòng tóu hòlóng. ³² Na Ngaleyá toloma eri. Na hudhugo erite may na togodhëse sarre kèe “Robel”^{sh} na seu, “Tumu dhaa aru chòllaa nanu gée! Na mèa ale hira nanu téhenanyo.” ³³ Na toloma eri sègen na hudhugo ke may na seu, “Tumu aru ngaya kàmareanyde na aany ngaerita mayte sègen.” Na togodhëse sarre kèe Simon.^t ³⁴ Na toloma eri sègen na hudhugo ke may na seu, “Wa kuhudhugou erroye may ku sizzi na ale mèa hira nanu téhenany dhogoni!” Na togodhëse

^{sh}29.32 Tuga Hibiru “Robel” a bheá kènea “Tumu aru chòllaa nanu.”

^t29.33 Tuga Hibiru “Simon” a bheá kènea “Wa shigonyo :Tumu.”

sarre kèe “Lewi.”^u ³⁵ Na tɔlɔma eri sègen. Na hunaa hudhugoa ke may sègende, seu, “Mea anye keterrisani Tumu.” Na tɔgɔdhese sarre kèe Yuhudha.^w Na wurtɔ sègen ngani ngahudhugineo.

30

¹ Na Ngarahel hunaa tɔlda ko Yaykob na eri ngani ngalɔmmanoye, chirkanu ngɔnɛ. Na koo sèesɛ Yaykob, “Any eri! Hunde ngaajjanyoye, hunde kère, a challi?”

² Na Yaykob wologu Ngarahel na sèesɛ, “Anye kaganyeiny eriye, kani Tumu dha?”

³ Na Ngarahel nɔng yagɛsɛ na sèesɛ, “Sedhdheya kachanyi anye kèe Ngabal a nganda. ɔgɛ na kete lommona na kuhudhugo erroa ganyu.”

⁴ Na aynɛ Yaykob gaymaya nene Ngabal ke teriya nene. Na nɔng assa na tunggi kari. ⁵ Na tɔlɔma eri na hudhugo ke may.

⁶ Na koo Ngarahel seu, “Tumu wa shikka lɔga ganyu na

^u29.34 Tuga Hibiru “Lewi” a bheà kènɛa “Kihinɛno na kibhinɛno hinisi.”

^w29.35 Tuga Hibiru “Yuhudha” a bheà kènɛa “Eterrisan!”

sewa na aanyo erite may.” Na tøgødhøse sarre këe Dan.^y

⁷ Na gaymaya Ngaraheli tøløma eri na hudhugo ke may sègen. ⁸ Na Ngarahel seu, “Bøø kagalishineno ko ngønaa nanu goore na mæa wa kørøkka.” Na eri tøgødhøse sarre këe “Nibitalem.”^z

⁹ Na Ngaleyá hunaa tagga rea nene hunde wo høløngge, ko nøng ibha gaymaya nene këe Ngazeliba na ayne Yaykob ke lommunen. ¹⁰ Na koo gaymaya Ngaleyá hudhugesø Yaykob erite may. ¹¹ Na Ngaleyá seu, “Wa kadagau løga bo challa.” Na tøgødhøse eri sarre këe Gad.^a

¹² Na gaymaya Ngaleyá hudhugesø Yaykob erite may sègen. ¹³ Na Ngaleyá seu, “Ngakalda hinisa nanu høl goore! Na ale terro ubhuriseonyø na eleonynyø huna tériya bo hini høla ku karbay.” Na eri tøgødhøse sarre këe Aser.^b

¹⁴ Na kolea kùsuniyø gosso, Robel ogu guyø na koo jøa

^y30.6 Tuga Hibiru “Dan” a bheø kènea, “Wa ojjonyø ke hira ridhing ningginena.”

^z30.8 Tuga Hibiru “Nibitalem” a bheø kènea “Kalishi.”

^a30.11 Tuga Hibiru a bheø kènea “Hira dokkono løga challa”

^b30.13 Tuga Hibiru “Aser” a bheø kènea “Hini høldin.”

kete kaware het ko muguyelay^{bh} na ɔge na ayese jone Ngaleya. Na Ngarahel ogolu Ngaleya na seesε, “Ko anye, any ngaketa wa kune :hoyonu guyɔye, kaware gen.”¹⁵ Na Ngaleya nɔng seesε, “Inye anna bɔɔ mayichchononyi maya nanu na mea moyau choɔ keno kawara kunea :eriya nanu segen?”

Na seesε :Ngaraheli, “Hunde ajjanyde, ngakalda Yaykob assaniny inye.” Na aynε.

¹⁶ Na jhaynɔ hunaa Yaykob wokkono guyɔye, Ngaleya moyesε nɔng gorɔ na seesε, “Ngakalda maya assanany anye. Ngarahel nɔng wa ogolonyi muguyelay na sennaganyi, ‘Hunde ajjanyde, ngakalda Yaykob assaniny inye.’” Na koo Yaykob ngabartonu assa nɔng na tunggi kari.

¹⁷ Na nɔng Tumu shigu lɔga ogolea :Ngaleya na toloma eri. Na hudhugesε Yaykob erite may na erroa genye bhoy te hayna. ¹⁸ Na Ngaleya seu, “Ngaya kibhbhanε gaymaya nanu na kajje hira nanuye, wa edhettananyɔ :Tumu.” Na eri togodhesε sarre kèe Isakor.^{ch}

^{bh}30.14 Ngaketa he ko muguyelayte bhe a ngazuktonu a keya bhεseo tεrroa woyεa hɔlɔng.

^{ch}30.18 Tuga Hibiru “Isakor” a bhe a kεne a ‘Gala

¹⁹⁻²⁰ Na Ngaleyta tələma eri na hudhugesə Yaykob erite may səgen. Na seu, “Ədhettanany :Tumu ahiya bo dhandala kər. Na məa hira nanu ale dhəngany ke ngaya kələmməne erite may səgen na lusa kumuləng ane illeyte.” Na təgədhesə sarre kəe Zabilon.^d Na erroa gənyə maya bhoy te illey.

²¹ Na koo wurtə hudhugo sedhdhey na təgədhesə sarre kəe Ngadina.^{dh}

²² Na koo Tumu əsədhu Ngarahel na shigu ləga ogoləa na ayne bheə ləmmənəa eri. ²³⁻²⁴ Na tələma eri na hudhugo ke may na təgədhesə sarre kəe Yoseb.^e na seu, “Wurtə ale liya ngani ngaaməanyo. Na Tumu any kətərrəany eriya maya səgen.”

kədhettanəanyi hunde kemesi zinggoa bo challaye.”

^d30.20 Tuga Hibiru “Zabilon” a bheə kənəa “Dhənga oo diram”

^{dh}30.21 Tuga Hibiru “Ngadina” a bheə kənəa, “Wa ojjonyə ke hira ridhing ningginəna.”

^e30.24 Tuga Hibiru “Yoseb” a bheə kənəa, “Any kətərrəanydə.”

Loga Mederniya Yaykobi Bhelnenea Na Anea Meri

²⁵ Na Ngarahel hunaa hudhugoa Yoseb na tewa ushaye, koo Yaykob seese Lawa, “Ittonony na kòk ora nayo bere kùhudhukkonéanyi. ²⁶ Nong bere kemédhau na katagainyō ker. Na m ea any erro ko terroa ganyu bere ajjanyi bergua bere kagachéinyi na kìdhigando.”

²⁷ Na Lawa nong seese, “Hunde gunyony ke hira challa na hini aniny hòliye, ga ngakɔ. Wa keléhenna lögɔ dami konnɔ na katagga hunde tuhony :Tumu ke ngaya kele ko inye kariye. ²⁸ Na m ea ga yogogony ahaye hiniye dib na kagadhenydɔ.”

²⁹ Na Yaykob seese Lawa, “Huna bere kiwoi mederni ko bea gunyu, hunde bere këbhégi enengge, inye gayɔ. ³⁰ Na huna ngani kùgoayo mederniya gunyu bere anna ga chicho muchuga. Na yok m ea a ngagiyá dha bɔɔ bhelde na te mériye. Na baa nunu bɔɔ kowoyei :anynyo, annaa tuha :Tumu. Na anye zuga ganyu ale seni kàtagay minang?”

³¹ Na Lawa għinu nong na seese, “Na m ea seni kàiny ɔng?”
Na nong seese, “Ahi kon ngaajjanyi. Nong hunde igommogony ahite dhonè sɔngge, kihi bay na kiwo ahaa gunyu na këbhégi. ³² M ea ga any kòtoyi mederni ko tena gunyu. Na gee bhulbhulde ko gee tulaye ko m eninyaye

korrɔye any kete gee gadhiyɛany anyeye.

³³ Na ale hunde kuni na seni gɔny ga bere gadhiyɛanyi, na jɔyau gee tula ngayo oo bhulbhuli ngayo oo məninyaye korrɔ ngayoye, hunde dhaa a ogortaye, takto. Na yok ngagenu hunde ngani ngajɔanoye, ngangaye dha bɔɔ kiwowa shɛe na kemessa lɔga ku dhere.”

³⁴ Na Lawa igomɛse na sɛɛse, “Ee! Any kete ngagiya yokkon :inynyoye hung ni.” ³⁵ Na ngakaldonu Lawa koo bera kɔlachinde tula tula ko gee bhulbhuli ko gee ngahi tula tula ko gee bhulbhuli ko mɛdernite ngani chichi korrɔ korrɔ na tegelɛɛ erroa gɛnyɛ na kiwo :yɔkku. ³⁶ Na dhɔyu Yaykob ngonu na tegela mɛderni na zɛgu surr baye rəni gɔrɔ kungu ungo sizzi. Na Yaykob iwou mɛderniya dhɔyɛsena :Lawa.

³⁷ Na Yaykob nɔng kedhdha bhirechina ku lɔa na bɔchɔga hande chichi na kete tula na kàdharteseyo. ³⁸ Na koo ojjɛse gongguloa mayɛa :mɛderniu ma toye. Na hunde mɛderni hony na se kirgi ma na kesea hinne mɔgaye, kadhartesɛ na ³⁹ kɔmɔktɛ ngonu εlɛ bhirechina tulaaye. Na hunaa honynyo na muginenaye, koo irrito hoyaye tula ko gee bhulbhuli.

⁴⁰ Na Yaykob tegelɛɛ məninya bhokon bhichang. Na jugɛ hunde hinne mɔgaye, tɔgu bheɑ gunynyɛa ga Lawa tulaa ko ga kɔrra. Na ikɔlisiu ko ga Lawa ngadamita na ngaidhoynɛ.

⁴¹ Nōng dha bere hunde tenɔ ko mēderniya r̥ehi ella gig hinne mōgaye, Yaykob ibhbhana bhirechinaa bōchōkkana ke tula na oy gongguloa mayea ma na kargi na kirriyi ga tulaa ko ga bhulbhulo sōng. ⁴² Na yɔk ngabhirechindonu bheā gaa ku bħoħċena sabbo jaa ngaojjo. Na tenɔ ko mēderniya rehi ella gig yɔk dha bere agga genyε sōng. Na ga Lawa a bħoħċena na a kolilonya.^e Na yɔk ga Yaykobi a minyangminyanga kumulōng. ⁴³ Na Yaykob nōng te hira bo aha mera ke ngaya mesē ngangaye. Na mēderniya genyε ko tenɔ ko galisenya ko sigiriya ko zuga ku gaymanyaa genyε ago na te ga bo mera.

31

Loga Zigea :Yaykobi Laay

¹ Na lusa Lawa daga go na se, “Ngaahaya muk :Yaykobiye kumulōng ngayo ahaa babaa na, na kēe dhaa se kɔgε :nεa.” Na hunaa seja ngangaye, shigu :Yaykobi. ² Na tagu hunde hinisa Lawa dhaa te korrɔ na damiya taa shiginεnea sabbo ngani ngashigineoye.

³ Na koo seεse :Tumu, “Bana zeg baa bere chogungguny ko

^e30.42 A bheā kēnεa “bhuguy a rammay”

bhenena gunyu. Nōng ngabaonu zigeye ale kel kari ko inye.”

⁴ Na Yaykob egu hiri na keli Ngaleyə ko Ngarahel na kassa nōng dusə gora iwonenəa. ⁵ Na koo seesə, “Baba nu dhaa mumə bhədhe na damiya bere sabbune ngani ngashikkonyo. Na nōng ko hunde katamaranyo, Tumu Komoruya bere babaa nanu ngani kədhəyanyo. ⁶ Nōng anye huna bere keményesəni zinggo gidhinga nanu na kagay baba nu goore, igge gaoyo. ⁷ Na nōng tabhany na bhədhu ləgo kengi təmmən na ahaa bere senno kagadheonyo, dib ngani ngaajjanyo. Na Tumu nōng bhəa senno kitiranyeany :neə dirr, ngani ngaigomeseno. ⁸ Na annaa sennaganyi, ‘Bheə bəə kachəanyi anye, oge medernite ale bhusende.’ Na mederni ko yək irriyi ga bhuseno hetta kumuləng. Na hunaa koo sennaganyi, ‘Ay, mea ga gunyu any kete gee tulaye kumuləng.’ segende, ko yək irriyi ga tulaa hetta kumuləng segen. ⁹ Tumu anna bəə ibhaa ahaa babaa nu na aanyo anye ngadamita.

¹⁰ “Bere sabbə bərgua muginənəa keginyau, annaa kugunasi na kori kəlachina hunde eynya a tula ko bhuseni na gena ləmmə boloye. ¹¹ Na hunaa kugunasiye, eleony hira ekko :Tumu konnə, ‘Yaykobe!’ Na keliyeu, ‘Woy! Kani nganda.’ ¹² Na nōng seagany, ‘Ga gəny ngakəlachinda mugineye

kumulɔng hunde dhaa yɔk εynya a tula ko bhuseni ko bhulbhuliye. Yɔk bheɑ ngalɔkta tiranyeiny :Lawa gerese kumulɔng, wa karra na aynde kemesε ngangaye.¹³ Anye kani Tumu, na bere kitinynyanena Betelɔ na bhiikkaganyi lɔgɔ na imi bε na uhudhi malɔ. Na mεa kennaginiy bana ngaɔrra ke tiri na wak baa bere kùhudhukkoneinyi.””

¹⁴ Na Ngarahel ko Ngaleyə seyεsε Yaykob, “Ngangaye, ahaa babaa nayo kɛnɡeragiy na kεsereο chɔɔ mεa εlε? Ningge dhul.¹⁵ Yee, nɔng bere bhɔdhijy huna zuga anaa na ahaa bere chachchaneiy annaa amma rang na garsea.¹⁶ Yɔk ngaahaya ibhbhana :Tumu bheɑ babaa nayo na ajjiny inyeye, mεa agga gayo ko ga erroa gayo. Na lɔkte yokkoginy :Tumuye kumulɔng, messɔ.”

¹⁷ Na Yaykob bana na ibha erroa genyε ko terroa genyε na boεsε galisenya tundɔ.¹⁸ Na dhuma ahaa genyε iwoo ko ga lɔma bere jɔana huna bhakka Badharam gen kumulɔng na kezeg ɔra babaa nene Kanano.

¹⁹ Nɔng Lawa dha bere kɔ bhokonɔ na kegen mεderni chɔrε. Na nɔng Ngarahel ogoru ahaa ibhbheɑ ke barari εlla doraa chɔgɔne na ɔgε.²⁰ Na Yaykob tabhεsε Lawa bhokon^g

^g31.20 Tuga Hibiru se, “Na Yaykob tabhu ngahirra ku

na ngani ngayagesenno na ullugunye dari.²¹ Na ibha ahaa genye rang na ngeε na koo erreu kidhoa kèe Ibiratis na ogo baa loma dhumiya kèe Geladha.

Loga Kəbhinenea :Lawa

²² Na Lawa hunaa tewa ungo sizziye, shigu lɔga dha bɔɔ zigea :Yaykobi dari laay. ²³ Na muga bhənəna genye na dhi ko nəng na kəbhə Yaykob ungo issabbay gɔra bɔɔ zigea na koo uturbhbhana ɔra loma dhumiya kənno Geladha. ²⁴ Na barɔ Lawa^{gh} kunau na yogesε :Tumu lɔgɔ na sεesε, “Yaykob hun kon ngamesi! Chɔɔ lɔkte seni yogeseye ko hunde kete lɔkte challi oo gersi, ngayogesen!”

²⁵ Na hunaa Lawa ko bhənəna genye honynyo na uturbhbhanəa Yaykob bheə kədhdha dukuwaa nənə Geladhagiye, ko yɔk tɔgɔdhə dukuwachina ge na təldi ngonu.^h ²⁶ Na Lawa koo ghinu Yaykob na sεesε, “Wa tɔlɔ ɔng, mesu ngangaye? Tabhanyɔ na ibhau sedhdhea ganyu na

bhora Arami kèe Lawa na ngani ngayagesenno...”

^{gh}**31.24** Tuga Hibiru se, “Na barɔ ngahirra ku bhora Arami kèe Lawaye kunau...”

^h**31.25** Tuga Hibiru se, “...dha bɔɔ kɔn dukuwaa nənə baa loma dhumiya kèe Geladha ngonu.”

øgeu huna zuga ibhbheä :mirøkku ke øng? ²⁷ Na itabhanyo na iggarisiu re na dhulu dari laayte tølo øng? Bøc ngayokkogonyo na kittoninyo na bu kerrinyi yello na kudurisena kidhongø ko chønggoye góro góro ke na bo challaye? ²⁸ Chøc bheä kiyagineneo ko ashaa ganyu ko sedhdhea ganyu na kegeneneo shëe ngani igomogonyo. Bøc eddeu goore! ²⁹ Na mæa hunde këtëhëna, anda kidhiteny mearre dhogoni. Na nøng wa barø ibbayanyo :Tumua babaa nunu na seaganyo, ‘Yaykob hun kona ngamesi! Chøc løkte seni yogeseye ko hunde kete løkte challi oo gersi, ngayogeseni!’ ³⁰ Nøng inye bhee dhøttëany na seni wage ñra bere kírritoneinyiye, a ngaya hine ñra nunu gooreye. Na yok ahaa ganyu kibhi ke barari ogori ke øng?’

³¹ Na nøng Yaykob yagese na seese, “Anye keni ngamayiyogony sedhdhea gunyu gidhingø na yaga na ketengerra. ³² Na mæa bheä nayo hunde tølo hirre køjøsen ahaa gunyu ibhi ke barariye, ngahirronu nøng any kerto. Nøng agge kan zuga doraan dhønëna bhoy. Na ngazukta gaye any kete zuga orronea ngaløcta kawarre. Na inye mæa bana lameo ahaa gunyu bare garsea. Na hunde jøyauye, øge.” Yok dha bare aha hunde ogorrono :Ngaraheliye, Yaykob nøng imakto. ³³ Na Lawa bana na tunnugu dukuwaa Yaykobi ko

na Ngaleyaa ko dukuwaa gaymanyaa Ngaleyaa ngaha ku ramman na lamiu na ngani ngaorro. Na koo bhona na wurtɔ tunnugu dukuwaa Ngaraheli.³⁴ Nɔ̄ng Ngarahel dhaa wa ibhbhana ngaahaonu kìbh ke barariye na kɔ̄e na dhisen alleya kèlea galiseyɔ̄ tundo na liginɛ bay. Na Lawa hirrayu ahaa ɛlla dukuwachinne toye kumulɔ̄ng na ngani ngajɔ̄anno dhul.

³⁵ Na Ngarahel s̄eesɛ chɔ̄gɔ̄ne, “Babaye, ngamargeonyi. Anye kihi gerrɛng na bhee kabansane ningge.” Na Lawa lamiu ahaa ibhbho ke barari goore na ngani ngaorro dhul.

³⁶ Na Yaykob d̄ebu na s̄eesɛ Lawa, “Ngangaye, lɔ̄kte keddei na ujukkanɛanyde a lɔ̄k giyong? Oo lɔ̄kte gere keddei na kɔ̄bhbhanɛany chɔ̄o ngayaye a ɔ̄ng? ³⁷ Annaa hirrayu aha kumulɔ̄ng na gɔ̄nyu rang na ahite nuny wa jɔ̄ande a ɔ̄ng? Ga yogo lɔ̄kte guny bɔ̄o keddeiye ngaya ele zuga gaye, na lɔ̄go kegedhigi :yɔ̄kku.

³⁸ “Anye oyntaa bɔ̄o kabhagea ko inye m̄ea te hirkon. Na m̄ederni ko tena gunyu gee ɔrrane ningge na chɔ̄o m̄ederniya gunyu ku olinya dhɔ̄ne ngani kùssø dhul.³⁹ Na chɔ̄o hunde kona bhiik :guchurte, ngani kùguyeysho na kòdhɔ̄laginyo. Annaa kubhugeseni na nanu laay hung. Na chɔ̄o ga kògorro kaliyɔ̄ oo barɔ̄, annaa taa adhdhaganyi na kagadhenyiyo.

⁴⁰ Na huna taa kiwonəni, bere kochollanəni bar ko kali na dhakkanyi :susɔ ko :chiwan na bheə kungusei shee ningginena.

⁴¹ “Ngaonyaya ku hirkon bere kabhage ko inyeye, lɔga ganyu bere kochollanənei a ngagiya. Oynya tɔmmɔn ko wush agga bere kagacheinyi na kàgam sedhdhea gunyu ku ramman. Na ngaonyaya ku illeyte agga bere tɔrrɛanyi na kiwosoginyi ahaa gunyu na kɔjɔyayey ahaa kìwoo gena na ke ganyu. Na inye annaa chirbhisiu ahaa gunyu na bhɔdhu lɔga ganyu kengi tɔmmɔn kari na gadheonyi ahaa chicho muchuga. ⁴² Na m ea hunde Tumu, Komoruya bere ɛngersa :Awurahami ko :babaa nanu, ko anye kari ngakello, anda m ea hangany aha ninggen. Na nong Tumu aru ngalɔkta kemesinəne na kochollanəne :anyño gooreye na a nganda wa barɔ kedhdhe lɔgɔ na ujukkanəiny inyeye.”

⁴³ Na Lawa yagese na seese, “Ngaterroya lɔmiye a erroa ganyu. Na hoyaa ge a ashaa ganyu. Ngaahaya iwoye a ahaa ganyu. Chɔɔ ngagiya ori :innyoye kumulɔng agga ganyu. Na m ea ngaerroya ganyde ko hoyaa ge ale kemesi ɛnɛng?

⁴⁴ Ga keməzi na kibhiigi lɔgɔ kengɔ na kar :Tumu na kete lɔga ale kàgadhdhana dhul ko kingi.”

⁴⁵ Na Yaykob ibha be kona na imu na ke na ale kadhdhanəa

ngaloktonu.⁴⁶ Na koo seese bhenena genye, “Banda mukta bëna!” Na mukta na ilonggese ba dhik. Na bhenena Yaykobi ko ga Lawa teldi bheä benuny jaa ngonu na usigi amisse.

⁴⁷ Na ngabendonu tøgødhëse :Lawa sarre këe Yegar Sadhu.ⁱ Na Yaykob nöng tøgødhëse bea immo :nëa sarre këe Geladhi.^j

⁴⁸ Na Lawa seu, “Mëa ngabenda kìllong kerghëna naye agga ale kàgadhahanëa ngalokta kìbhiik :aggeuye.” Na aynde kelie Geladhiye. ⁴⁹ Na ngabendonu sara gë gena keli Mizibha ke ngaya senë :Lawa, “Tumu any kebhëgiy agge kolee ale këgenëne na kàbhage rëna renaye. ⁵⁰ Na inye hunde ale kako gami terro gena oo tiranyë erroa ganyuye, oriny :Tumu na kadhdhana ngalokta gaye hunde choò hirre or ngaloktonu kona ninggëye.”

⁵¹ Na tøre lögø segen na seese Yaykob, “Ga gony ngabenda kumugiye ko ngabëya wa kimi bheä na kerghenoye.

⁵² Ngabenda kùmukte ko ngabëya kìmbe aggee kàgadhahanë

ⁱ31.47 Tuga Arami “Yegar Sadhu” a bheä këneä “Bëna kàgadhahanëa lögø.”

^j31.47 Tuga Hibiru “Geladhi” a bheä këneä “A bëa kënno ale kàgatay lögø.”

lōgō na a ngerreyte. Na ale tana nunu ngakerresiyo na kidhdhainyo, na inye sēgen ngatanda ngakuniyo na idhdhaanyo.⁵³ Na lōga ga any kegen :Tumu, Komoruya bere Awurahami ko naa Nakori ko naa babaa nε.”

Na Yaykob bhiigese lōgō sara Komoruya bere engersa :chōgōne Isaki na kēbhbhēk ngalōkta.⁵⁴ Na udulesē Tumu go ngabaonu lō dhuminyaye na koo eliu bhēnēna gēnyē na kusigi amisse. Na hunaa usea na tewa ushaye, tunggi ngonu.⁵⁵ Na bhelleyō Lawa bana na yakte ko sedhdhea gēnyē ko ashaa gēnyē na tuhu. Na koo chēbbē na wagu ɔra nēnē.

32

Lōga Yaykobi Senno Kitinynyandiyey Ko Esau

¹ Na ko nōng Yaykob chēbbē na ogo. Na hunaa ngani iho gōrōye, koo itinynyandē ko zuga ekko :Tumu. ² Na hunaa orroye seu, “Yee gērē goore hēmmē! Ngaya kēe dhaa a tua zigēsena :Tumu ko bholisa gēnyē!” Na ngoonu tōgōdhēsē sarre kēe Manayem.^{jh}

³ Nōng Yaykob gōynēa kēnno Esau dha bere bhak baye kēe Seher i Edomō. Na koo Yaykob kereesē zugō na koyoktesē

^{jh}32.2 Tuga Hibiru “Manayem” a bhēa kēnēa “Tunya.”

⁴ na keseyesε, “Ago seyesε gulsaa nanu Esau, ‘Hira bere kachinyi kèe Yaykob se kèseyaginy εnenggeo, ‘Anye ko mεa toye bɔɔ kabhakto ko Lawa kεr. ⁵ Na mεa bɔɔ kɔtɔlɔmma beo ko sigiriya ko tenɔ ko mederni ko gaymanyaa maya ko ga ngaha. Na ngaya kegerissogεiny ngazuktaye, a bheα keni hinisa nunu ketεε hɔli na chirbhiseanydɔ.’”

⁶ Na zuga kèkko hunaa wokkonεaye, seyesε Yaykob, “Bare kassao goonu. Na mεa aynde dhεane ko gaymanyaa genyε gee ku 400 na komɔtainyde.” ⁷ Na Yaykob dεebu na chure. Na koo ngeru zuga genyε na kedhu beo ko mederni ko tenɔ ko galisenya na te gaminya ramman. ⁸ Na hunaa messa ngangaye, esedhu lɔgɔ na seu, “Esau hunde kun na kako tɔk tande dhɔnεye, tan kona kàjareyo.”

⁹ Na koo alliyε ko Tumu na seu, “Tumu, Komoruya babachina ganyu Awurahami ko Isakiye, inye annaa bere sennaganyi, ‘Bana zεg baa bere bhεnεna gunyu hudhukkinyanεi.’ ¹⁰ Na anye kani hira chinyo tɔlgɔnya kagachinyi inye na chɔɔ bhee chirbhisiyeanyi na yeleanyi ningge dhul. Anye huna bere kerressani kidhoa kèe Yordanos, annaa kɔgɔmbinynyani bhiregiye song. Na nɔng mεa ketewa hira bo zugο mεra. Na chɔɔ ngaahaya keninya

gamina rammande agga ganyu.¹¹ Na m̄ea anye kogolliny inye na ibayseony bheā gochonga nanu Esau. Anye kengersi nōng ke ngaya keni ngakugo na kidhiyēany anye ko terroa ganyu ko erroa ganyuye.¹² Inye annaa bere bhiikkaganyi lōgo na sennaganyi, ‘Ale kemessoginy lōga bo challa na kebhelliny na ashāa gunyu hē ko kasaya iho yirisiyō tugo na toyi rekkiyto.’”

¹³⁻¹⁵ Na koo tungu ngonu. Na bhorroyō bera tende ngahi ku 200 ko k̄lachinde ku 20 ko mēdernite ngahi ku 200 ko gee ku olinya 20 ko galisenyaa ku lamala gee ku 30 ko bea ku jugē gee ku 40 ko olinyaye ku 10 ko sigiriya ngaha gee ku 20 ko ga maya gee ku 10 na oju kōk na kayne gøyne.¹⁶ Na tēgelu na tēldi bhiy bhiy na ibhēsē zuga tōkkea na madhēsē lōgo na sēsē, “Igge tōkte sabbo. Na hunde tōginenoye, any kōgōndē kuri na keteldi rēna rēna.”

¹⁷ Na madhēsē hira tōginēna sabbō lōgo na sēsē, “Hunde itinnyanēno ko gochonga nanu Esau na ghinneny na sennaginy, ‘Ani hirre kēe nēng? Na gulsaa nunu a noy? Na kō ori? Na ngabea tōgiye agga gigiye?’¹⁸ sēsē, ‘Ngabea agga gaymaya nunu Yaykobi. Na kēe kōtōgesē gulsaa nēnē Esau. Nōng Yaykob aynde kōbhinya wurtōye.’”

¹⁹ Na koo madhēsē ko zuga tōkkinyana wurtō na sēsē, “Ko

igge hunde orro Esauye, yoktəsə nganga.²⁰ Na dhugundəsə hologun shəe na seyəsə, ‘Gaymaya nunu Yaykob nəng aynde kəbhinya wurtoye.’” Nəng bhee ləmə ngaləkta ku ngangaye, dha bere əsedh ləgo na se, “Hunde anye sabbo ngani ngonu kòkko, na kittoni ngabea kajjeye ale bheə dəmnea goore hini lalnanayo. Na hunde ale kitinnyyanənoye, kako lammanany hinisa bo həla.”²¹ Na zugo təgo beo sabbə na nəng tungu tə ngonu.

Ləga Yaykobi Maginənəa Ko Tumu

²² Na ngabartonu Yaykob bana na ibha terroa gənyə ku ramman ko sedhdhea bere ku gaymanyaa gənyə ku ramman na kəyəa ke terroa gənyə ko erroa gənyə ku təmmən ko dhənə na erre kidhoa kəe Yabok.²³ Na hunaa erresiwa yok na tewa ushaye, koo erresiu bea təkkəa səgen kumuləng.
²⁴ Na nəng dhəyə kidho tandə bhichang na koo barə makte ko hir kona barbar ko bhee bho arsə.²⁵ Na ngahirronu hunaa maktea ko Yaykob goore na ngani ngaɔanaoye, Yaykob kidhara tegerey na bhuge.²⁶ Na koo hiri seu, “Bho dhaa aru, əddaganyo.” Na Yaykob seu, “Hunde ngatuhonyoye, ngakoddoninyo.”

²⁷ Na ghinu :hiriyo na səesə, “Sara gunyu keliyen yənəng?”

Na nɔng yagese na sese, “Keleony Yaykob.”²⁸ Na ngahirronu seu, “Ngakalda wurtɔ Yaykob ngakeliyenyo dhul. Mea keliyen “Isirayel” ke ngaya magineneo ko Tumu ko zugo na mögeye.”

²⁹ Na ko nɔng Yaykob għinu na sese, “Na inye sara gunu keliyen eneng?” Na hiri seu, “Sara ganyu ghinnony ke ong?” Na nɔng koo tuhu Yaykob.

³⁰ Na Yaykob seu, “Anye dhaa wa karra Tumu^k na chɔɔ ngani kihi basseyɔ għejj!” Na ngaya ore ngaloktaye ngabaonu eliu sarre kċċe, “Bħenel.”^l

³¹ Na bħorroya Yaykob bana Bħenel ngonu na ogo na ngolese għorġ ġorġ ke ngaya bare tegerey bhugineney. ³² Na ko mea toye zuga Isirayeli kurnaya tegereyny ngaammeo ke ngaya bere tegereya Yaykobi kīdhare na bhugineney.

33

Loga Itinnyanen :Yaykob Ko :Esau

¹ Na Yaykob dharesse Esau hunde kɔrgorrane ko zuga genye ku 400. Na ngeru erro na gen ayne Ngaleya, gen ayne

^k32.30 Tuga Hibiru se, “...wa karteo ko Tumu...”

^l32.30 Tuga Hibiru “Bħenel” a bheq kenea “Muma Tumu”

Ngarahel, gen aynε gaymanyaa gεnyε ku ramman.² Na ibha gaymanyaa gεnyε ku ramman ko erroa gε na kεjεmε sabbø. Na ibha Ngaleyaa ko erroa gεnyε na købhø. Na Ngarahel ko Yoseb bheø zugaa jimmøa kumuløng yøk tølda wurtø.³ Na nøng Yaykob jømu sabbø. Na hunaa senno kadak bheø ihøa gøyne Esauye, tøgødhøsø komma gørø gørø kengi issabbay.^m

⁴ Na Esau nøng ngea gøra nøne na kitinnyandøyo. Na issayøⁿ na dølde goore na turgi kari. ⁵ Na koo Esau dhønga sabba na aru terro ko erro hunde købhøbhøe Yaykobte na ghinu na seøse, “Ngagiya dhøano kariye a zukte gigi?”

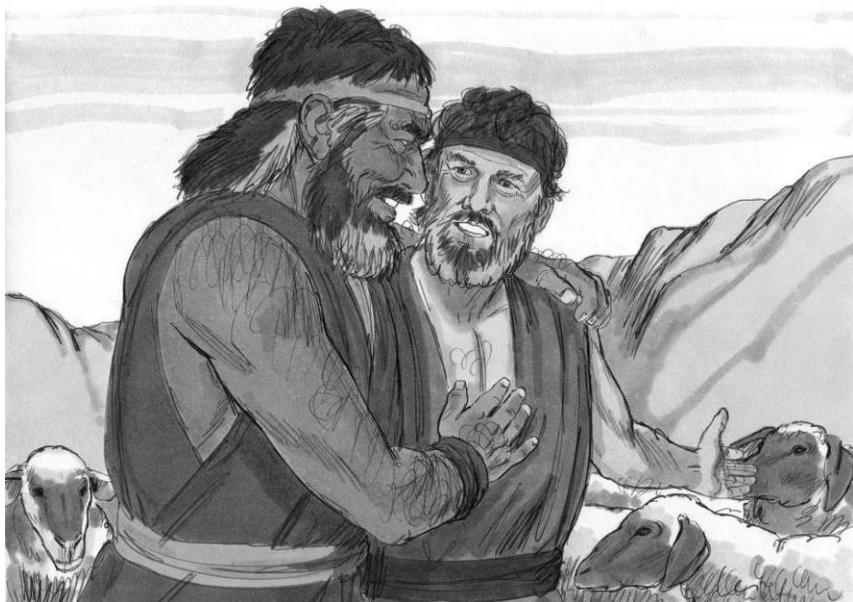
Na Yaykob seøse, “Gulsaan nanuye, ngagiya a erroa ganyu bere chirbhisianyi :Tumu na ajjanyi.”

⁶ Na koo terroa gεnyε ku gaymanyaa ko erroa gε hoyø na tøgøndhøsø Esau komma. ⁷ Na ko nøng Ngaleyaa ko erroa gεnyε hoyø na tøgøndhøsø komma. Na wurtø Ngarahel ko Yoseb ko yøk hoyø na tøgøndhøsø komma søgen.

⁸ Na Esau ghinu na seu, “Na ngabea bu mør he sabbøye

^m33.3 Damiya ngazuktonu hunde kødhesøne hiri kømmaye, yøk kødhdhøe na chøø kødhdhøe mumi ba. Bheø ngazuktonu a bheø dhøngnøa hiri.

ⁿ33.4 Tuga Hibiru se, “Na issayø na chardhukte...”

aggee kuneneng?"

Na Yaykob s̄ees̄e, "Gulsae! Agga kōtōkkaginyi inye na hinisa nunu kete h̄oli."

⁹ Na nōng Esau s̄ees̄e, "Gochongnge! Anye bea ganyu a méri. Na ngagiyə gunyde tōlō :əna hung."

¹⁰ Na Yaykob tamaru na s̄ees̄e, "Nganga ngayo! Hunde hinisa nunu aniny h̄oliye, maya t̄ogi ngabea kajjiny :anynyoye. Ngaya kitinnyyaneneye, chōō he ko bheā kitinnyyanenēo ko Tumu, ke ngaya yellēany na hinisa nunu aneiny h̄oliye. ¹¹ Kōtōll̄haginy na t̄ok ngabea kajjinyde ke ngaya bere Tumu chirbhisiyēany goore na ajjēany ahaa

kihini kumulɔngge.” Na Esau koo tɔgu ke ngaya tɔllɔhesene gooreye.

¹² Na nɔng s̄eesε, “Bana, kìdhiganinyɔ.”

¹³ Na Yaykob nɔng s̄eesε, “Gulsae, inye gayɔ hunde erro a tolgɔnyiye. Chɔɔ ngabea ko ngamedernita ku lamalaye ko yɔk maya kəbhəgiyɔ. Hunde ngakalda kizige kali bheɑ bo tiiye, r̄eseyɔ. ¹⁴ Na m̄ea gulsae, anye kani hira kagachinyi inye na ga j̄em sabbɔ. Na anye kiyo erroa ganyu hale hale ko ngaahaya na ale koo kuturbhaniny Seherɔ.”

¹⁵ Na Esau s̄eesε, “Yee! Hunde a ngangaye, ngabarra ganyde gen kòd̄hɔyagini inye na dhiya kari.”

Na Yaykob nɔng tamaru na s̄eesε, “Ay, ahite kihini bheɑ nunu kona ningge. Na m̄ea gulsaa nanuye, kihini ngaya chirbisiyeany na hini aneiny hɔliye sɔng. Na bara gunyu ngadhɔtaganyi.”

¹⁶ Na koo Esau kalaa gina bana na wagu Seherɔ. ¹⁷ Na Yaykob nɔng ogu Sukotɔ na lugu tunyaa beony ko tenyiya mederniuny na dhagu gahachina. Na ngabaonu tɔgɔdhese sarre kèe ‘Sukot.’^{ng}

¹⁸⁻²⁰ Na koo dagu ɔra iho Kanano kèe Sekem shεe hung. Na

^{ng}33.17 Tuga Hibiru “Sukot” a bheɑ kènεa “gaha.”

zegesə mogiya iho ɔr dheyyɔ na bhagu ngonu. Na ngabaonu tɔgɔdhu dukuwachinde tallana tomoga hɔla gaw dhandala ku 100 bhea tegena hira kèe Emor. Nɔng tegena Emori kona dha bere keli Sekem. Na nɔng Yaykob echiu ngawu ngonu na tɔgɔdhɛsɛ sarre kèe “Tumu a Komoruya Isirayeli!” Na lɔga bere wokkonea :Yaykobi Badharamɔ a ngagiya.

34

Lɔga Kùmunyɛa :Sedhdheya Yaykobi Kèe Ngadina

¹ Na kali kona sedhdheya^{ny} Ngaleyə kènno Ngadina bana na ogo ɔr toye na kɔgɔny terroa bhakkeə ngonu. ² Na ngaɔrronu dha bere lɔ hirre kèe Sekem. Nɔng a eriya gulsā ngabaonu kèleo Emor ku bhora Hiwa. Na nɔng aru Ngadina na magu gidhingɔ na assa. ³ Na hini ibhɛsɛ sedhdheya Yaykobi kèe Ngadina goore. Na dhagɛsɛ kali shɛsɛ shɛsɛ na ketehendo. ⁴ Na koo yogesɛ chɔgɔne Emor na seɛsɛ, “Keni gamagany ngasedhdheytɔ!”

⁵ Na Yaykob shigu hunde hoyne dha bare kumunuyeye. Na nɔng ngakaldonu lusa genye dha bere iwoneyɔ. Na

^{ny}34.1 Tuga Hibiru se, “...sedhdheya bere hudhukkono Ngaleyə...”

ngalokta tolomu hiniso ko bhee wokkon :yokku.

⁶ Na koo baba Sekemi Emor bana na kassa Yaykob na kojjigi lgo. ⁷ Na lusa Yaykobi hunaa shikke a ngaloktaye, wakta bhe a iwonen ea. Na munyu na debe goore ke ngaya Sekem mese ngalokta bu gereg na edde ngone na dhome zuga Isirayeliye.

⁸ Na Emor nong tollohes Yaykob na seese, “Eriya nanu Sekem hin sedhdheya nunu goore. Na ayn na koge.⁹ Na mea kishikte na kete zuga kagamnena taninya kari. Na agge kagambo sedhdhea gu na igge gama sedhdhea gayo na kete konichina. ¹⁰ Na kabhaga ngabaya nayoye na kete baa na kari. Na teldi ngabaya shee na mesigi ngagaymo na tala ba damite hineoye, na kete baa nu hunde nayoye.”

¹¹ Na Sekem seese baba Ngadina ko goyngge, “Chirbhiseonyu na igombogonyu ngalokta kihiniye. Na ahaye hinnoye kaung hung. ¹² Cho ahaa kagamei hunde hinno gee meriye, ghindonyu hung. Igombogonyu bhe a keni koge ngasedhdheyta song. Anye kihi kok na ahaye hinnoye kaung kumulong.”

¹³ Na lusa Yaykobi dakta dogina kumunye a ngone Ngadina

[°]34.8 Tuga Hibiru se, “...koge ke teriya nene.”

na tabha Sekem ko chogone¹⁴ na seyese, “Agge ngonaa nayo hira rea maya ngani kegedhoo ngakajjeoyo. Hunde kajjeyo, ale ujukkaniye :zugu na ajiye liya. ¹⁵Nong hunde kishiginene bhe a inye ko zuga ngaorr a maya kumulong kedhdheo rehiya maya hunde nayoye, ngonaa nayo kajjunggo. ¹⁶Choo hunde messo ngangaye, sedhdhea gayo heyeo na ko agge kheyeo ga gu na kan konichina na kabhak kari. ¹⁷Na hunde marro ngalokta na rehiya maya ngakedhdhooye, ngonaa nayo kidhigannoyo.”

¹⁸Na Emor ko hoyne elehene ngalokta na bhe a ne te challi. ¹⁹Nong dha bere Sekem bhe a tua Emori anna bo engers ea :zuga genye. Na nong hini choa ke ngaya hine sedhdheya Yaykobi gooreye na logaa yugesenea :yokku na senno keme, mesu shaw hung. ²⁰Na Emor ko hoyne banda na ago warana orony bhe a meziyea :zugu na yoktese zugo loga na seyese, ²¹“Ngazukta a zukte challi na any kabhaga ngabaya ko agge kari ke na bo challa hung na koto damite hineye. Nong baa na a bu khetinene hung. Na kete konichina na kagama sedhdhe a ge na ko yok kagama ga ga. ²²Na yok bhee hine :yokku na se kabhakte kari na kete ye konichinaye, se zuga ga maya kumulong maya kedhdhe rehiya maya hunde neye. Wa kishigineno nganga. ²³Mea hunde kemesigi nganga,

ngabea ko ngaahaya geyte kumulɔŋ ale agga ga! Na m ea
kìshikte ko yøk, na kàbhaga ke dhøne.”

²⁴ Na zuga maya orony kumulɔŋ shigi ngaløkta yokkono :Emori ko :Sekemiye na kedhigi rëhiya maya.

²⁵ Na hunaa saniyεa ungo sizzi na ngɔdørena ngani keggiyaoye, erroa Yaykobi ku Ngadina gøyngge këe Lewi ko Simon, ibhta mashachina gε na dhuldesε zugo òr toye dari na tøgødhø zuga maya rang. ²⁶ Na koo tøgødhø Emor ko Sekem na dhakta ngønea ne doraa Sekemi na dhiganayε.

²⁷ Na lusa Yaykobi gena ago ngaɔrronu wa kògødhø zugoye na tøgønda ahaa εlla doriyo toye kumulɔŋ ke ngaya bøø munyε ngøneye. ²⁸ Na beo ko mederni ko sigiriya ko tena gε εlla òr toye ko ga dhaa bhonsea bhø, ibhta na tøgø kumulɔŋ.

²⁹ Na koo ibhta terroa ngazuktonu wa kødhdhøye ko erroa gε ko ahaa gε εlla doriyo toye kumulɔŋ na ayte.

³⁰ Na Yaykob seεεse Lewi ko Simon, “Urguytogonyu løgø na ale ngazukta bhakke Kanan ko Bherezande tamartanyø na chø hunde ale gunyonynyεye bheø ne hiri ngani ngakaniyo. Agge kan muchugi. Na yøk hunde kabanda kamman ke dhøne na køgøndiyø, dheshaniyε ko zuga ga kumulɔŋ.”

³¹ Na yøk ghini na seyεε Yaykob, “Na hunde messe eriya nayo gerreng gerreng huna hummenyde, seni këteldo laay?”

Løga Wogea :Yaykobi Betelø

¹ Na koo Tumu s̄eesε Yaykob, “Bana z̄eg Betelø na bhak ngonu. Na echeogony ngawu na eterrisanany anye hira bere k̄odhøllaginyi re dari kala bere jorei goonu Esau.”

² Na Yaykob s̄eesε zuga genye ko zuga ella kari, “Dhɔyɔ ngaahaya ibhbho ke barari bere honyeo oriya bhorinyaa anaye na ujuguto. Na tonydo ridhingea na malugu ruminyaa challa gidhanggeyi ningginena. ³ Na banda kago Betelø, na anye k̄èch̄eesε Tumu ngawu. Kala bere k̄ochøllanenei na kareseni n̄ong wuy, annaa bere shikkonyi na k̄ello kari gorrē k̄ögøyeyi kumuløng.” ⁴ Na ibhta ahaa ibhbheā :yøkku ke barari ko archumanyaa ge kumuløng na aye n̄ong. Na n̄ong koo øge na bhøgu bhogoniya iho Sekemø sugumø.

⁵ Na Yaykob ko erroa genye banda na ago. Na Tumu bhøgu yøk na ayne zuga ngaoreonu kumuløng løgø na ketengere bho na døebø na Yaykob ko zuga genye hun kon ngani ngamessø.

⁶ Na ago chøø øra k̄ee Loza. N̄ong Loza dha bere a ngaørra mea i Kanano k̄ee Betelde. ⁷ Na Yaykob echiu ngawu ngonu.

Na ngabaonu tɔgɔdhɛsɛ sarre kèe, “El Betel”⁹ ke ngaya anɛ bheɑ bere dholɛsɛna :Tumu re kala bere joreɑ gɔyneye.

⁸ Nɔng teriya bere kachcha Ngaribika kèe Ngadibora dha bere re ngonu na koy bhogoniya iho Betelɔ sugumɔ. Na ngaketonu keli “Alo Baku.”¹⁰

⁹ Na hunaa Yaykob wokkono Badharamɔ na iho Betelɔye, dholɛsɛ :Tumu re sègen na tuhu. ¹⁰ Na tɔgɔdhɛsɛ sarre kèe Isirayel na sèesɛ, “Inye ngakalda wurtɔ ‘Yaykob’ ngani ngakeliyenyō. Keliyeny ‘Isirayel.’

¹¹ “Komoruya Kɔani Lɔgɔ Kumulɔng, kani anye. Na inye bhɛlɛ na hoyaa gunyu kete méri. Na bhorre ale lɔ komortende merte ko getto bhiy bhiyye, ale irritton :inynyo.

¹² Na mɛa baa bere kajjei Awuraham ko Isak kajjiny inye. Na ale ngani kajje ashaa gunyu sègen.” ¹³ Na hunaa Tumu alliyɛa ko Yaykob na tewa ushaye, kendɛ na nɔng wagu tumɔ.

¹⁴ Na bheɑ allinɛnɛa ko Tumu imɛsɛ bɛa bo goore na kete

⁹35.7 Tuga Hibiru “El Betel” a bheɑ kènɛa “Tumu Komoruya Beteluny.”

¹⁰35.8 Tuga Hibiru “Alo Baku” a bheɑ kènɛa “Bhogoniya Kibheɑ Duhu.”

na ale kàgadhdhanæa ngalokta wa yogesen :Tumuye. Na udhuyesë woyn ko mala bhɔrayny. ¹⁵ Na ngabaonu bere mezee ko Tumuye, tɔgɔdhese sarre kèe “Betel.”^s

Loga Resea :Ngaraheli Ko :Isaki

¹⁶ Na Yaykob ko zuga gənye banda Betelɔ na ago. Na hunaa hea na dokkeɑ ɔra kɛe Ibhirata jaaye, dha bere Ngarahel se kuhudhugəyɔ na ilagau gɔrɔ goore. ¹⁷ Na hunaa ngani ilagasaye, t̄eriya ibhbho nɔng ilalu na seesɛ, “Nyimbo, ngashurneni! Dhaa se hudhugo lusi s̄egen.” Na koo hudhugo lusi. ¹⁸ Na hunaa ilagawa goore na senno kereye, eri t̄ogɔdhɛsɛ sarre kɛe “Binoni.”^{sh} Na nɔng chɔgɔnɛ t̄ogɔdhɛsɛ sarre kɛe “Biniyam.”^t

¹⁹ Na Ngarahel ere na koo kojjigi ganggua kœa Ibhiratagiye dheyyo. Nœng dha bere Ibhirata a ngaorrä mœa keli Betelembé. ²⁰ Na nœng Yaykob imu be igitneyo tundœ na ale kàgatay nœng. Na ngabetonu ko mœa toye ngani i ngonu.

^s35.15 Tuga Hibiru “Betel” a bh a k n a “Doraa Tumu.”

^{sh}35.18 Tuga Hibiru “Binoni” a bheá kèseneá “Eriya Chollauny.”

¹35.18 Tuga Hibiru “Biniyam” a bhæa kësenæa “Siyä nanu seten” oo “Eriya Kelémneno.”

²¹ Na Yaykob^u ogo na koo tɔgɔdhu dukuwaa nene bhee kèe Midal Eder ngatandonu.

²² Na hunaa ngani bhakka ngabaonuye, nong Robel assa tériya chɔgɔnɛ chinyo ku gaymay kèe Ngabal na tunggi kari na shigu :chɔgɔnɛ Isirayeli. Nong Isirayel erroa genye dha bere a tɔmmɔn ko ramman. ²³ Na erroa genye irrittono bheà tériya kèe Ngaleya, na ku aw keli Robel. Na gɔynggɛa kɔbhbhanea nong keli Simon ko Lewi ko Yuhudha ko Isakor ko Zabilon. ²⁴ Na yɔk ga irrittono bheà Ngaraheli a Yoseb ko Biniyam. ²⁵ Na ga irrittono bheà gaymaya Ngaraheli kèe Ngabal a Dan ko Nibitalem. ²⁶ Na ga irrittono bheà gaymaya Ngaleya kèe Ngazeliba a Aser ko Gad.

Ngaerroya kumulɔng agga bere iritttono :Yaykobi ihineya bere bhagea Badharam.

²⁷ Na nong Yaykob ogo ɔra bhakka :chɔgɔnɛ Isaki kèe Mamire iho baa kèe Kiriwaya oo Kibiron jaa. Nong ngabaya a baa bere bhakke :Awurahami ko Isaki. ²⁸ Nong Isak oyneyaa bere bhagea ba a 180. ²⁹ Na bhagu ngaoynyaya bu merte shee. Na nyaggau na ere. Na ojjigi :erroa genye Esau ko Yaykobi.

^u35.21 Tuga Hibiru se “Isirayel.”

36

Ashaa Esau

¹ Na m ea te loga bere Esau. N ñong Esau sara g enye gena keli Edom.

² N ñong dha bere gam sedhdhea Kanani. Na kona keli Ngaadha. N ñong a sedhdheya hira k ènno Elon ku hira bhora Hitani. Na kona keli Ngaholima. N ñong a sedhdheya hira k ènno Anna ku hira bhora Hiwa. Na a ashaya hira k èe Zibiyon. ³ Na kona a sedhdheya Ismayeli k èleo Ngabesemo. N ñong Ngabesemo g oyne keli N ebiyo.

⁴ Na Ngaadha koo hudhugo Elibhaz. Na n ñong Ngabesemo hudhugo Rayuel. ⁵ Na Ngaholima n ñong hudhugo Usha ko Yalam ko Kore. Y øk ngaerroya kumuløng agga bere irrittono :Esau Kanano.

⁶ Na Esau ibha terroa genye ko erroa genye maya ko ga ngaha ko zuga genye ko gettoa genye ko ahaa genye iwoo ko ahaa bere mukkana b ergua ih ea Kanano kumuløng na dh øyu g oyne Yaykob na bana na z ègu r ena. ⁷ N ñong bhee bere messe ngangaye, a ngaya l ömm e ahaa bo mera na bh ea bhagea ngabaonu kari ngahetineneoye. ⁸ Na Esau (oo Edom) n ñong z ègu Sehero baa l oma kutulo na bhagu ngonu.

⁹ Na hunaa zegga ngonuye, ashaa genye bhelde na te meri na te bhorre kée Edom.

Na m ea te l oga bere ashaa genye.

¹⁰ Teriya Esau k enno Ngaadha bere hudhukkono erite k ee Elibhaz. Na na k ee Ngabesemo n o ng bere hudhukkono inde k ee Rayuel.

¹¹ Na y ok erroa Elibhazi maya keli Teman, Omar, Sebho, Gatam ko Kenaz.

¹² N o ng Elibhaz dha bere l o terite chinyi keli Ngatimana. Na Ngatimana hudhugo erite may k ee Amalek.

Ngagiy a ash aa bere teriya Esau ku karbay k enno Ngaadha.

¹³ Na y ok erroa Rayueli maya keli Nahata, Zara, Shama ko Miza.

Ngagiy a ash aa bere teriya Esau k enno Ngabesemo.

¹⁴ Na teriya Esau k ee Ngaholima ku sedhdheya hira k ee Anna ku ashaya Zibiyoni koo hudhugo erroye may ku sizzi. Na ngaerroonu keli Usha, Yalam ko Kore.

¹⁵ M ea te l oga ash aa Esau bere ku komorten.

Eriya Esau ku aw k enno Elibhaz dha bere erroa genye ku

komorten keli Teman, Omar, Sebho, Kenaz,
¹⁶Kore, Gatam ko Amalek.

Ngagiy a ashaa Ngaadha ku komorten bere irrittono :eriya
nene Elibhazi Edomo.

¹⁷Nong eriya Esau kènno Rayuel dha bere erroa genyè ku
komorten keli Nahata, Zara, Shama ko Miza.

Ngagiy a ashaa Ngabesemo ku komorten bere irrittono
:eriya nene Rayueli Edomo.

¹⁸Na erroa Esau ku komorten bere hudhukkono :teriya
nene kèe Ngaholima keli Usha, Yalam ko
Kore.

Ngagiy a erroa sedhdheya Anna kènno Ngaholima.

¹⁹Yok erroa Esau (oo Edomi) bere ku komorten a ngagiy a.

²⁰⁻²¹Mea te loga ashaa hira bhakka Edom kènno Seher ku
hirabhora Hori. Yok erroa genyè bere ku komorten keli
Lotan, Shobal, Zibiyon, Anna, Dishon, Eser ko Dishan.

²²Nong Lotan erroa genyè keli Hori ko Hamam. Na ngone
keli Ngatimana.

²³Na yok erroa Shobali keli Aliwan, Manaha, Ebal, Shebho
ko Onam.

²⁴Na ga Zibiyoni keli Ayana ko Anna. Na Anna dha bere

iwo sigiriya chögöne korugiye na jøana maa awurno.

²⁵ Na yok erroa Anna keli Dishon ko Ngaholima.

²⁶ Na erroa Dishoni yok keli Hemidan, Eshiban, Yitiran ko Kiran.

²⁷ Na ga Eseri keli Bilihan, Zawan ko Akan.

²⁸ Na ga Dishani keli Uzu ko Aran.

²⁹⁻³⁰ Yok Lotan, Shobal, Zibiyon, Anna, Dishon, Eser ko Dishan a komortena zuga bhora kèe Hori bere bhakkea Seher na allinenea baa ne bhiy bhiy.

Komortena Edomi

³¹ Mea te loga komortena bere allinenea Edom huna komortena Isirayeli ba ngani kalliyeyeayo.

³² Nong dha bere sabbø komoruya Edomuny a :eriya Bihori kèe Bala. Na ora allinenea keli Dinaba.

³³ Na koo ere. Na hunaa røsaye, komorumo sereu :hira bere irrittinyana ora kèe Bosora ku eriya Zara kèleo Yobab.

³⁴ Na Yobab koo ere segen na sereu :hira bere irrittinyana baa kèe Teman kèleo Husham.

³⁵ Na Husham ko nong ere na sereu :eriya Beda kèe Hadad. Nong a hira bere mogga zuga Midhiyami kamana kèe Moab. Na ora bere allinenea keli Awì.

³⁶ Na Hadad ko nɔng ere na sereu :hira bere irrittinyana
Meserikagiye kèe Samala.

³⁷ Na Samala koo ere na sereu :Shawoli, hira bere
irrittinyana ora iho kidho tugɔ kèe Robot.

³⁸ Na Shawol koo ere na sereu :eriya Akibhori kèe Balanan.

³⁹ Na Balanan hunaa ko nɔng rɛsaye, komorumo sereu
:Hadhari. Nɔng dha bere ora allinenea :nɛa keli Baw. Na
teriya nɛnɛ keli Ngametabel. Nɔng a sedhdheya Meteredi ku
ashaya Mezabi.

⁴⁰ Yɔk ashaa Esau bere ku komorten ko sara gɛ ko gettoa
bere allinenea :yɔkku keli Timina, Aliwa, Yote,

⁴¹ Oholibima, Ela, Binon, ⁴² Kenaz, Teman, Mibisar,

⁴³ Magadiyel ko Iram.

Ngakomortenda agga bere allinenea oriya ɛlla Edomo bhiy
bhiy. Na nɔng Esau a kokonga bhora Edomi kumulɔng.

37

Lɔga Kunasea :Yosebi

¹ Na nɔng Yaykob bhagu Kanan baa bere bhakka :chɔgɔne.

² Na mɛa te lɔga bere Yaykobi ko erroa genye. Nɔng eriya
nɛnɛ kɛnno Yoseb huna anna tegay na oyntaa genye anna

tømmøn ko issabbay, dha bere iwone ko gøynggea
hudhukkonea :terroa chøgøne Ngabali ko Ngazeliba. Na kali
kona shiga løkte gere messe :gøynggeuye na koo yogese
chøgøne.

³ Nøng Isirayel bheä erroa genye kumuløng, dha bere yel
Yoseb goore ke ngaya irittone nyagayoëye, na dhagese ruma
bo rammaya eynya mera. ⁴ Na hunaa gøyngge orrea baba ne
hunde bheä ne yel Yoseb gooreye, hinisi ngo na tamara
Yoseb na chøc ngani ngaurukkanæo dhul.

⁵⁻⁷ Na kali kona barø Yoseb kunau. Na koo yogese gøyngge
na seese, “Ga kòyogogung løga bare kugunasei! Agge se
kùsuni liwa. Na hunde kìchib tadhugoye, tadhugoya nanu
chilu dib na ga gu oytese na nanu kerghen na tøgondese
kømma.” Na yok hunaa shikkeaye, ke nøng goore.

⁸ Na ghini :goynggeu na seyese, “Seni ale te komoruya nayo na alliyey agge dha?” Na yok ke nong goore ke ngaya shige ngalokta wa kunase na yogesende.

⁹ Na kali kona kunau segen na koo seese goyngge, “Ga shigit! Wa kugunawa segen na se su ko tagi ko munyunyde ku tommor ko dhone kohdhaganye anye komma.”

¹⁰ Na koo yogese chogone. Na wologu :chogone na seese, “Nganda a kunaye kueneng? Seni anye ko mama nunu ko gounggu kotacondaginy inye komma chi dha?” ¹¹ Na Yoseb goyngge hinisi kochiy. Nong chogone dha bere esedh ngalokta wa kunase :hoyneye na lo hiniso.

Loga Kàtalnènèa Yoseb

¹² Na kali kona Yoseb gøyngge tøgø mederniya chögøne Sekemo jaa bhokonno. ¹³ Na telda bhee chinyi na Isirayel^w seëse Yoseb, “Yosebe! Gounggu wa tøkta mederni Sekemo na keni kèginy na gonydø.” Na Yoseb igomu na seu, “Ee!”

¹⁴ Na seëse :chögøne, “Ok na gony gounggu ko mederni hunde el enengge na waga na yogogonydø!” Na Yoseb bana hororiya Kibironi na ogu bheaa kègæa.

Na hunaa dokko Sekembe, ¹⁵ aru :hir konno hunde tanggil mogiyoye. Na ghinu na seëse, “Ani hirre ngaya lami ɔng?”

¹⁶ Na nong yagese na seëse, “Kalami gochonginyaa ganyu. Hunde iwone oriye, wa arto oo ngani?”

¹⁷ Na yagese :hiriyo na seëse, “Wa ayta. Ngaya ningge. Na wa kishigi hunde mezee na senne, ‘Kòtøkte Dotanoye.’”

Na Yoseb købhu gøyngge Dotano na koo aru ngonu. ¹⁸ Na yøk dhartese Yoseb ko rena hunde ngani kunde, na daga go na kòtøgødhøtø.

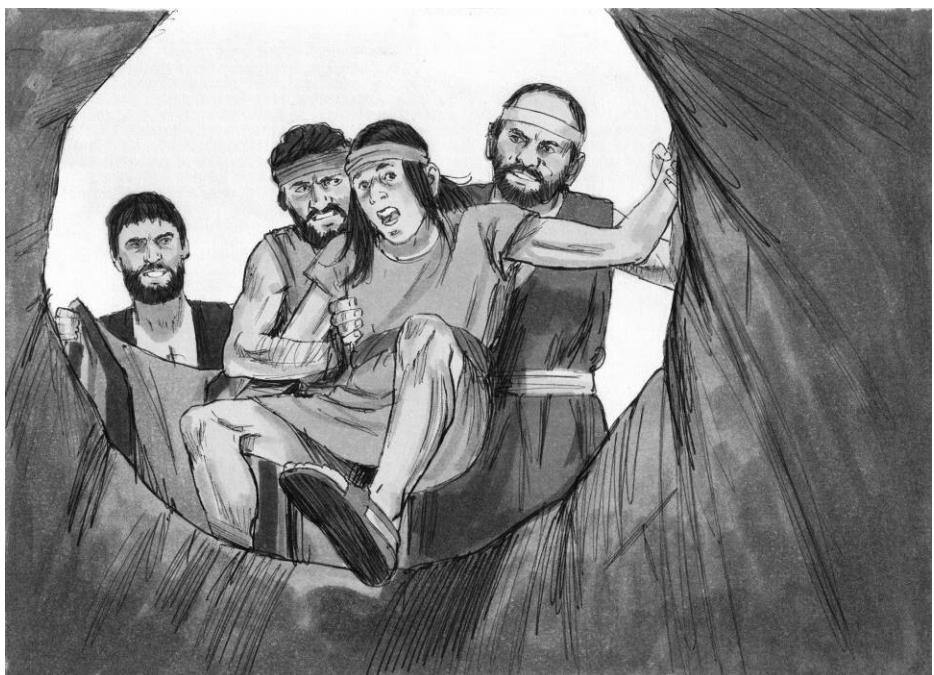
¹⁹ Na esedhe løgø kengø na se, “Kunayogi wa kowa! ²⁰ Ga kògødhø na kùjuktese ngabolkenda manyde kona na zugø kèseyes, ‘Wa ussa :guchur!’ Na kàrgi kunaye nende hunde

^w37.13 “Isirayel” a sara Yaykobi gena.

ale i εnεngge.”

²¹ Na Robel hunaa shikko ngaløktaye, nøng tehønøse Yoseb bassey na seøse gøyngge, “Ay! Ngakøgødhi. ²² Ujuktese ngabolkuya many i korugiye ngayaye hung na nyawa ngalømmo.” Nøng dha bere bhee sene ngangaye, a ngaya hinesen gøyne bassey na kidhiganøse chøgøne ørøye.

²³ Na hunaa Yoseb køa na dokko bhea elea :gøynggeuye, yøk maga na bhuruya ruma nønø malukko bo rammaya øynya mera. ²⁴ Na ibhta nøng na ujuktese bolkua many toye. Nøng dha bere ngabolkuonu toye ma ningge.

²⁵ Na hunaa ɛllanea bay na senno kusigi tilaye, dhartese ngagaynyaa ku ashaa Ismayeli hunde tøkkane galisenya na hony Geladhagiye. Yøk dha bere galisenya ge itte ghimamunya ko dhøllanga bo ɔngøna hurhur ko na kèmessonea zibunya na heye Gibbsigye.

²⁶ Na koo Yuhudha seesë gøyngge, “Mæa hunde kògødhø gochonga na na kèmese耶, anda bhee ku hologunde a inong?

²⁷ Nøng a gochonga na tull. Na ko bhee kìnise, ga kòsønisiyo bolkugiye toye na kàtaldey bhæa ngazukta Ismayeliye.” Na esedhe ngaløkta na shikte. ²⁸ Na ngagaynyaa bhora Midiya ku ashaa Ismayeli hunaa dokkeä ngonuye, Yoseb gøyngge obhonisiyo nøng bolkugiye na talday tomoga høla gaw dhandala gee ku 20 na nøng ayte :ngagaynyau Gibbsigye.

²⁹ Na Robel hunaa køa na gunynyo Yoseb bolkugiye na dhaa garraye, munyuu na erreyu ruma malukko.^y ³⁰ Na ogo bhæa gøynggeuny na seesë, “Ay! Na kèe eri ngonu ningge! Na anye ngakalda køgø ori?”

³¹ Na yøk koo dhumba tøng kona na indi na ibhta ruma Yosebi na dhakte nyawa. ³² Na koo ayesë chøgøne na seyesë,

^y**37.29** Damiya zuga Isirayeli hunde munyusse goore oo ruyeye, erreshshe ruminyaa malukkeä.

“Ga tak ngarumba kɔjɔanoye. A ruma hoyonu oo a kona?”

³³ Na nɔng tagu hunde a ruma Yosebiye, na seu, “Kèe anna Yosebi chi! Na kèe dha bare ussu :guchur na garu.”^z ³⁴ Na munyuu na ɛrreyyu ruma nene na malugu ruma kibhea duhu na ibhu hoyne duhu unggeméri. ³⁵ Na erroa genye mayako ga ngaha hunaa honynyo na kilalate, nɔng tamaru ilal na seu, “Ay! Kamari! Anye kuru eriya nanu na kidihiyo kari.” Na ibhu duhu dirr. ³⁶ Na yok ngagaynyaa bhora Midiya ayte Yoseb Gibbsigiye na taldey bhe a hira ku gulsaa chinyo kèe Bitibhara allinenea bholisa komoruya Gibbsi.

38

Lɔga Yuhudha Ko Ga Ngatimari

¹ Na ngaberguonu Yuhudha kendə ko goyngge na shidhe na assa hira bhora Adola kèe Hera na teldi kari. ² Na koo tehende ko sedhdheya hira kèe Shuwa ku bhora Kanani na oge^a ³ na toloma eri. Na hudhugo ke may na tɔgɔdhessarre kèe Er. ⁴ Na koo toloma eri segen na hudhugo ke may na

^z37.33 Tuga Hibiru se, “Na kèe dha bare ussu :guchur na tibaru na garu.”

^a38.2 Tuga Hibiru se, “...na tunggi kari...”

togodhesse sarre këe Onan.⁵ Na hudhugo inde may segen na togodhesse sarre këe Sela. Nong ngaeritonu dha bere kuhudhukkono bergua bere bhagea baa kënno Kizib.

⁶ Na eriya Yuhudha ku aw këe Er hunaa tewa buye, koo gamese :chogone sedhdheyte këe Ngatimar.⁷ Nong dha bere Er a hira messo loga bo gersa bheä Tumu. Na chorù :Tumu na ere.

⁸ Na Yuhudha seese Onan, “Ok na sere teriya bare dhotta :goonu damiya na, na irriyese erro na keliyey :neä.”⁹ Nong Onan dha bere gayo hunde ale irrittono erro na ga genye ngayoye. Na hunde ungsse kariye, keng bheä senno ngakayne eri na ma oddesen ba.¹⁰ Na hunaa messo ngangaye, munyuese :Tumu ke ngaya ane loga gersaye. Na ko nong chorù :Tumu segen na ere.

¹¹ Na Yuhudha seese mereya nene Ngatimar, “Ko bhee eriya nanu Sela ane bu, ga wak na te ninginesi bheä nu.” Nong dha bere bhee senesen ngangaye, a ngaya se Sela ngakere huna goynggeunyde. Na Ngatimar nong wagu bheä ne.

¹² Na teldi oynya bo mera na teriya Yuhudha^b ere. Na

^b38.12 Tuga Hibiru se, “...ku sedhdheya Shuwa...”

Yuhudha hunaa ibhbha duhu na tewa ushaye, ogu
Timinagiye bheə zuga kedhdheə mederniya gənye chɔrə na
dhi ko dehunya nənə ku hira bhora Adola kèe Hera.

¹³ Na nəng Ngatimar seyəsə :zugu, “Koa nunu wa okka
Timinagiye bheə zuga kedhdheə mederni chɔrə.” ¹⁴ Na nəng
bhuruya ruminyaa anea ninginesi na malugu gena na koo
ulubo sabba kukubhagiye. Na ogo na koo teu warana ɔra
kènno Aynam iho ganggua kəa Timinagiye dheyyo. Nəng
bhee mesə ngangaye, a ngaya dha bere Sela tee bu na
chɔgənə bheə senno keserəe nəng heo ngahinesənnoye. ¹⁵ Na
hunaa Yuhudha kunno na orro nəng hunde ulub sabba
kukubhagiyeye, se a sedhdheyte ku hummey. nəng se a
sedhdheyte ku hummey. ¹⁶ Nəng hunde a məreya nənəye, dha
imagtə. Na hɔyu bheə iheə :Ngatimari ganggu dheyyo na
seesə, “Kalda kùtunggi kari.”

Na nəng məreya nənə seu, “Na hunde kigommoginy na
kùngu kariye, ale ajjany ɔng?”

¹⁷ Na nəng seu, “Kɔtɔkkaginy ro kona.”

Na nəng seesə, “Ko bhee tɔkkagəany royo, maya kibhi ahi
kona.” ¹⁸ Na nəng ghinu na seesə, “Na ahite seni kàiny na
ibhte a ɔng?”

Na məreya nənə seu, “Any ngagalita malugi kɔrrɔŋɔ na

kàgayeinyde ko ngabhireya lòmiye.” Na Yuhudha ayné mèreya nène ahaa ghinno kumulóng na koo tunggi kari na toloma eri.¹⁹ Na nòng Ngatimar ogo na koo bhelego kukubhaa ulubea sabba na malugu ruma anea ninginesi segen.

²⁰ Na nòng Yuhudha dhuma royo na ayné dehunya nène ku hira bhora Adola na kòtøgesè hummeya bœ ibhbho ahaa genye na kangagayto. Na dehunya nène tøgu na koo lamiu hummeyaa gina na ngani ngaorro. ²¹ Na ghinu zuga bhakkeà ngonu na seese, “Ngangaye hummeya taa iho ganggua kœ Timinagiye rataa Aynami bœ ogu ori?”

Na yok zugó yaktëse na seyëse, “Agge sedhdheyte ku hummey taa i ngaya ningge.”

²² Na nòng hiri wagu chœ bheà ihæ Yuhudha na seese, “Anye wa kokka na ngani ngakoriyo. Na hunde kighini zugoye, timakta na seyaganyo, ‘Agge sedhdheyte ku hummey taa i ngaya ningge.’”

²³ Na Yuhudha seu, “Annaa wa keni kòtøgesè royo. Na hunde wa ngani ngaoriyoye, ngaahaonu bœ kœye any kòtœ :nœa, ngakechekteiy :zugu.”

²⁴ Na hunaa taginya senno kete sizziye, hir kona ko na seese Yuhudha, “Dha bœ mèreya nunu mesu lolomo na

toloma eri.”

Na nong Yuhudha seu, “Obhonisiyo bho na shokte go na kere!”

²⁵ Na hunaa kobhoniseono bhoye, nong Ngatimar egu hir kona na koyogese mogoya nene na keseese, “Ngaahaya keloymiye agga hirre ajjany eriye. Ga taga ngagalita kamaluk korrongo na kagaeyte ko bhiregiye hunde agga gigiye.”

²⁶ Na Yuhudha tagu hunde aha agga genyeye, na seu, “Nong bhe a nanu Ngatimar a hira ridhing ningginena ke ngaya eriya nanu Sela nong ngani kigomeseo na kesereyeoye.” Na wurtu nong ngani ngaassanao.

²⁷ Na kala senno kuhudhukkey :Ngatimari hunaa tewa jaye, taga hunde erroa ella keng a shoaye. ²⁸ Na hunaa ngani hudhuginenaye, erroa ku sho a kona ijimiseo siyo. Na nong teriya ibhbho chebese kirreya golonya na seu, “Erite hudhukkinya sabbaye a nganda.” ²⁹ Na nong koo yagu siyo na sabbo hudhukkiyaa goyne. Na teriya ibhbho seu, “Na inye wa dhulau sabbo eneng segen!” Na koto gondes sarre klee Bhares.^{bh} ³⁰ Na goynearaa kichibesena kirreya golonya siyo ko

^{bh} 38.29 Tuga Hibiru “Bhares” a bhe a kese nea “Dhulu.”

nɔng kɔbhiya na kɔtɔgɔndɛsɛ sarre kɛe Zara.^{ch}

39

Lɔga Yosebi Ko Ga T̄eriya Bitibhara

¹ Na yɔk ngagaynyaa bhora Ismayeli ayte Yoseb Gibbsigiye. Na koo talu :hira ku gulsaa chinyo bholisa komoruya Gibbsi kɛe Bitibhara. ² Na Yoseb bhagu doraal gulsaa nene ku hira bhora Gibbsi. Na dha bere el ko Tumu kari na eana lokke kumulɔng. ³ Na hunaa gulsaa nene orro bheā Tumu lɔmɛa Yoseb na mesea lɔgɔ kumulɔng shœeye, ⁴ maragu na bheā nene te hira challa ibhinena hinisi. Na aynɛ gulsamo na kalliyey ahaa doraal nene ko gaymanyaye kumulɔng. ⁵ Na ahaa doraal nene ko ga gu toyne kumulɔng koo tuhu :Tumu ke ngaya ajje Yoseb gulsamoye. ⁶ Na hunaa tewa ngangaye, Bitibhara dhɔyɛsɛ Yoseb aha kumulɔng na kalliyeytɔ na nɔng use bay hung.

Na Yoseb te tegaya bo challa lɔma es. ⁷ Na koo teriya Bitibhara chirkanu nɔng na seesɛ, “Wo, kùtunggi kari!”

⁸ Na nɔng Yoseb tamari na seesɛ, “Anye kamari! Gulsaa nanu annaa bere yebhbhanyi anye na dhɔttaganyi aha

^{ch}38.30 Tuga Hibiru “Zara” a bheā kɛsenɛa “Gɔlɔny tull.”

kumulɔng na kèbbhbhek shεε. Ahite ngani kamadhaganyo ningge. ⁹ Hirre lɔ gulsamo ngadoriya hunde nande kona ningge. Na galite kanyeany :gulsaa nanu ngadoriya toyeye, ani inye sɔŋ, ke ngaya anε teriya nεnεye. Na seni kème ngalɔkta bu geres mar :Tumuye ke ɔng?” ¹⁰ Na tii tii Yoseb hunde me zinggo na eli :teriyɔ na kutunggi kariye, tamaru bhεa ungusséa kari ko bheá chɔɔ senno ketelde jaa jaa.

¹¹ Na kali kona Yoseb bana na keme zinggo dorigiye. Na hunaa kɔaye, zuga mesinεna dorigiye dha bere ningge. ¹² Na teriya ginani ibhu ruma Yosebi gidhingɔ gig na seεse, “Kùtunggi kari!” Na nɔng tamaru na dhɔyεsse ruma nεnε na ngeu bho. ¹³ Na hunaa teri orro Yoseb hunde dhɔyεsen rum siyɔ na ngesse, ¹⁴ eleo zuga mesinεna doraa nεnε na seεse, “Ga gɔnyigiye! Ngahirra ku bhora Hibiru mesine ngaya bere kune :hira nanuye se kitiranyεiyto. Wa tunnugogonyɔ dorigiye na seaganyɔ, ‘Keni kùtunggi kari’ na anye karra wuy goore. ¹⁵ Na hunaa kari wuyte, dhɔyagany ruma nεnε na bhonu na ngeu.”

¹⁶ Na ruma nene tölömu :teriyə ko bhee kune :gulsaa Yosebi. ¹⁷ Na hunaa gulsa kunnoye, kəbhəse :teriyə ngaləkta na seesə, “Ngagaymayta ku bhora Hibiru bere kune ye wa tunnugogonyə bhəa kùngusea na aijo ngani kaany liya. ¹⁸ Na karra wuy goore na dhəyagany rum na bhukiya na bhonu bhə.”

¹⁹ Na hunaa gulsa shikko ləga təriya nene hunde senesen, “Gaymaya nunu wa mesonyi ngangaye,” dəbu goore. ²⁰ Na koo ibha Yoseb na əge doraa kìchibəa zuga chibbo :komoruyə na chebu ngonu.

Na hunaa kìchibboye,²¹ nɔng dha bere el ko Tumu kari na chirbhisiu na oju ke hira bo challa bheā gulsaa doraa chibinuny.²² Na aynε :gulsaa buyn na kalliyey zuga kìchibbo kumulɔng.²³ Na dhoyεse lɔga doraa chibinuny kumulɔng. Na lɔga doraa chibinuny ngani ngaesedhdho, ke ngaya Tumu ele ko Yoseb kari na εane lɔkke kumulɔngge.

40

Lɔga Kunasseā :Zuga Messeā Zinggo Doraa Komoruya Gibsi Na Dhugunesena :Yosebi Hologun

¹⁻² Na kali kona zuga messea zinggo doraa komoruya Gibsi gee ku ramman eddεyea lɔgɔ. Ngazuktonu kona a gulsaa marakka gimaya woynuny matta :komoruyɔ. Kona a gulsaa marakka amisseā komoruny. Na hunaa eddeā lɔgɔye, komoru debu goore.³ Na aynε bholi lɔgɔ na kaytε bheā bɔɔ kìchibεa Yoseb doraa bhékka :gulsaa bholisa komoruya Gibsi.⁴ Na gulsaa bholisuny ibha yɔk na aynε Yoseb na kεa na kaynε ahaye hinneye.

Na hunaa teldaa doraa chibinuny unggε muchugiye,⁵ kali kona barɔ yɔk kuna kari. Na lɔga kunasseā tɔlɔmɔ hologuno bhiy bhiy.

⁶ Na bhorroyo hunde Yoseb ko na assanaye, aru hunde dusenneye. ⁷ Na ghinu^d na seese, “Wa usong onong dusendo ngangaye?”

⁸ Na yok se, “Agge wa kugunayo na hirre dhugunnogiy hologun garra.”

Na nong seese, “Inde dhugunnogiy hologunoa loga kùgunaseaye a Tumu. Ga yoktogonyu lakte wa orro kunaoye!” ⁹ Na gulsaa marakka gimaya komoruny kobhesé Yoseb logaa kunasea na seese, “Anye wa kori keya ku woyn hunde chillana huna gindiyny bhe a nanu jaaye. ¹⁰ Na gindiy chalgaya gaminya sizzi. Na labu na hulu ke tiri na eggeo kawarea woynuny. ¹¹ Na se siyo kolo mi kombiya maynenea :komoruya Gibsi. Na koo kibhau woyn kware na kuchudheseu kombi toye na kayneu komoru.” ¹² Na seese :Yosebi, “Ga kùdhugunoginy ngalokta hologun. Ngagindiyta chalgalana gaminya sizziye elehen unggé ku sizzi. ¹³ Na ale sani unggé ku sizzi na komoru okkaniny na ajjiny hini holdin na sennagini, ‘Loga boɔ eddei any kagarayɛ!’ Na iyikkagini

^d**40.7** Tuga Hibiru se, “...ghinu gulsachinaa boɔ messea zinggo doraa komoruny kichibbo doraa bhækka :gulsaa nenɛ...”

bheā bere nunu mesinenei. Na inye ale ajje komoru kombiya maynenea damiya taa ajjeiy.¹⁴ Na hunde kō na dokkon bhee challiye, chirbhiseony na kadhaany na yogese komoru lōga ganyu na kogaany ngadoriya.¹⁵ Anye bere kàtallananyi baa bhora nayo Hibiru na kòhonyeanyi ngaya gidhingo. Løkte bere keddei ningge na chōc mea kani nganda kihi doraa chibinuny høløng hungge.”

¹⁶ Na gulsaa marakka amissea komoruny hunaa shikko Yoseb hunde dhugunesen lallen lōga challaye, ko nōng sēesē Yoseb, “Anye lōgaa kori a enenggeo. Se kitilena gelachinde ku sizzi.¹⁷ Na gelaahono tundō lō amissea bo kanyanganiseo kēnno kus :komoruya Gibsi. Na yōk shōa gena hoyana usigi amissea iho gēlagiye hunde kitiye.”

¹⁸ Na sēesē :Yosebi, “Ngakunaya nunde hologun a enenggeo, ngagelachinda ku sizziye elehenne ungge ku sizzi.¹⁹ Na inye ale sani ungge ku sizzi na komoruya Gibsi kun na økkany na kedhdhaniny sabba na ilakkiny na aminnye :dhonggau.”

²⁰ Na hunaa ungo tewa sizziye, komoruya Gibsi muga gulsachina genye na dhaga kērengiya unga bere kùhudhukkonea nōng. Na komoru koo òga gulsaa bō marakka gimaya woynuny ko gulsaa bō marakka amissea

nene doraa chibinuny na teldi ko gulsachina genye ella ngonu.²¹ Na ibha gulsaa bco marakka gimaya woynuny na yagese bhe a bere nene.²² Na gulsaa bco marakka amisse, nong kilaga damiya bco kobhesena :Yosebi.²³ Na nong gulsaa marakka gimaya woynuny dhinyes sabba na Yoseb ngani ngakadhdhanao.

41

Loga Kunasea :Komoruya Gibsi Na Dhugunesena :Yosebi Hologun

¹ Na teldi oynya ramman na kali kona komoruya Gibsi kunau. Na aru rea nene hunde chil kidhoa kee Abay tugoye.
² Na hunaa chillo kidho tugoye, bea bo challa idhibennea gee ku issabbay bhonda ma toye na gheyel balyaye toye.³ Na gee ku issabbay rehi ku bhochen bhonda segen na chili kidho tugko gaa idhibennea kari.⁴ Na koo bea rehi ku bhochena goyo ngagiyia idhibenneye. Na komoru dharachiyaa unge.

⁵ Na koo ngeε :ungu segen na kunau na aru liwayte dhoneε kɔdhedhana sabbite bu challi bibi ku issabbay. ⁶ Na wurto aru kona inde kɔdhedhana sabbite ku issabbay getteε kaware chichi he ko ga dhakka :ngɔya lany hɔliny. ⁷ Na koo gaa kaware getteyea gɔyo ngagiyu bu chal sabbi bibiye. Na hunaa komoruya Gibsi dharachinyana unge segende, tagu hunde dhaa a kunaye.

⁸ Na bhorroyɔ hunaa bansana ungeye, chure lɔga bare kunasea. Na eliu zuga Gibsi gayea bho ko ga ku kaynya kumulɔng. Na yogese lɔga bare kunasea na hirre dhugunesen

hologun garu.

⁹ Na koo gulsaa marakka gimaya woynuny seesə komoru, “Løga gørsa bere keddei wa kagadhau. ¹⁰ Annaa bere wolokkiy :komoruyø na atiey ko gulsaa bere marakka amisse na chibbey doraan bhækka :gulsaa bholisuny. ¹¹ Na hunaa kello ngonuye, kali kona barø kugunayo kari. Na løga korro kunaa hologuno tøldi bhiy bhiy. ¹² Na bere kello ko tegaya bhora Hibiru ku gaymaya gulsaa bholisa bhækkeæ zuga kichibbo kari. Na koyokteseo kunaa kugunaseo na dhugunnogiy hologuno bhiy bhiy. ¹³ Na løgaa dhugunnogiy kumuløng ago na te dhere. Na anye kawageseu gulsamoa bere nanu, na nøng gulsaa marakka amisse kilagayε.”

¹⁴ Na koo komoruya Gibsi ayne zugo løgø na kidhiganda Yoseb. Na yøk obhonisiyo doraan chibinuny shaw hung. Na nøng yesa sabba na malugu ruma bo challa na koo dhiganda bhæa komoruny.

¹⁵ Na komoru ghinu Yoseb na seesə, “Anye bøø kugunasi na hirre dhugunnogony ngaløkta hologun garra. Na nøng wa kishikka hunde se ani hira dhuguneseni zugo løgø hologunde.”

¹⁶ Na Yoseb yagøse na seesə, “Komorue, anye bheæ kudhuguneseni kuna hologun ngakaggayo. Nøng inde

dhugunnogung ngalokta hologun shéeye a Tumu.”

¹⁷ Na koo komoru yogesé Yoseb lóga orro kunač na séesé, “Anye se kichili Abayo tugo. ¹⁸ Na hunaa kichili kidho tugoye, karra bea bo challa idhibennea gee ku issabbay hunde bhonsane ma toye na ghéne balyaye toyeye. ¹⁹ Na koo gee ku issabbay rehi ku bhóchen bhonda sègen. Yøk agga rehi gersa dhogoy chø anye Gibbsigiye ngaya bere sabbø ngani kàrrao dhul. ²⁰ Na yøk ngabea bu rehi gerese góyø gaa idhibennea bhonsanea sabbø ku issabbay. ²¹ Na hunaa góyta na tewa ushaye, yøk ngani a bhóchen huna nè chi. Na hirre anda iyosono ngabea wa guchchë lalugeye garu ke ngaya guye na chø kengi ngadhønginyanøye. Na anye kadharachiyau unge.

²² “Na koo ngeany :ungu sègen na karra liwayte dhønø kødhdhana sabbiya bo challa bibiyo gee ku issabbay. ²³ Na wurtø karra gee ku issabbay getteè kaware chichi he ko ga dhakka :ngøya lany høliny. ²⁴ Na koo gaa getteyea kaware dhørogøsa góyø ngagiya bu chal sabbi bibiye. Na ngakunaya koo koyogesøu zuga ku kaynya na hologun ngani ngadhugunnoogonyeo.” ²⁵ Na séesé :Yosebi, “Ngalokta kunaseo kengi rammande, hologuna nè a dhønø. Tumu wa dholesøa komoru lóga ale senno keme. ²⁶ Na ngabea ku

issabbay idhibenneye elehenné oynya issabbay. Na ngaliwaya ku issabbay eggissoñe shéeye ko yok elehenné oynya issabbay. Yok ngalokta hologun a dhóne.²⁷ Na ngabea ku bhóchen bu rehi geres ku issabbay kóbhbhinyaye ko yok elehenné oynya issabbay. Na ngaliwaya getteé hë ko ga dhakka :ngoya lay hólinyde ko yok elehenné oynya issabbay. Yok ngalokta rammane elehenné bheá oynya issabbay ale ba anea hozzo.

²⁸ “Na damiyaa kòyokkogeunggu, Tumu lóga ale senno keme a ngagiya wa dhugunnogungo igge sabbóye.

²⁹ Gibbsigiye kumulóng oynya issabbay ba ale a chasey.³⁰ Na

oynyaye ku issabbay kōbhinya wurtøyé ba ale a hozzo. Na zuga Gibsi kumulōng hunde bere ba a chaseyte ale ngakadhdhaneo.³¹ Na ngaoynyaonu ba ale a hozzoa bo goore choo bere sabbo ngani kàrtao. Na hunde dha bere ba a chaseyte ngakadhdhaneo.³² Na bhee kunaseo jajaye, a ngaya lögø wa kedhdhe :Tumu na ale bhugnyesene shawye.

³³ “Na mæa ga bera hirre ghurghur ga bhoye na ayne buyn na kete gulsaa bo na kalliyey baa Gibsi.³⁴ Na bera gulsachinaa chicho mukkanæa liwa bheæ zugony. Na ngaoynyaya ku issabbay ba ane chaseyte kamaraga zugø hunde sunee liwaye. Na hunde liwaa ge ilongngæ na ngerrane gaminya haynaye gambe dhønæ kete ga ojjæa bay.³⁵ Na ngaoynyaya ale ba ngani ane chaseyte kumugu liwa buyna komoruya Gibsi oreo oreo na kojjigi balanggichinne.³⁶ Na kete gee amme :zuga Gibsi oynyaye ale wurtune ku issabbay ba ane hozzoye na aynde ngachøllaneoye.”

Löga Kàjjæa Yoseb Gulsamo Gibbsigiye

³⁷ Na komoruya Gibsi ko gulsachinaa genye tehene lögø yokkono :Yosebi.³⁸ Na komoru seëse gulsachina genye, “Hirre lɔ Kuloya Tumu hunde ngahirraye, kona ningge.”³⁹ Na seëse Yoseb, “Hirre ga bho na ungusesen lögø hunde

nunde, kona ningg^e dhul ke ngaya ngal^{okta} kumul^{ong} dhugunnogeiny :Tumuye.⁴⁰ Na m^{ea} kajjiny buyn na te gulsa ngadoriya nande na alliyey zuga Gibsi kumul^{ong} na yok kigomboginy inye. Na n^{ong} bhe^a anei gulsa, inde bu bhe^a nunuye kani anye s^{ong}.

⁴¹ “M^{ea} wa kainy^o ngabaya k^ee Gibsiye kumul^{ong} na alliyey :inynyo.”⁴² Na komoru h^{or}oa siggiya l^{oma} hallagiyo^h hetta ko archumay k^{aggay}ea n^{ong} bhe^a anea komoru na ojjes^e hallagiya Yosebi. Na ibha ruminyaa bo deldela bhadhdhe^a na bhuruyes^e. Na koo ibha nyerekoya ku worgi na bhuruyes^e korrong.^{dh 43} Na ayn^e kega ghurtea :harteyau woyea :gulsa^a k^{abbh}ba komoru na ir^{ogu}. Na zug gena jemme sabbo na se, “Togondes^e komma! Togondes^e komma!” N^{ong} damiya bere Yoseb ajjea :komoruya buyn na kenno kalliyey baa Gibsi a nganga.

⁴⁴ Na komoru see^ee Yoseb, “Anye ko hunde kete komoru bhe^a ngazukta Gibsiye, inye hunde ngani seyaoye, hirre cho^o

^{dh}41.42 Hunde komoruya Gibsi ajje Yoseb buynde, heo damiya Suri hunde ibhbhan^e lalangnga komorumo na ngagesene hira k^{abbh}ho ke komoruye.

dhøngngana siyo oo bushshono jagare ningge. ⁴⁵ Na tøgødhøse Yoseb sarre këe Søhan Bhehina na gameøse sedhdheya Bitibhari këe Ngaasinati. Nøng Bitibhar dha bere a gøldang ørre këe On. Na nøng Yoseb tøe Gibsi kumuløng.

⁴⁶ Yoseb huna kachcha komoruya Gibsi, oynyaan genye dha bere a 30. Na bana na tøe baa Gibsi kumuløng. ⁴⁷ Na oynya issabbay liwa eggi goore na ba te chasey. ⁴⁸ Na zuga Gibsi hunaa suniyøa liwaa ngaoynyaonu ku issabbay ba ane chaseyte, nøng Yoseb muga ga suniyøa gunyaa ella ori dheyøø na chødhøse hana ku ori. ⁴⁹ Na mugøø liwa ba dhik na tøheye ko kasaya yirisiny. Na hunaa makkeo na ngani ngaøanaoye, dhøyu ke ngaya ane mériye.

⁵⁰ Na hunaa ba ngani hozzo keteyaoye, tøriya Yosebi^e hudhugo erroye may ku ramman. ⁵¹ Na Yoseb eriya nene ku aw tøgødhøse sarre këe Minase^g na seu, “Tumu dhiony sabba

^e41.44 Buyna kàjjøa Yoseb, heo bheø kìbhøa hira ku bara arsuny bheø Suri na anøa hira købhøha komoru.

^{41.50} Tuga Hibiru se, “...këe Ngaasinati, chøgøne këleo Bitibhar ku gøldanga øra këe On,...”

^g41.51 Tuga Hibiru “Minase” a bheø kësenøa “dhinyaganyø.”

na lōga bere kōchōllanēi kumulōng ko lōga zuga bere babaa nanu dhinyagany sabba.”⁵² Na eriya kōbhbhana Minase tōgōdhēse sarre kēe Ebhiron^{gh} na seu, “Tumu wa aanyō erro baa bere kōchōllanēi.”

⁵³ Na oynyaan bere ba anea chasey Gibbsigiye ku issabbay dheytiyaa ⁵⁴ na oynya issabbay ba te hozzo damiya bere yokkonea :Yosebi. Na oriya ella Gibbsigiye dheyyo dheyyo kumulōng ba te hozzo na nōng Gibbsigiye dha bere liwaa ammea :zugu ellē. ⁵⁵ Na hunaa hozzo Gibbsigiye mēdhaye, zugo turtēse komoruya Gibbsi na kaynē amissē. Na koo komoru sēesē, “Ago bheā Yosebi na mesigi lōkte yokkogung :neaye.” ⁵⁶ Na hunaa Gibbsiye kumulōng ba tewa hozzo gooreye, Yoseb owo balanggichina na zugo tala liwa.^h ⁵⁷ Na bhorinya kumulōng hoy a na tala liwa Gibbsigiye bheā Yosebi ke ngaya ba kumulōng hozzo anē buye.

^{gh}41.52 Tuga Hibiru “Ebhiron” a bheā kēsenēa “kawarte méri.”

^h41.56 Tuga Hibiru se, “...liwa ke ngaya hozzo anē buye.”

Lôga Heyea :Gochonginyaa Yosebi Gibbsigiye

¹ Na Yaykob hunaa shikko hunde liwa Gibbsigiye elleye, ghinu erroa genye na seese, “Ngangaye, igge ello bay na gunyneno kaware ke ɔng? ² Wa kishikka se liwa Gibbsigiye elle. Na mea banda ago na talda liwa gen. Ngakèrgi hozzo.”

³ Na Yoseb gøynggeye ku tømmøn ago Gibbsigiye na katalda liwa. ⁴ Nøng Yaykob dha bere Yoseb gøyneà këe Biniyam ngani kekko ke ngaya ɛngerse bheà senno eri ngakaddagay løkte gersiye. ⁵ Na erroa Isirayeli dhi ko zug gena Gibbsigiye na katalda liwa ke ngaya Kanano ba ane hozzoye.

⁶ Nøng Yoseb dha bere a gulsaa Gibsi bo na a hira løma liwaa tallæa :zuga honynyo ba kumuløng. Na Yoseb gøyngge hunaa hea chøø bheà neneye, tøgøndø kaware ba na tøgøndhese komma. ⁷ Na Yoseb aru gøyngge na tagu. Na ghinu tølløng ke dømney huna zuga imagga na seese, “Anno zukte honynyo ori wa?”

Na yøk seyese, “Kohonynyo Kanano na kenno kàaldo liwa.” ⁸ Nøng Yoseb dha bere gayø hunde a gøynggeye. Na hunde a gøyneye, yøk imaggeyø. ⁹ Na koo Yoseb kadha lôga bere kunasesena gøyngge na seese, “Igge anno rotoga! Na

honynyo na royo baa nayo na taga bheā zuga gayo anea
tølgonyi.”

¹⁰ Na yok seyεε, “Gulsaα nayoye, agge rotoga ngakannoo.
Agge kanno zuga kagachinyi inye na kohonynyo na kataldo
liwa. ¹¹ Agge kumuløng kanno erroa hira dhønøna na kanno
zuga challa. Rotoga ngakannoo.”

¹² Na nøng Yoseb seεεε, “Ay, itabhbhanyuyø! Igge
honynyo na royo baa nayo na argi tande ngakebhøkkooye.”

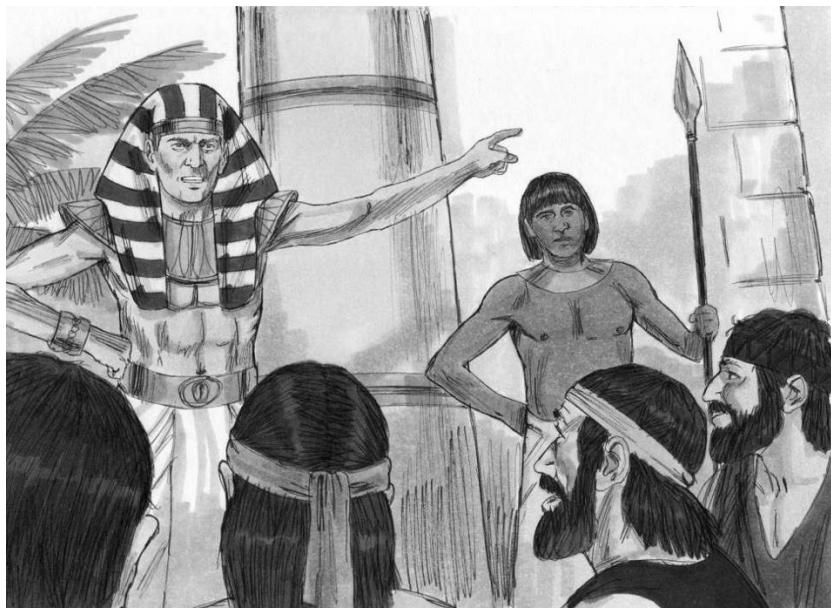
¹³ Na yok seyεε, “Agge kanno erroa hira dhønøna bhakka
Kanan kàgachinyi inye. Na chøø bere kanno tømmøn ko
ramman. Na gochonga nayo chinyo el ko chøgøne ørø. Na
kona bere garra.”

¹⁴ Na Yoseb nøng seεεε, “Ay, kaggaunggø. Anno rotoga
chi! ¹⁵ Hunde anno zuga challa kèyebhbh Hunguye, ga ago na
dhiganda goonua chinyo. Mea anye kibhiikkagung ngaløkta
buyna komoruya Gibsi na ko bhee kune goonua chinyo, igge
bhee heyeo ningge dhul. ¹⁶ Na mea ga ibhta hir kona bheā nu
na kara goonua chinyo, na ko bhee kìdhigannanø nøng, igge
reε doraα chibinuny ngaya na kàtage bheā meziyøo løga ku
dhere. Na yok hunde ngaløkta te butomoye, sara komoruny,
ngangaye, dhaa anno rotoga chi!” ¹⁷ Na koo dhiganu
kumuløng na øge doraα chibinuny na chebu ngonu ungo

sizzi.

¹⁸ Na hunaa kèchëbta ungo sizziye, koo sëësë :Yosebi, “Anye kani hira kengersi Tumu. Na mëa ga mesigi lëkte koyokkogungge na ibaysi rëhiya gu! ¹⁹ Hunde anno zuga challa këyëbhbhungu dhereye, ga hir kona any këte doraa chibinuny ngaya. Na gena ayte liwa ɔrɔ na ayesë zuga gu dhakka :hocco. ²⁰ Na mëa banda ago na dhiganda goonua nu chinyo na kàtagë ngalokta wa yokkonoye bhëa anea dhere. Hunde messo ngangaye, ibayseo rëhiya gu na ngaressoo.” Na yɔk shikte ko nɔng.

²¹ Na koo mezi këngɔ na se, “Kèe agge annaa bere kùwassa

goonaa na, na aynde m̄ea k̄ochollanen̄e ngangaye. Agge bere k̄orrro chollaa nene huna toll̄hagiy na sennagiy,
‘Ngak̄odhdhanyu’ na agge ngak̄ishikkoo. Na a bhee m̄ea
k̄ochollanen̄e :aggeu ngangaye.”

²² Na n̄ong Robel seu, “Anye annaa bere kennagungu
ngatiranyeo na ngashikkonyoo. Na m̄ea nyawaa genye k̄olɔ
:aggeu.” ²³ Yøk ngaløkta dha bere mezee :yøkkuye, Yoseb
shikto na yøk imaggeyo ke ngaya dha bere l̄ome økølayte.

²⁴ Na bheā elea kari seye ko dheyyo na turu. Na koo wagu
na mezi segen na kenga Simon dhønene na chebese gøyngge
kawarre gig gig.

²⁵ Na Yoseb ayne gaymanyaa genye l̄oḡo na seese,
“Togoytese kammayiya ngazukta liwa na ibhta tomoga ge
høla gaw dhandala bøø honynyea na senno katalde liwa na
oytese kammayiya ge tugi. Na aye galaa ammea gorø.” Na
hunaa gaymanyaa messa l̄oga yogesena :Yosebi kumuløng na
tewa ushaye, ²⁶ Yoseb gøyngge ibhta kammayiya ge na
chebtese sigiriya na ago.

²⁷ Na hunaa hea na bho barsa na senno kutunggiye, kona
bana na kadhamuyo liwa gee chichi na kayne sigiro. Na
hunaa økka kammaye, aru tomoga høla gaw dhandala
kammayo tugo. ²⁸ Na seese gøyngge, “Kèe dhaa anye tomoga

ganyu hola kiyaktaganyo! A giya el kammayo tugoye.”

Na yok deebé na kengi bheldé na bhariyi tik tik na se, “Yee gere gore hemmee! Na dha kalda Tumu se kayiy lok giyong?”

²⁹ Na hunaa hea choo Kanan na assanea chogoneye, kóbhtesé lóga bare dokkonea rang. ³⁰ Na seyese, “Agge bare wologiyó :gulsa Gibsi bo na seyagiyo, ‘Anno rotoga! Na honynyo na royo ora nanu.’ ³¹ Na agge keseyeseo, ‘Kanno zuga challa kèyébbhiy. Na rotoga ngakannoo. ³² Choo kanno góyngge. Na bere kanno tómmón ko ramman. Na kona bere garra. Na gochonga nayo chinyo el ko chogone Kanano.’

³³ “Na gulsa bo seyagi, ‘Hunde anno zuga challa

kèyεbhbhunguye, kona ga any kɔdhɔye dora chibinuny ngaya na igge gena ago ɔrɔ na ayεse zuga gu dhakka hozzo liwa.³⁴ Na ago dhigandaganyu gochonga nu chinyo na kàtagε bheá aneo zuga challa kèyεbhbhungu ko bheá rotoga ngaaneoyo. Na kògagung gochonga nu na tɔ damite hinεoye.””

³⁵ Na hunaa ngani ɔkkeá kammayi na senno kertesε liwa hayachinaye, argi tomoga ge hɔla gaw dhandala kammay tugichinne hunde utudhdhanεye. Na yɔk dεebε ko chɔgɔnε goore. ³⁶ Na hunaa tewa ngangaye, chɔgɔnε dεbu na seu, “Mεa Yoseb ko Simon ninggε na igge mɔtao Biniyam sεgen na anye kète bhichang! Ngalɔkta kumulɔng kɔchɔllanen :anynyo chi!” ³⁷ Na Robel sεesε chɔgɔnε, “Ga Biniyam any anye na kete siya nanu na kìdhigan Gibbsigiye. Na hunde ngakidhigannanoye, tɔgɔn ngaerroya gany may ku rammande.” ³⁸ Na Yaykob nɔng sεesε, “Anye eriya nanu ko igge ngagɔrronu kari ngadhiyoo. Gɔyne anna bere erra na mεa dhɔynε :nεa sɔŋ. Na hunde dheo kari na dokkono lɔkte gersiye, ngahirra nyaggasany kɔlɔmi kurnugaye ale ajjanyu munyusey na kuru na kεresiyɔ.””

Løga Kìdhiganea Binyam Gibbsigiye

¹ Na Kanano hozzo medha na te gersi. ² Na hunaa Yaykob ko zuga genye dheytaa liwaa bɔɔ honynyea Gibbsigiye, Yaykob seese erroa genye, “Banda waga Gibbsigiye na talda liwa sègen.”

³ Na Yuhudha nɔng yagese chøgøne na seese, “Ngahirronu ku gulsaye annaa bɔɔ ibbashshiy goore na sennagiy, ‘Hunde gochonga nu chinyo ngadhigannanooye, sègen ngakitinnyanneo.’ ⁴ Nɔng hunde igommogiyo na Binyam kìdhiyo kariye, keheo na liwa katallaginiydø. ⁵ Na nɔng hunde mari na eri kari ngakidhiyooye, ngagorronu ngakeheoyo. Nɔng ngahirronu anna bɔɔ sennagiy, ‘Hunde gochonga nu chinyo ngadhigannanooye, sègen ngakitinnyanneo.’”

⁶ Na Isirayel nɔng ghinu na seese, “Bɔɔ gulsa seneseno, ‘Goonaa nayo chinyo bare kɔdhøtto orø,’ ke ɔng na mea kɔchøllaye ngangaye?” ⁷ Na yøk seyse, “Ay, ngahirronu bɔɔ ngaghinneyyo agge ko zuga ga kumuløng? Na chɔɔ sennagiy, ‘Chogonu bere ere oo ngani i basseyø? Na gochonga nu kona ihe oo ningge?’ Na agge koyokteseo ke ngaya ghinneiyte. Na hunde dha bɔɔ nɔng anda se keseagiy,

‘Ago dhiganda gochonga nu chinyoye,’ agge kagao ori?”

⁸ Na Yuhudha s̄eesə ch̄ogōne, “Eri any kidhiyo ko anye na kayto mearre na kibaysi rehiya ga ko erroa ga ngahozzoya bu ḡerese. ⁹ Na eri kete siya nanu na k̄ebhbhek :anyno sh̄ee. Na hunde ngakidhigannaginyoye, any kete hira keddei l̄ogo na gigey k̄ot̄lo :anyno ko bhee k̄erese. ¹⁰ Hunde l̄ogo dirr ngakùgurti, anda ch̄o b̄o ngonu kawakto jagare kengi ramman.”

¹¹ Na ch̄ogōne yagese na s̄eesə, “Yee, hunde wa te wochinde, ibhta dh̄ollanga bo ḥongna choy choy ko ret̄e ko ghimamunya ko dh̄ollanga k̄emessonəa zibunya ko ken̄ kawara eggissonəa ngabaya gen na ayesə ngagulsaonu. ¹² Na ibhta tomoga h̄ola gaw dhandala b̄o yakkagungea na chibesenea kammayiya gu tugi na yakt̄eseyo. Kako ngahirronu b̄o dhinyesen sabba. Na ibhta gee heo ko ga b̄o yakkagungea na talday liwa. ¹³ Na dhigana goonu bheə ngagulsaonu ke tiri. ¹⁴ Na Tumu, Komoruya Ḫana L̄ogo Kumulōng any kichirbhiseong igge na ngagulsaonu k̄agagung Simon na dhiganda ko Biniyam kari. N̄ong anye mea kegedhdha hini. Hunde erroa ganyu garayeye, any kagaraye.”

¹⁵ Na yok ibhta tomoga h̄ola gaw dhandala b̄o k̄iyagesena

ko gaa senno katalday liwa ko ahaa senno kayesə gulsa na dhigana Biniyam na ago Gibbsigiye. Na hunaa dokkeə ngonuye, ago bheə Yosebi.¹⁶ Na hunaa Yoseb orro Biniyam ko goynggeye, seesə gulsa mesinəna doraa nene, “Dhigan ngazukta doraa nanu na in kék kona. Kali kengə keni kuseo kari.”

¹⁷ Na ngahirronu koo eliu zugo na dhiganu dorigiye damiyaa yogesəna :Yosebi. ¹⁸ Na hunaa kìdhiganna na ngani ella gørøye, yøk esedhe løgø na se, “Nøng mæa bhee kìdhigannaneyte a bheə bøø yakkageiya tomoga høla gaw dhandala na ojjesənea kammayiya ga toye. Na mæa se kuwasiy na køtøk sigiriyya ga na agge kète gaymanyaa genye.” Na deebø goore.

¹⁹ Na hunaa dokkeə doraa Yosebi warande, ghini gulsa doraa Yosebi na seyese, ²⁰ “Gulsae! Agge bere sabbø kohonynyo na katallo liwa ngaya. ²¹ Na hunaa kowokko na kungusso gørø na køkko kammayiye, karto tomoga gayo høla gaw dhandala bøø kataleo liwa hunde dha kojjesen kammayiya gayo toyeye. Na ngatomoktonu høldeⁱ mæa a ngagiya wa kayaktao. ²² Na mæa chøø wa kohoyayeo ga

ⁱ43.21 Tuga Hibiru se, “...ngabirinyaonu ku tunnoye...

kenno kataldeo liwa gena səgen. Nəng hirre bere ibhbhana tomoga gayo həla na yagesen kammayiya gayo toyeye, kimaggoyō.”

²³ Na gulsaa doraat Yosebi səesə, “Bho ngaengerso na churneno. Kako inde bere ibhbhana ngabirinyaonu na yagesen kammayiya guye, a Tumu Komoruya nu ko na babaa nu. Nəng igge annaa bere gadheonyu shəe.” Na koo dhigana Simon na dhiganəsə yək.

²⁴ Na yək dhiganu :gulsəo doraat Yosebi na ayne maa onynyəa jagare ko lanya ammea :sigiriayau. ²⁵ Na yək dha bere kòyogesen ləga senno kusey ko Yoseb kaliyō. Na yək ibhta ahaa senno kayə nəng na ojjigi kək.

²⁶ Na hunaa Yoseb kunnoye, yək aye ahaa honynyəa na təgəndəsə komma. ²⁷ Na Yoseb hunaa issawa yək na tewa ushaye, ghinu na səesə, “Ngangaye, hira ku chogonu nyagasa bəo yokkogonyu, a challi hung? Na məa ngani i basseyō?”

²⁸ Na yək yaktəsə na seyəsə, “Baba nayo, hira kachinyi inye, a challi hung. Na nəng ngani i basseyō.” Na təgəndəsə komma na aye diram səgen.

²⁹ Na Yoseb hunaa gunynyo zugo na orro gøynea jəne kəleo Biniyambe, ghinu yək na səesə, “Gochonga nu chinyo bəo

yokkogonyu a nganda?” Na seese Biniyam, “Eriya nanu any kutuheny :Tumu.”³⁰ Na kengə bhədhe ke ngaya ore gøyneye, na bana ke tiri na ogo ghohigiye bheə ungusea :nea na turu sak sak.

³¹ Na hunaa turra na tewa ushaye, yagese hini na chura kaware ma na waga na ayne zugo ləgə na kohoyey amisse.

³² Yək dha bere zuga Gibsi ko ga Hibiru kari ngaamineo. Bheə zuga Gibsi a kulle. Na kendiyaa gaminya sizzi na use bhiy bhiy. Na Yoseb kayesə amisse bheə nene. Na gøyngəe kayesə amisseye ne bhichang. Na ko yək zuga Gibsi use bheə ne bhichang. ³³ Na gochonginyaa Yosebi telda bay na gənyde ko Yoseb kaware. Na yək gənyde kengə na iwachiye ke ngaya dha bere hunde el bayte, ele bhuguychinne bhuguychinneye. ³⁴ Na yək hunde kajje amissea kògesena Yoseb na kojjo bheə nene, nəng Biniyam dha bere kajje amissea aynde ammea zukte ku hayna. Na gochonginyaa Yosebi irte ko nəng kari ke ga bo hinisi həla.

44

Kombiya Garsa Na Kəjəana Kammaya Biniyami

¹ Na Yoseb ayne gulsaa doraa nene ləgə na seese, “Ibha

liwa na dhi kammayiya ngazukta dhik dhik. Na ibha tomoga ge h̄ola gaw dhandala na ojjese kammayiya ge tugi.² Na ibha kombiya nanu na ojjese kammaya gochonga ne chinyo tuḡ ko birinyaa liwany kari.” Na gulsa koo mesu damiyaa kòyogesena.

³ Na hunaa bho anna bhelleyte, Yoseb ḡoyngge kittono na toḡ sigiriya ge na ago. ⁴⁻⁵ Na hunaa ngani h̄ea na ch̄o ko rena ngani kadaktaoye, Yoseb seese gulsa, “Ga ok k̄obh ngazuktonu. Na hunde uturbhbhaniye, seese, ‘Komoruya nanu huna b̄o abhanyiseungnḡ ker. Na igge wa t̄lo ɔng hunde mesigi gerreng na ogoro kombiya neneye?

Ngakombitonu ngayo na nene barara maynenea na maragea l̄oḡ kumulɔng? Yok ngalokta messo :iggeuye a gersi dhul!””

⁶ Na hunaa gulsa k̄oa na uturbhbhanaye, yogese l̄ogo damiyaa kòyogesena. ⁷ Na yok yaktese na seyese, “Gulsa, nganga seni ke ɔng? Ngalokta yogiye agge ngani kemessoyo.

⁸ Worginya ko tomoga h̄ola gaw dhandala gen anda doraa komoruny kogorro ke ɔng? Ch̄o birinyaa bere kòjjesena kammayiya gayo toye, huna kayakkano Kananc na kajaginyiȳo ngayo? ⁹ Yee! Hunde j̄oyau hirre lo ngakombitonuye, nɔng any kerto. Na agge kumulɔng keteyo gaymanyaa gunyu.”

¹⁰ Na nɔng séesé, “A challi, any kete damite senəoye. Na nɔng hirre kammaya nənə kɔjɔane kombiye, dhɔyne na a gaymaya nanu. Na igge gee lɔgɔ ngani eddettoye, heoyo.”

¹¹ Na yɔk dhɔnggesé kammayi ba ke tiri na ɔgɔ kammayiya ge bhiy bhiy. ¹² Na gulsaa doraa Yosebi lamiu kombi. Na sabbɔ gɔnyu kammaya naa ku aw. Na koo lamiu kammayi bhoy ko bhee doge na eriya ku bochuy. Na hunaa lamiwa na tewa ushaye, koo jɔa kammaya Biniyami toye. ¹³ Na yɔk hunaa orreaye, dɛɛbe na munyu goore na ɛrreye ruminyyaa ge. Na dhɔnggesé sigiriya aha na waga ɔr toye.

¹⁴ Na Yuhudha ko gochonginyaa gənye hunaa hēa doraa Yosebiye, nōng dhaa ngani i ngonu na koo tōgōndese kōmma. ¹⁵ Na ghinu :Yosebi na seesə, “Ngalōkta bare messo ke ɔng? Ngakaniyo hira barara kamaragi lōgo? Na igge senno ale ngakɔjɔanno ka?”

¹⁶ Na Yuhudha seu, “Ala, gulsaa nayoye, senno kèsəo ənəng? Lōkte kiyakkagungnu ninggə. Chō lōga anda keno kòyoktoo na kəenggayeo ngalōkta ninggə dhul. Nōng Tumu wa dhugunoa lōga gersa wa keddəo :aggeu zuga kagachungnu igge. Na mēa hiraa kammaya nēne kōjōanea kombi ko agge any keteyo gaymaya gu kumulōng.”

¹⁷ Na nōng seesə, “Anye nganga ngakemesiyo dhul! Maya gaymaya nanu a hiraa kammaya nēne kōjōanea kombi sōng. Na igge waga na assa baba nu ke na bo challa!”

¹⁸ Na Yuhudha ogo bheā ihēa Yosebi jaa na seesə, “Gulsae, agge kanno gaymaya nu. Na ga igombogiy na kòyoktoo lōkte muchugi. Na hunde koyokkonoye, ngademnyakkiy ke ngaya aneo hira bo lōmmo diram huna komoruya Gibbsiye.

¹⁹ Gulsae, igge annaa bō sabbō ghinneiy na sennagiy, ‘Baba nu ihe oo ninggə? Na gochonga nu kona ihe oo ninggə?’

²⁰ Na agge kèsennagungu, ‘Baba nayo ihe na a nyagasi. Na chō bō irriyoa gochonga nayo chinyo nyagayo. Nōng

ngaeritonu gøyne bere erra. Na doraa ne mea dhøyne :næa sɔŋ. Na chœ̃ nɔng yel :chögøne goore.’

²¹ “Na igge annaa ajjiy lõgo na sennagiy, ‘Ago dhiganda ngaeritonu na kàrtoyo.’ ²² Na agge annaa kèsennagungu, ‘Eri bhee dhœ̃ chögøne bhichang na kune ningge. Hunde dhœ̃ chögøne na kunde, chögøne reso.’ ²³ Na igge annaa ibbashshiy na yokkogiy lõgo na sennagiy, ‘Hunde gochonga nu chinyo ngadhigannanooye, ko agge ngakitinynyanneo.’ ²⁴ Na agge annaa kawakto bhẽa babaa nayo na koyokteseo lõga bere yokkogiy :iggeu kumulõng.

²⁵ “Na nɔng koo seagiy, ‘Ago waga Gibbsigiye na talda liwa sègen.’ ²⁶ Na agge keseyeseo, ‘Bõ ibbashshiy :gulsaɔ na sennagiy, “Hunde ko gochonga nu chinyo kari ngadheanooye, ko anye ngakitinynyanneo.” Na nɔng hunde seni kayto ngonuye, maya gochonga nayo chinyo kidhiyo kari. Bhichang ngakeheoyo.’

²⁷ “Na nɔng baba nayo bere sennagiy, ‘Nɔng huna bere tériya nanu Ngarahel hudhukkono lusa ramman sɔŋ, igge gao chi. ²⁸ Na kona annaa heo ussa :guchur na garra. Na ko mæa toye ngani kàrro dhul. ²⁹ Nɔng anye kani nyagasi. Na mæa hunde dhiganno nganda na kako dokkono lõkte gersiye, anye ngahirra nyaga kɔlɔmi kurnugaye ale kuru na keresiyo.’

³⁰⁻³¹ “Na m̄ea agge hunde k̄dh̄tto Biniyam na kowokko bhichang na baba nanu orriy agge s̄ongge, n̄ong res̄o ke ngaya yele ngaerita gooreye. Na hunde a ngangaye, ale ketehetto ko zuga kihinesenno baba nayo nyagasa l̄oma kurnuga munyusey na kerto. ³² N̄ong anye annaa b̄o kibhiigesen̄i baba nanu l̄ogo na kesenesen̄i, ‘Hunde eri ngaya ngani ngakidhigannanoye, ghinony anye na gigey k̄otlo :anynyo ko bhee k̄erese.’

³³ “Na m̄ea agge, hira kagachungngu, any k̄dh̄tteo ngaya na k̄sereyo bheā eriny na k̄teyo gaymaya nu. Na n̄ong eri kawaga ko ḡoyngge or̄o. ³⁴ Agge bhee k̄dh̄ȳeo eri ngaya na kowogeo or̄o na kassaneo baba nayo bhichang, ningge. Ch̄ō agge hunde baba nayo churne ngaloktaye, maya ngakorroo.”

45

L̄oga Yosebi Dhugunesena Ḡoyngge Re

¹ Na koo Yoseb bhee se kinyime l̄ogo bheā elea ko gaymanyaa genye garu. Na arese wuy na sees̄e, “Bhono bhō!” N̄ong Yoseb dha bere huna dhugunesena ḡoyngge re, el ko ḡoyngge s̄ong. Hir kona ningge. ² Na turu goore na shigi :zuga Gibsi na koo yogo na shigi ch̄ō zuga doraā

komoruya Gibsi.

³ Na Yoseb s̄eesē ḡoyngge, “Anye kani Yoseb. Na baba nanu ngani i basseyo?” Na ḡoyngge yok d̄eebe na bheā yagesenea lōgo garu ke ngaya eŋgerse nōngge.

⁴ Na s̄eesē :Yosebi, “Ga hoyaa jaa bheya!” Na hunaa h̄eaye, s̄eesē, “Anye kani gochonga nu k̄ennonyi Yoseb bere talneneanyu na k̄ohonyeanyi Gibsi. ⁵ Na m̄ea igge ngachurnenno na ujukkanno rehiya gu. Ngalokta bere eddeo na talneneanyuye, dha bere ekkonony :Tumu sabbō na k̄ibaysi zugo. ⁶ Ȳok m̄ea oynya zugo dhagea hozzo bōo tewa ramman. Na yok oynya hayna ga zugo ngak̄ohineneayo^j na ba anea hozzo ale ngani andaneyo. ⁷ Nōng Tumu dha bere ibhbhanany na ijimiseonony Gibsi na kibayseung igge na ale tolōmo asha na bhaga ba ke na bo challa.

⁸ “Na ngalokta bhee ane ngangaye, dha bere ekkonony :Tumu. Igge ngaekkononyoo. Nōng Tumu anna bōo ibhaanyo na ketewa hira kehetto ko baba komoruya Gibsi k̄amaragi lōga ḡenyē. Na aany gulsamo na ketewa hira kallinenēi ahaa ḡenyē ko baa Gibsi kumulōng. ⁹ Na m̄ea banda ke tiri na

^j45.6 Tuga Hibiru se, “...ngak̄ohineneayo na sunineneyao na ba anea hozzo...”

waga na assa baba nanu na seyεsε, ‘Eriya nunu Yosebi se kèseyaginy εnenggeo, “Tumu bere aanyo gulsamo na ketewa gulsaa bo kallinenei baa Gibsi kumulɔng. Na wo ke tiri, dhul ngaihi.¹⁰ Na muga ahaa gunyu lɔmi kumulɔng ko bea gunyu ko tena gunyu ko mederniya gunyu na dhigana erroa gunyu ko ashaa gunyu. Na zega na bhak Gesem bheā kabhagi :anynyo jaa.¹¹ Yøk oynyaa ba anea hozzo gee ku hayna ale ngani andanεyo. Na zega na bhak Gesem na inye ko zuga gunyu ko ahaa gunyu iwoi kèaung :anynyo amisseyo na hozzo ngadhakkungu. Hunde ngaziggonne, ale chollaneno goore.””

¹² Na koo seεsε, “Anye hunde kani Yoseb dhereye, igge wa taktanyu. Choo ko nøng gochonga nanu Biniyam wa taganyo.

¹³ Na mεa ago na yoktεsε baba nanu ngaløkta bu kølømε dirama bo gore Gisigiye ko ngaløkta orrono :iggeu kawarreye kumulɔng na dhiganda ke tiri.”

¹⁴ Na Yoseb ko Biniyam issayε na chardhukte na turgiyo.

¹⁵ Na koo issayε ko gøynggε kumulɔng na tureε sak sak. Na hunaa yagaa hiniye, dhaga kali.

¹⁶ Na hunaa komoruya Gibsi ko gulsachina gønyε shikkeā bheā honynyε :gochonginyaa Yosebiye, hinisi te høli na deleyε.¹⁷ Na komoru seεsε Yoseb, “Yogεsε gochonginyaa

gunyu na kôdhonggese kammayi sigiriya ge na kawaga Kanano.¹⁸ Na kidhiganda baba ne ko zuga ge na kohoya ngabaya nande. Na kâyne ba bhee chal lalende Gibbsigiye. Na kabhaga ngabaya bu tuh :Tumu aha merte ke na bo challa.

¹⁹ Na yogese na kôtôgo harteyiya Gibbsi ghurtea gala kôwoyea, na kete gee ale woone :terroa ge ko :erroa ge ko :babaa ne hunde ziggoneye.²⁰ Na ahaa ge see ngahonyneye, ke ngaya ngaahaya bu chal el Gibbsigiye kumulongge, ale ane ga geye.”

²¹ Na erroa Isirayeli mesigi damiyaa koyogesena. Na Yoseb ibha harteyia ghurtea gala kôwoyea damiyaa yogesena :komoruyô ko galaa ammea góro na ayne.²² Na korgore

ruminyaa bo ngani katallana bhiy bhiy. Na Biniyam nong ayne ruminyaye ku hayna ko tomoga hɔla gaw dhandala gee ku giraminya 3500.^{jh}²³ Na dhuma sigiriayye ku tømmøn dhaa kòchødhøsen ahaa Gibbsi bu challa ko sigiriayye ngahi ku tommøn kòchødhøsen liwa ko galaa ale ammea ganggugiy'e hunde ale ziggoneye na køtøktese chøgøne.²⁴ Na ittonu gochonginyaa genye na sëesë, “Ago shëe, na ganggugiy'e ngaekenyaneño!”

²⁵ Na yøk banda Gibbsigiye na kago Kanano na kassa chøgøne. ²⁶ Na hunaa dokkeä Kanande, yoktese chøgøne na seyèsë, “Yoseb ngani i basseyø! Na dha bere te gulsaa bo allinenea baa Gibbsi kumuløng.” Na Yaykob deebu na rege :løkku na ngani ngayøbhø. ²⁷ Na yøk hunaa købhøsenea løgaa yogesena :Yosebi kumuløng na orro chøo gala ghurteä :harteyau kenno køtøe :neä na køge Gibbsigiyeye, hini tæa bay. ²⁸ Na koo seu, “Wa keyøbhø ni! Dha eriya nanu Yoseb ngani i basseyø chi gëe! Mëa any kòk na kàr hunde ngani kihi basseyøye.”

^{jh}45.22 Giraminya 3500 a kilonya 3 ko kona toye.

Lôga Zigea :Isirayeli Gibbsigiye

¹ Na Isirayel dhuma aha kumulɔng na zegu. Na hunaa dokko Bersabaye, udulɛsɛ Tumu, Komoruya babaa nene Isaki go. ² Na barɔ kunau na eliu :Tumu na yogesɛ lɔgɔ na sɛsɛsɛ, “Yaykob! Yaykob!”

Na nɔng eleɛɛ, “Woy, kani nganda!”

³ Na sɛsɛsɛ :Tumu, “Anye kani Tumu, Komoruya babaa nunu. Na bhe a seni zɛgɛ Gibbsigiye bho ngaɛngersi. Anye ale kɛbheli ashaa gunyu na a bhora bo kàggaa Gibbsigiye. ⁴ Na kidhi ko inye kari na ashaa gunyu ale kiyakkan ngabaya sègen. Na chɔɔ hunde ale rɛsiye, ɛllo ko Yoseb kari na ojjiny :nɛa.”

⁵ Na koo Yaykob bana Bersabagiye na ogo Gibbsigiye. Na erroa genyɛ dhigana baba ne ko erroa gɛ ko terroa gɛ gala ghurteɑ :harteyau bɔɔ ajjɛa :komoruya Gibbsi. ⁶ Na Yaykob ko ashaa genyɛ kumulɔng tɔgɔ bea gɛ ko mɛderni ko tenɔ na dhumba ahaa bere lɔmmanea Kanano na zekte Gibbsigiye.

⁷ Nɔng dha bere Yaykob hunde zig Gibbsigiyeye, dhɛɛ ko

erroa genye maya ko ga ngaha ko ashaa genye kumulɔng.^k

⁸ Mea te sara erroa Isirayeli maya (a bheə kèsenea erroa Yaykobi maya) bere shidhinena ko nɔng Gibbsigiye:
Eriya Yaykobi ku aw keli Robel.

⁹ Na erroa Robeli a
Heno, Bhalu, Heron ko Karmi.

¹⁰ Ga Simoni a
Yimuel, Yamin, Ohad, Yakin, Zohar ko Shawul. Nɔng
Shawul anna bere kùhudhukkono bheə
sedhdheya Kanani.

¹¹ Ga Lewi a
Gershon, Koha ko Mirari.

¹² Ga Yuhudha a
Er, Onan, Sela, Bhares ko Zara. Yøk Er ko Onan agga
bere resseə Kanano. Na erroa Bharesi a
Heron ko Hamul.

¹³ Ga Isakori a
Tola, Bhawa, Yashub ko Shimiro.

¹⁴ Ga Zabiloni a

^k46.7 Tuga Hibiru se, “...dhεε ko erroa genye maya ko ga ngaha ko ashaa genye maya ko ga ngaha kumulɔng.”

Sere, Elon ko Yahel.¹⁵ Yøk erroa Yaykobi maya ko sedhdheya nene këe Ngadina bere hudhukkono :Ngaleya huna ngani bhakkeä Badharam a ngagiya. Yøk dha bere ashaa Yaykobi hudhukkono :Ngaleya kumuløng a 33.

¹⁶ Na erroa Gadi a
Sabhon, Hagi, Shuni, Ebhon, Heri, Arodhi ko Arel.

¹⁷ Ga Aseri a
Yimina, Yishiwa, Yishiwuy ko Bereha.
Na ngønea ne keli Ngaserahi.
Na erroa Bereha dha bere a Heber ko Malakel.¹⁸ Yøk erroa bere hudhukkono :Ngazeliba, gaymaya bere ibhbhana :Lawa na ajjea Ngaleya a ngagiya. Yøk dha bere ashaa Yaykobi hudhukkono :Ngazeliba kumuløng a 16.

¹⁹ Na erroa bere hudhukkono :Ngaraheli a
Yoseb ko Biniyam.

²⁰ Na erroa Yosebi a
Minase ko Ebhiron. Yøk ngaerroya agga bere hudhukkono :teriya nene këe Ngaasinati bere køyea kala bhagea Gibbsi. Nøng Ngaasinati

chögöne keli Bitibhar. Na dha bere a
göldanga ɔra iho Gibbsigiye kènno On.

²¹ Ga Biniyami a

Bela, Beker, Ashabel, Gera, Naman, Ehi, Roshi,
Mubhim, Hubhim ko Aradhi.

²² Yok ashaa bere hudhukkono :Ngaraheli a ngagiya. Yok
dha bere ashaa Yaykobi hudhukkono :Ngaraheli kumulöng a
14.

²³ Na eriya Dani a
Hushim.

²⁴ Ga Nibitalemi a
Yazel, Guni, Yesir ko Chelem.

²⁵ Yok erroa bere hudhukkono :Ngabali, teriya Yaykobi ku
gaymaya bere ibhbhana :Lawa na ajjëa Ngarahel, a ngagiya.
Yok dha bere ashaa Yaykobi hudhukkono :Ngabali
kumulöng a issabbay.

²⁶ Yok ashaa Yaykobi bere dhiyëa ko nöng kari na hea
Gibsigiye kumulöng a 66. Na yok mèreysaa genyë dha bere
ngani kòtoyito. ²⁷ Na hunde kòtore erroa bere Yosebi ku
ramman kìrritonoo Gibbsigiye, ashaa Yaykobi bere dhiyëa

ko nɔng Gibbsigiye kumulɔng dha bere a 70.¹

²⁸ Na Yaykob egu Yuhudha sabbɔ na kassa Yoseb na koyogese na komɔya na kitinynyandey Gesem. Na hunaa Yaykob ko zuga gənye dokkeɑ Gesembe, ²⁹ nɔng Yoseb irɔgu kəga nene woyea ghurtea :harteyau na ogo Gesemo na kitinynyandε ko chɔgɔnε. Na hunaa itinynyanenaye, issaye hinisiya bo hɔla na turese sak sak dirr.^m

³⁰ Na Isirayel seesɛ hoynε, “Mea wa karinyɔ. Dhaa ngani ihi basseyɔ chi! Na chɔɔ hunde mea kère, kerra hung.”

³¹ Na Yoseb seesɛ gɔyngge ko zuga dheanea ko chɔgɔnε, ‘Anye mea ga kòk na kɔyogese komoruya Gibbsi na kɛsɛsesɛ, ‘Gochonginyaa ganyu ko zuga bere bhakkeɑ ko baba nanu Kanan wa hoy a na kassagany anye. ³² Yɔk a zuga iwoyea beo ko tenɔ ko mederni. Na dhaa zekta ko ahaa ge kumulɔng.’ ³³ Na hunde komoruya Gibbsi ghinnong na sennagung, ‘Anno zukte messo zinggye ku ɔngge?’ ³⁴ igge yaktese na seyesɛ, ‘Agge b̄ergua bere kanɔ chichi ko mea

¹46.27 Ngaashaa Yaykobiye bhee ane 70de, kɔtɔre Yaykob ko Yoseb na aynde ane ngangaye.

^m46.29 Tuga Hibiru se, “...issaye na nɔng chardhugu chɔgɔnε ngo hinisa bo hɔla na turese sak sak dirr.”

toye, kanno zuga kiwoo beo ko mederni ko teno damiya bere kokonginyaa gayo.’ Yok zuga Gibsi a zukte marre zuga iwonen na keeyo. Na hunde seneseno komoru ngangaye, aynde ale ajjung Gesem ngaya na bhakko ke baa nuye.”

47

¹⁻² Nong Yoseb dha bere berrana goynggeye ku hayna na kidhigan bhe a komoruya Gibsi na kataktayo. Na ago na koo Yoseb seesee komoruya Gibsi, “Dha bare baba nanu ko gochonginyaa ganyu banda Kanano na zektay beo ko mederni ko teno ko ahaa ge kumulong na mea el Gesemo.”

³ Na nong ghu Yoseb goyngge na seesee, “Anno zukte messo zinggoye ku ong?” Na yok seyesee, “Agge kanno zuga kiwoneno damiya bere kokonginyaa gayo kinginye. ⁴ Na mea Kanano hozzo a gersi na choo lanjoya ghelyea beo ningge. Na aynde kiziggoneo na kabhaktayeo ngaya bhee chinyiye. Na mea agge, zuga kagachinyi, igomogiy na kabhakto Gesem.”

⁵ Na nong komoruya Gibsi seesee Yoseb, “Hunde wa gounggu ko chogonu assainyoye, ⁶ nong ngabaya Gibbsiye kumulong anna nunu. Na ga ayne ngabaya bu chal klee Gesembe na kabhagato. Na hunde kona a kadhinyogi na ga iwo gooreye, ayne gulso na choo tugesee bea ganyu ke sayo na

kiwoogonydɔ.”⁷ Na koo Yoseb dhigana chɔgɔne bheā komoruya Gibsi na katakτeyɔ. Na Yaykob tuhu komoru.⁸ Na għinu :komoruyɔ na sese, “Oynyaa gunyu a isɔng?”⁹ Na Yaykob nɔng seese, “Oynyaa gunyu bere kizigei jaja na kɔchollanenei ngabaya a 130. Na hunde kelheni ko oynyaa bere zigęa :kokonginyaa ganyuye, ga ganyu a ko muchugi.”¹⁰ Na koo tuhu komoru segen na kendे na ogo.

¹¹ Na koo Yoseb aynə gɔynggę ko chɔgɔne baa bo challa kènno Rameseⁿ iho Gibbsigiye damiyaa senesena :komoruyɔ na bhagayę.¹² Na kɔrgɔre chɔgɔne ko gɔynggę ko zuga ge liwa bhiy bhiy.

Bergua Ba Anea Hozzo Na Yoseb Anea Gulsa

¹³ Na hozzo mèdha na te gersi. Na oree kumulɔng liwa gara dhul. Na zuga Gibsi ko ga Kanani chɔllayę ke ngaya hozzo medhdhaneye.¹⁴ Na hoyey tomoga hɔla gaw dhandala kumulɔng na talday liwa bheā Yosebi na nɔng ibha ngatomoktonu na ojju dora komoruya Gibsi.¹⁵ Na hunaa tomoga ge hɔla gaw dhandala taldeä liwa na gartaye, zuga

ⁿ47.11 Ramese a ɔra iho Gesemo.

Gibsi muktiyaa kumulɔng na seyɛsɛ Yoseb, “Mea te rɛsɛ! Tomoga gayo hɔla bɔɔ kataldeo liwa na garta. Ay liwa na kùssoyoɔ!”

¹⁶ Na nɔng Yoseb sɛsɛ, “Hunde bare birinya gu dheytaoye, ago tɔkta bea gu na kàung liwa.” ¹⁷ Na yɔk koo tɔkta beo ko tenɔ ko mɛderni ko harteyi ko sigiriya na talday liwa bhēa Yosebi. Na nɔng ea zugo hozzogiye ngaoyoonu dhɔng na ibaysiu.

¹⁸ Na hunaa andana :oyo konnɔye, zugo hoyo na assa Yoseb na seyɛsɛ, “Gulsae, lɔkte kemessɛiny inye ninggɛ dhul. Ahaa gayo bɔɔ kɔlɔmmo bɔɔ kedhetyao rang na garta. Yɔk tomoga gayo hɔla gaw dhandala ko bea gayo bɔɔ kataldeo liwa bhēa nunu na garta kumulɔng. Na mea agge kɔlɔmmo rehi ko ba sɔng. Ahi kona bhēa nayo ninggɛ dhul.

¹⁹ Na mea inye gunyey dhɛɛ na kàgarto ke ɔng? Baa nayo seni kɔdhɔe hɔlɔng hung? Taliy agge ko baa nayo na ayiy liwa na kùssoyoɔ. Na agge kèteo zuga kagachcho komoruya Gibsi na baa nayo kete na nene. Ngakèrto. Na mea ayiy dugu na ba ngaeddenɛ na bhɔlɔ ngaani.”

²⁰ Na zuga Gibsi kumulɔng taldey ba ke ngaya hozzo anɛ bu na ngacaneoye. Na Yoseb talee komoru baa Gibsi kumulɔng na te na nene. ²¹ Na bhɔdhu zuga Gibsi bhoy na te

gaymanyaa komoruny.²² Na baye dha bere ngani katalloye a baa gɔldangea zuga Gibsi sɔng ke ngaya dha taa yok liwa ajje :komoruya Gibsi kali kali na hozzo ngani karageoye.

²³⁻²⁴ Na Yoseb seesə zugo, “Igge ko baa nu bɔɔ katalungɔ na teo ga komoruny kari. Na m ea ibhta ngaduguya kajjungge na dugutɔ. Na ale kolea suniyeo liwa, suni na ilonggo gaminya hayna. Na gambe dhɔnɛ aye komoru. Na gee dhɔyneye kete ga ale dukko ko amissea ammo :iggeu ko erroa gu ko zuga gu.”

²⁵ Na yok seyessə, “Gulsae, ngaya bɔɔ ibaysiyey na messogeyi lɔga bo challaye, agge kumulɔng any kèteyo gaymanyaa komoruny.”

²⁶ Na ngadamitonu kùsunione liwa na kùmuge gaminya hayna na kona kajje komoruye, nɔng Yoseb tɔgɔdhese dadab na te kera baa Gibsi dhul. Na ko m ea toye ngani messe nganga. Nɔng baye dha bere komoruya Gibsi ngani katalloye, a baa gɔldangea Gibsi sɔng.

²⁷ Yok zuga bhora Isirayeli dha bere bhakke Gibsi ora kèe Gesem. Na te zuga bo aha mera na bhelde na te meri. ²⁸ Na Yaykob bhagu Gibsi oynya 17. Nɔng dha bere oynyaah bhagea ba kumulɔng a 147. ²⁹ Na hunaa kolea senno kere tewa jaye, eleo hoynɛ Yoseb na seesə, “Hunde kesea yellony

dhereye, ga laya siyo na tadhe sana nanu na bhiigagany lōgo na chirbhiseony na te hira keyebhbhinyi dhere. Na hunde ale keresiye, ngabaya Gibbsiye ngaojjonyi.³⁰ Okkeany na ojjony bheā bere kōjjea kokonginyaa ganyu na kawso ko yok ngonu.”

Na nōng Yoseb igomu na seese, “Ee! Ngadamita yokkogonyde ale kemesiyo.”³¹ Na Yaykob seese, “Hunde wa igomogonyo dhere chiye, ga bhiigagany lōgo.” Na Yoseb bhiigesē lōgo bheā anda ale mesea. Na nōng Yaykob bheā ungusea hayagiye tōgōdhēse Tumu komma na eterrisanu.

48

Lōga Minase Ko Ga Ebhironi

¹ Na kali kona Yoseb kēseyesē, “Bare chogonu ilagawa.” Na nōng ibha erroa gēnyē Minase ko Ebhiron na dhi kari na kōgōnyigi Yaykob. ² Na hunaa Yaykob shikko bheā kunēa :Yosebiye, dhōnga sabba na bana na liginu tuno.

³ Na seese Yoseb, “Tumu Komoruya Oana Lōgo Kumulōng annaa bere dhōllaganyi re Kanano ora kēe Loza na tuhonyi ⁴ na sennaganyi, ‘Ale kēbhelliny na ashāa gunyu a gettoye méri. Na ngabaya ale kajje na sereē :yōkku ko kingi.’

⁵“Na m̄ea eriya nanuye, ngaerroya ku ramman bere irritton huna anye Gibsi ngani kùgoayo kèe Minase ko Ebhironde, m̄ea kugunyi ke erroa ganyu huna Robeli ko Simoni. ⁶Na ale wurto hunde irritton genaye, any ke gunyu. Na yok hunde ale sereē baye, elinene sara Minase ko ga Ebhironi. ⁷Anye huna bere kowokkoni Bhadaramo, mama nunu Ngarahel annaa r̄esa Kanano ḡora k̄enno k̄adakte Ibhirata jaa na koji ganggu dheyyo.” (Sara ngaorronu k̄e Ibhirataye gena keli Betelem)

⁸Na hunaa Isirayel orro erroa Yosebiye, ḡhinu na seese, “Ngagiya a erroye gigi?”

⁹Na Yoseb seese, “A erroa ganyu bere ajjanyi :Tumu ngabaya.”

Na nōng ch̄ogōne seese, “Dhigana ni, na kütuhā.”

¹⁰Nōng Yaykob dha bere nyaga goore na bho sh̄ee ngaorro. Na koo Yoseb dhiganese erroa genye ch̄ogōne. Na nōng issau na ibhu na tuhu.

¹¹Na seese Yoseb, “Ch̄o anye bere keni ale ngakorrinyo. Na m̄ea dhiganagany :Tumu na karra ch̄o ashaa ganyu.”

¹²Na Yoseb ibha erro bheā boyea :babaa nene komma na yagu dheyyo na t̄ogodhese ch̄ogōne komma. ¹³Na koo ibha erroa genye ku ramman na ḡonyde ko Yaykob kaware. Na

Ebhiron tea siyo setena nene na Minase tea siyo kangitena nene. Nong bhe Yaykobi Ebhiron dha bere i siyo kangiten na Minase i siyo seten.¹⁴ Na Yaykob abharganyisiu seno na siya ku seteni tadhe eriya chinyo sabba. Na na ku kangiteni tadhe eriya ku aw.¹⁵ Na koo tuhu Yoseb na seu,

“Tumu, Komoruya bere kobbhbhe :kokonginyaa ganyu
Awurahami ko Isaki,

na iwoonyi ngaoynyaya kihe basseyoye kumulong
ko mea toye,

¹⁶ na^{ng} bere ibayseonyi loga gersa kodokkoni kumulong,
mea any kutu ngaerroya.

Na yok any keliyey sara ganyu
ko ga babachina ganyu Awurahami ko Isaki.

Na kebhelde
na ashaa ge ketehetey ko ba.”

¹⁷ Na hunaa Yoseb orro siya chogone ku seten hunde tadhe Ebhironde, hini kochee. Na dhonga na katadhe sabbaa Minase.¹⁸ Na seu, “Babaye! Nganga ngayo. Na ku aw a Minase na maya siya ku seteni tadhe nong.”

^{ng}48.16 Tuga Hibiru se, “Hira ekko :Tumu.” Ngaya seno ngangaye, a bhe elehenea Tumu.

¹⁹ Na nɔng chɔgɔnɛ tamaru na sɛɛsɛ, “Kaggayo! Kaggayo!
Hoya nanuye, ko nɔng ale ashaa gɛnye a méri na a gettoye
bu. Nɔng ale goyneā chinyo bheā nene a bu na ashaa gɛnye a
gettoye méri.” ²⁰ Na tuhu yɔk na seu,

“Gettoa Isirayeli ale tuhe zugó sara gu na senne,
‘Any kutuheny :Tumu damiya bere tuheā Ebhiron ko
Minase.’”

Na ngadamita tuhεye, nɔng Ebhiron bheā Minase tεhεye ko
eriya ku aw.

²¹ Na koo sɛɛsɛ Yoseb, “Mɛa anye kolea senno kère te ja.
Na nɔng Tumu ɛllo kari ko igge na ale yakkung baa bere
kokonginyaa gu. ²² Na inye ko gounggu ngakεleheninyo.
Kajjiny baa bhɔa kɛnno Sekem ku gesaya lɔma dara bo
mɔdhɔsa bere bhakkeā bhora Amora na karakkani berro.”

49

Lɔga Tuheā :Yaykobi Erroa Gɛnye

¹ Na koo Yaykob eleo erroa gɛnye na sɛɛsɛ, “Ga muktiyaa
gɔrra na kɔyogogung lɔkte ale dokkonoye.”

² “Ngaerroya ganydee,^{ny} muktiyaa na shigi lɔgɔ,

^{ny}49.2 Tuga Hibiru se, “Ngaerroya Yaykobiye...”

na chirara l̄ekte koyokkogung :anyonyo, chogonuye.^o

³“Robele! Inye ani eriya nanu ku aw
bere kirrittoninyi huna ngani karakkani ngo.

Na ani na bo l̄omi diram ko ɔnney bheā goungguny.

⁴Na nōng inye ani hudhagi na hētto ko maa kidho
taannea,

na buyn ngakajjinyo,
ke ngaya bere ɛddēe ba na assane t̄eriya chogonuye.

⁵“Simon ko Lewiyi! Igge anno ḡoyngge,
na mashachina gu agga bo k̄odhdheo zugo.

⁶Na l̄oga ɛsedhdho :iggeu anye ngakihiniyo,
na ch̄oo bheā dogeo :iggeu go ngak̄oḡyo,
ke ngaya d̄emneo na k̄odhdheo zugo holong
na tiranyeo beo basseyo na busiyeo k̄osɔnggɔlyaye.

⁷Na d̄emneya nu bo ɛngerssea :zugu
ko ngakuhuyamoya nu bu ɛddeyeo baye, any kete
ch̄ornɛ.

Ale kabhassay ashaa gu kumulɔng
na kabhassasen baa Isirayel toye.

⁸“Yuhudhae! Inye ale gounggu ajjinye diram.

^o49.2 Tuga Hibiru se, “...yokkogung ch̄oḡone Isirayeliye.”

Na mögi miröga gunyu
na gochonginyaa gunyu ködhedhaginiye kömma.

⁹ Eriya nanu, Yuhudhae! Inye hetto ko ngatunya
ibhbho keginya na aminëna na kœa bhogoyœ,
na unguocco bay damite hineye.

Na anda chœœ inde ibanisi nöngge a neng?

¹⁰ Na nöng lalangnga komorumo⁹ bheä nunu ngagaraso,
na ale sereë chœœ :ashaa gunyu
ko bhee ale kune :Komoruya ku œna allinenea bhorinya
kumulöng.

¹¹ Na inye sigira nunu ku jöne ale chibi keya ku woyn
bangguragiye
na hoynœ chibi lewayœ.

Na ibhbhan ruminyaa gunyu
na churi chutaya woynuny.

¹² Na yok kawara gunyu agga bo gölönya tull jorronea
woyn,
na nigiya gunyu höl hurr na jorronee uro.

¹³ “Zabilone! Inye ale bhagi yirisi tugœ

⁹49.10 Tuga Hibiru se, “...teleya komorumo...” oo “...bhireea komorumo.”

na ɔra nunu a bhēa bo challa chilēa :gonggulo
na ngerreya baa nunu kɔ na dok Sidona.

¹⁴“Isakore! Inye hetto ko sigira bo ɔnnena
kòchôdhësëna aha na unguSSO tenyiye kergheno.

¹⁵Na hunde ori bhēa kàwsēa bo challa
na gunyi baa nunu na anna bo challaye,
ale hetto ko gaymay na lachchan re na itti ahaa
zugony yirɔ.

¹⁶“Dane! Inye ale ani hira kedhdhi lɔga zuga gunyu,
bhēa gettoa Isirayeli.

¹⁷Na ale hetto ko bohea bakkinena ganggu dheyyo,
na ngëtta harteya dhoo ganggu bhugurroy
na hira iho harteyo tundo dhakka ba.

¹⁸“Komoru Tumue! Kereiny inye na ibayseonydɔ.

¹⁹“Gade! Inye ale dhakkinye :shimtanyau
na kɔbhi jagare na chachchan moloy, na hangiyɔ.

²⁰“Asere! Inye ale ani hira bo aha mera ngabaya.
Na chɔɔ ogi amissēa bu choyo ammɛa :komortenu.

²¹“Nibitaleme! Inye hetto ko gundiya ngaha bo kɔdhedha
tira

na irrittono hoyaa challa.

²²“Yosebe! Inye hetto ko k̄eya k̄immo elagiye dheyyo

na labba na dhungngana kawara bo mera.

²³ Annaa bere bansaginyea :miroga bo lomm̄ea torongea
na korranyea na irrogeayo.

²⁴ Na nōng inye bheā kōngei torong, sēna gunyu teldi
lētētem

na iriyte gig na ngani ngakargareoneo
ke ngaya iricheiny :Komoruya Yaykobi Bo Čnnēna
ku Hira Dhandala Bhēkka zuga Isirayeli lōma
gidhingge.

²⁵ Na ale eaniny :Komoruya babaa nunu, Čana Lōgo
Kumulōng.

Nōng ale tuheny na ajjiny guyo
ko maa dhudhuttanea ba toye,
ko beo ko erroa bo mera.

²⁶ Na bheā ngaahaya chal ori ngakutuloya ko
ngadhuminyaya bere ellane kingiye,
chali :lōga tuheinyi :babaa nunu na chōjorroneyo.

Na mēa inye ngahirra bu kenginyan na ihi bhiy na
allinene goungguye,
any kutuheny :Tumu na ngalōkta bu chal kūtuheinyde
kumulōng, kete ga gunyu.

²⁷ “Biniyame! Inye hetto ko yoyiya yello ayuk

na bhorroyo lamio këge na ibhbho na amma
na jhayny lamio na ibhbho na ngeresena laluge.”

²⁸ Yøk løga gettoa Isirayeli ku tømmøn ko ramman bere tuheø :chøgønø na yogesena løga ge bhiy bhiy a ngagiyø.

Løga Resøa :Yaykobi

²⁹ Na Yaykob koo madhesø erroa genye løgø na seøse,
“Mæ te kolea senno kère na kassai zuga ganyu bere ressea
sabbo. Na hunde kerraye, oytonyu ko babachina ganyu
bhogoya iho gua hira bhora Hitani kèe Ebherom. ³⁰ Nøng
ngabhogotonu i Kanano Mamiregiye jaa gua Magabela ku
baa bere tallana :Awurahami bheø hira bhora Hitani kèe
Ebherom. ³¹ Chøø a bheø bere kòjjøø Awuraham ko tériya
nene Ngasara, ko Isak ko tériya nene Ngaribika. Na ko anye
tériya nanu Ngaleyøa bere koji ngonu segøen. ³² Yøk bhogo ko
gu kari dha bere agga kàtallana bheø zuga bhora Hitani.”

³³ Na Yaykob hunaa madhesøa erroa genye ngaløkta na
tewa ushaye, kuya jagare na ightingø na ere na ogo tøru
kokonginyaa genye.

50

¹ Na Yoseb tungə chɔgɔnə tundɔ na turu sak sak.^r ² Na koo yogese zuga bhellea zuga rəsa na ojjesenea re zibu na kɔdhɔrɔgɔ na kɔtɔnga hurhur na ngamujusi. Na koo yɔk hoyo na mesigi damiya ne³ na oytese zibu ungo 40. Na zuga Gibsi turgi ungo 70 kumulɔng ke ngaya rəsə :Yaykobiye.

⁴ Na hunaa ibhta duhu na tewa ushaye, Yoseb səesə gulsachinaa komoruya Gibsi chicho, “Kesea hunde kani hirre kɔlɔmi diram bheə nuye ga ago na ghindogonyu komoruya Gibsi na seyəsə enenggeo,⁵ ‘Wa yokkogiy Yosebi lɔgɔ na kɛe kɛseaginy, se dha bɔɔ huna baba nənə senno kere, bhiigesen :nəa lɔgɔ. Na hunde ale rəsse, kɔgə na koy bhogoya dha bere tallana chɔgɔnə iho Kanano. Na məa se igoməsə na kok na koy chɔgɔnə na kawagayo.’”

⁶ Na komoruya Gibsi hunaa shikko ngalɔktaye, səesə, “Ok na oy chogonu damiya bɔɔ bhiigeseni lɔgɔ.”

⁷⁻⁸ Na Yoseb bana na ogo na koy chɔgɔnə Kanano. Yɔk dha bere zuga genye ko gɔyngge ko bhənəna chɔgɔnə kumulɔng dhiye kari. Na ko yɔk gulsachinaa komoruya Gibsi chicho ko zuga bibiyo ɛlla doraa komoruny marakkeə lɔgɔ ko zuga

^r50.1 Tuga Hibiru se, “...sak sak na chɔmu.”

bibiyo mukkinyana Gibbsigiye kəbhə Yoseb. Na dha bere Gesemə dhɔyne :erroa chicho ko :mədərniu ko :beo ko :tenu sɔng.⁹ Na chɔɔ bholisa bo mera woyea harteyaye ko ga woyea gala ghurteā :harteyau ko yɔk kəbhə Yoseb. Yɔk dha bere zuga kəbbhbheā nɔng agga bo mera dhogoy.

¹⁰ Na hunaa həa na dokkeā bheā ujjea :zugu liwa kèe Atal iho kidhoa kèe Yordanos tandɔye, ara wuy na turgi goore. Na Yoseb ibhu chɔgɔnə duhu ngonu ungo issabbay.¹¹ Na zuga bhakkeā Kanan hunaa orrēa zugo hunde ibhbhe duhu ngonuye, se, “Yee! Kèe zuga Gibsi ibhbhe duhua bo na rue goore dhogoy.” Na ngonu wa ibhe duhuye tɔgɔndesə sarre kèe Abel Miziram.^s

¹² Na erroa Yakyobi mesigi damiya bere yogesena :chɔgɔnə. ¹³ Na koo ibhta chɔgɔnə na ayte Kanano na ojjigi bhogoya kèe Magabela iho Mamiregiye bere tallana :Awurahami bheā hira bhora Hitani kèe Ebherom.¹⁴ Na Yoseb hunaa ojja chɔgɔnə na tewa ushaye, dhi ko gɔyngge ko zugaa ojjea chɔgɔnə kari na waga Gibbsigiye.

^s50.11 “Abel Miziram” a bheā kèsenea, “Bheā ibheā :zuga Gibsi duhu.”

Lôga Chirbhisiyea :Yosebi Gochonginyaa Genye

¹⁵ Na hunaa ojjea hiri na wokkonaye, Yoseb gøyngge mezi kengø na se, “Na mea hunde Yoseb kighiney lôga bere keddeøa na katamariyø, agge këse eneng?” ¹⁶ Na koo aye hir kona lôgo na ege na koyogëse Yoseb lôgo na kesëesë, “Kèe keseyaginy enenggeo, ‘Huna bere baba nunu ngani kerrao, annaa yokkogiy lôgo na sennagiy, ¹⁷ “Lôga bere eddeyea :goungguu bheøa nunu bo dhandala ujuk na seëse, ‘Any kagaraye!’”” Na mea ujuk lôga bere keddeo :aggeu, zuga kagachcho Tumu Komoruya bere babaa nunu, na kagaraye.” Na Yoseb hunaa shikko ngaløktaye, turu goore.

¹⁸ Na koo gøyngge hoyo na tøgøndëse komma na seyese, “Agge kanno gaymanyaa gunyu.” ¹⁹ Na nøng Yoseb yagesë na seëse, “Te may! Bho ngaengerso. Anye Tumu ngakaniyo. ²⁰ Nøng igge annaa bere mesonyu gerreng gerreng chi. Na nøng Tumu annaa bere bhødha ngaløktoru na tewa challi na kabaye zuga bo mera. ²¹ Na mea bho ngaengerso. Ale igge ko erroa gu kajjung ahaye hinnoye ko amisse kumuløng.” Na yogëse ngaløkta hinisa lalna haale na lamma hinisi.

Loga Resea :Yosebi

²² Na Yoseb ko bhēnēna babaa nēnē kumulōng bhaga Gibsi. Na oynya bere bhagea :nea ba kumulōng a 110. ²³ Na bhagu ba ko bhee ore ashaa Ebhironi. Na chōo bou erroa ngani hudhukkinyana irrittono :eriya Minase kēe Makir.

²⁴ Na Yoseb seesē goyngge, “Anye mēa kolea senno kērē te ja. Na nōng Tumu ale kun na eanung na dhōtto ngabaya na zigeung baa bere bhiigesēna Awuraham ko Isak ko Yaykob. ²⁵ Na mēa ga bhiiktaganyu lōgō na hunde Tumu ale kun na eanung na zigeung ngabaonu bere bhiigesēn kokonginyaa gaye, ibhta gigaa ganyu na lōgōnō ngabaonu.” Na yōk bhiiktesē lōgō. ²⁶ Na Yoseb hunaa oynya genyē ku 110 dhuyteaye, koo ere. Na tonyo :zugu zibunyaye na rea nēnē dhōrōgu na oytēsē kēya kōgōdhdhana ku gōnay toye na ojjigi Gibbsigiye.